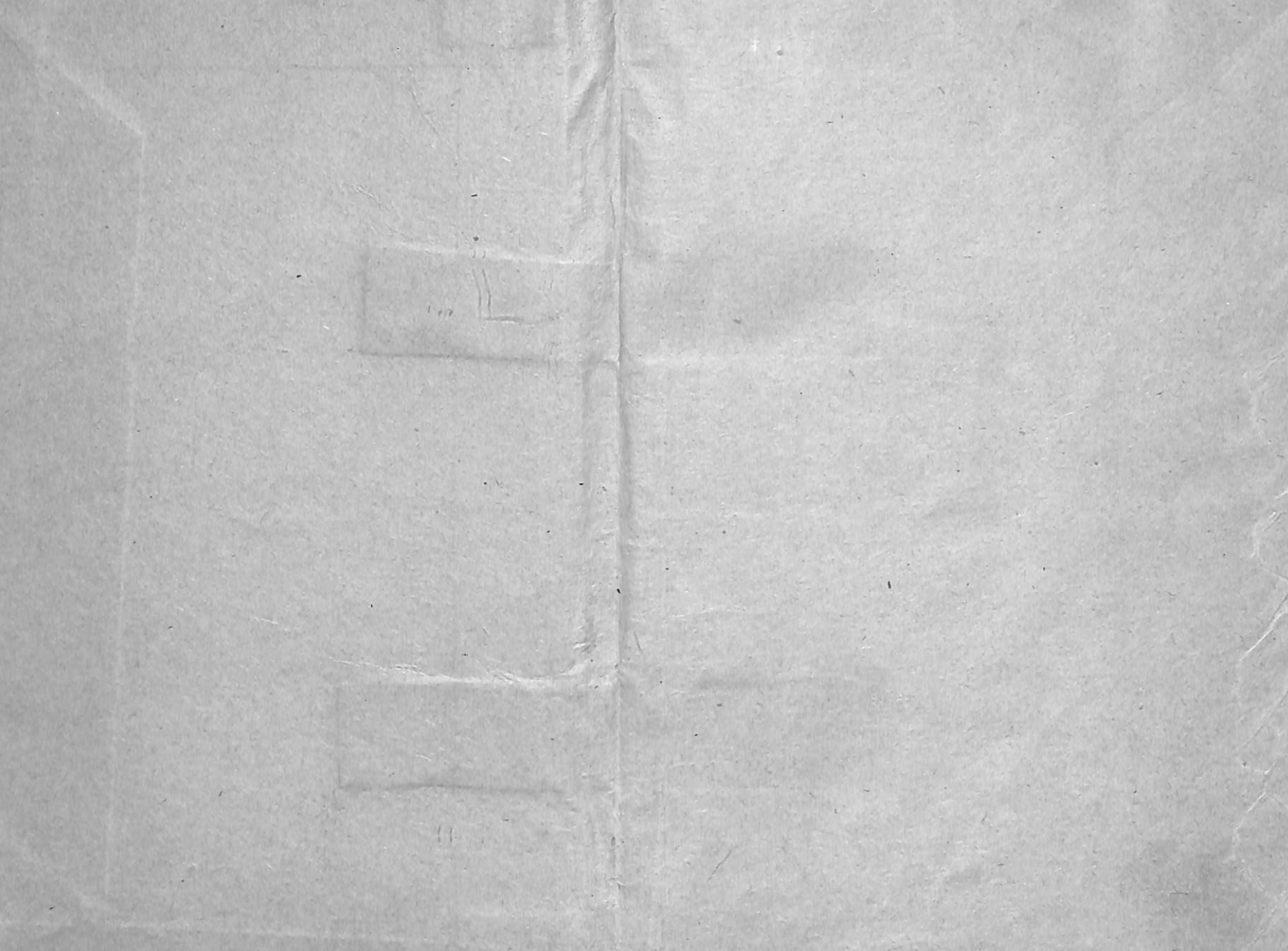

2097

44-5

P-52

2304-1025

44-5

P-52

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԱՆԻ ՈՃՈՎ

ԵՐԿԱՍԻՐԵԱՅ

ԹՈՎՄԱՍ ԹԷՐԶԵԱՆ

ԵՍՏՆԵՐՈՐԻ ՏՊԱՅԲՈՒԹՅՈՒՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՅԱՒԵՂՈՒԱՅՈՎՔ ԲԱՅՈՑ ՎՐԱՅ

44-5
P-52

522

ՎԵՆԵՏԻԱ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԻԻԹԱՐԵՒՆԵՑԻՄ ԵՍՏՆԵՐՈՐԻ ՏՊԱՅԲՈՒԹՅՈՒՆ

1910

44
18 APR 2013

Թ - 52

ար

2094

Ա. Զ. Դ

ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ազգաց իրարու հետ ունեցած յարաբերութիւնները հետզհետէ աճելով՝ մեծ ջանք կ'ըլլայ ամէն տեղ կենդանի լեզուաց ուսումը զիւրին ու կարճ ճամբով աւանդելու: Այս անտարակուսելի է որ հին դրութեամբ քերականութիւնները՝ մանաւանդ մ'ատաղ տղոց համար՝ և առաւել կենդանի լեզուաց նկատմամբ՝ յոռեգոյն և տաղտուկ ճամբայ մ'են լեզուաց ուսումն աւանդելու համար: Աւելորդ է այս կէտի վրայ երկարաբանելը, վասն զի ամենէն հոշակաւոր մանկավարժք արդէն անոր վկայած են, և մեր ամենօրեայ փորձն ալ զնոյն կը հաստատէ: Տարի շանցնիր գրեթէ առանց տեսակ տեսակ նոր ոճերու ծնունդը տեսնելու. առնց մէջէն բնական է թէ անոնք միայն կ'ապրին որոնց որ փորձառութեամբ օգտակար և իրենց նպատակին շուտ համող ըլլալը կ'ապացուցուի: Մեր ազգին ալ՝ որ այլոց պէս և թերևս ալ աւելի կարօտ է օտար լեզուաց ուսման՝ կարևոր ծառայութիւն մը մատուցանել կը համարինք ԱՆԻ առաջիկայ ֆերականութիւնը հրատարակելով: Եւրոպացի ազգերն իրարու լեզուն սովրելու համար այս ոճս կը բանեցընեն զանի մը տարիէ ի վեր, և անոր գործածութիւնն որ ըստ օրէ կ'ընդհանրանայ՝ ինչպէս որ ծանօթ է նոնց որ լեզուազիտութեան կը պարապին: Մայրաքաղաքիս մէջ եւրոպացի ամէն դպրոցներն ալ նոյն դրութիւնը կը գործածեն:

76.8256

Մ. Կ. Կ.

Այս ոճիս Եւրոպայի մէջ գտած ընդունելութեան
գաղափար մը տալու համար բաւական ըլլայ յիշե-
ցնել՝ որ այս մէկ քանի վերջին տարիներուս մէջ
միայն գերմաներենէ ի ֆրանսերէն քերականութեան
171երորդ սպագրութիւնն եղած է և 185,000 օրի-
նակը սպառած են:

Եթէ քիչ մը յաւելուած ըրինք բնագրին վրայ՝
միայն փորձառութեամբ անհրաժեշտ տեսածնիս է,
ինչպէս անուանց սեռը, ընթերցանութեան դժուա-
րին մատուցին և բայից խոնարհման ցուցակ մը: Ա-
սով ոչ միայն զպրոցի նորավարժ մանկաւոյն՝ այլ
և զործի պարապող անձանց ալ յուսացինք ծառա-
յութիւն մը մատուցանել: Առ այժմ՝ Ա. Մասին հրա-
տարակամօրը զո՛հ կ'ըլլանք. անոր գտնելիք ընդու-
նելութիւնն յորդոր պիտի ըլլայ մեզ Բ. Մասն հրա-
տարակելու՝ հանդերձ ընթերցանութեան գրքով մը
որ այս դրութեան անհրաժեշտ ընկերն է, որոնց ա-
մէնն ալ ի պատրաստի ունինք: Այս ոճիս մեծամեծ
առաւելութիւններն աւելորդ կը սեպենք հոս զբուա-
տել, վասն զի փորձառութեան մէջ ինքնին կը տես-
նուին. իսկ կիրառութեան գալով կ'ազաչենք զաստ-
տուաց որ մէյմը ոգին ըմբռնեն և ապա բանեցնեն,
անով միայն բոլոր օգուտը կրնան քաղել և իրենց
խնամոց աւանդուած սղայոց ճշմարիտ ծառայութիւն
մը մատուցանել:

Թ. ԹԵՐՁԵԱՆ

Ա. Զ. Դ

Մեր առաջին սպագրութեան գլուխը գրած
ազգին վերայ ուրիշ աւելցնելիք մը չունինք՝
բայց թէ մեր շնորհակալիքը մատուցանել
արգոյ ազգայնոց մեր քերականութեան ցու-
ցած համակրութեանը համար: Չանացինք որ
այս նոր տիպը առջիններէն աւելի ընտիր ըլլայ,
և կը համարձակինք ընթերցողաց ուշագրու-
թիւնը հրաւիրել ի մասնաւորի բայից վե-
րաբերեալ ընդարձակ գիտելեաց վրայ:

Թ. Թ.

177

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՔ ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ¹

Պրաներեն լեզուիև տառերը նետագաներև են:

ՋԱՅՆԱԻՈՐ ՊԱՐԶ

a, e, é, è è, i, u, y.

ՋԱՅՆԱԻՈՐ ԲԱՐԴ

ai, ei, au, eu, eau, ou, oi, ia, iè, io ui, iu, œu.

ԲԱՂԱՋԱՅՆ ՊԱՐԶ

b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v, x, z.

ԲԱՂԱՋԱՅՆ ԲԱՐԴ

ch, ph, gn, ill, qu.

ՈՆԳԱՅԻՆ ՀՆՉՄՈՒՆՔ

an, en, in, on, un, ain, oin, yn.

am, em, im, om, um, aim, ym.

ՀՆՉՈՒՄՆ ՏԱՌԻՅ

e (տուղ) մեր ըին հնչումը ունի գրեթէ²: Օրինակ
Je, me, fable, robe, և այլն:

1. Պրաներեն ընթերցանութիւնը բազմաթիւ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ, որոց միայն ամենէն սովորականներն հոս բացատրեցինք: Լիովի տեղեկութիւն ինչպէս ալ մասին՝ պիտի գտնեն զայն մեր ընդարձակ ֆենտիկան քերականութեան մէջ:

2. Համբ *e* ին հնչումը՝ աւելի ճիշդ խօսելով՝ *eu*ի առաւել մերձաւոր է քան մեր ըին: Քաջ Վաղդիսագիտի մը բերնէն միայն կրնայ անոր բուն հնչումը սորվուիլ:

è, ե (զոց) café-բաֆէ, bonté-պօնդէ, և այլն:
 è, ե (բաց) accès-աբօսէ', succès-սիւբսէ', և այլն:
 ê, ե (երկար) tête-դէ'դ, fête ֆէդ, (այս շէշարը գրի մը յապաւմանն նշանն է. tête, fête առեկալ կը զը-րուէին teste, feste):
 Y, ի, martyr- մարգիր, mystère-միսդէր: Կամ եր-կու ի ի պէս pays-բէի, moyen-մուայէն:
 ai, ei, ե կը կարգացուին. paire-բերը, faire-ֆէ-րը, seize-սէզը, և այլն:
 eu, եօ. majeur-մաժէօր, mineur-մինէօր, և այլն:
 au, eau, օ. tuyau-զիւյօ, bateau-պապօ, և այլն:
 ou, ու. genou-ժընու, chou-շու, և այլն:
 oi, ուօ. foi-ֆուօ, loi-լուօ, moi-մուօ, և այլն:
 ia, իա. piaffer-բիաֆէ, iambe-իամպը, և այլն:
 iè, իէ. pierre-բիէրը, lumière-լիւմիէրը, և այլն:
 io, իօ. pion-բիօն, excursion-էքսքիւրսիօն, և այլն:
 ui, իւի. lui-լիւի, fuir-ֆիւիր, և այլն:
 œu, եօ. œuf-էօֆ, bœuf-պէօֆ, և այլն:
 œi, եօ. œillet-էօյլէ, և այլն:
 e, ս. ձայնը կը հանէ e, i, y, ձայնաւորներուն առ-ջև, և երբոր e գրուի, a, o, սին առջևն ալ. conçu-բօնսիւ, déception-տէսէբսիօն (ի բաց առեալ lin-ceil-լէնսէօյ):
 g, ժ ձայն կը հանէ e, i, y գրերուն առջը. gémir-ժէմիր, Gironde-ժիրօնա, gynécée-ժինէսէ:
 g, կ ձայն կը հանէ a, o, u ձայնաւորաց և ամէն բազմայնից առջև. gabion-կապիօն, ingurgiter-էնկիւրժիդէ, gorge-կօրժը, Grégoire-Կրէկուար:
 h, երբեմն համը է (muette) և բնաւ չի կարգա-ցուիր. homme-օմ, honnête-օնէդ, և այլն: Երբեմն ձագագային (aspirée), և այն առեկն ñ գրոյն մեր-հաւոր ձայն կը հանէ. hameau-համօ, և այլն:
 l, լ (փափուկ) Lyon, langue, և այլն. ille նայ հնչում մ'ունի, որ ից կը լուի. Guillaume-Կիլյօմ, treille-դրէյը:
 Q, ք կը կարգացուի. այս գրէս վերջը եկող գերը բնաւ չհնչուիր. quinte-քէնդը, quart-քառ:

S, ս ձայն ունի. երբոր երկու ձայնաւորի մէջ գրա-նուի, q կը հնչուի. triste-գրիտը, modeste-մօսէս-դը, bise-պիզը, griser-կրիզէ.
 t, ր կամ դ ձայն ունի. բայց ս կը կարգացուի ie, ion վանկէն առաջ. argutie-արկիւսի, facétie-ֆասէսի, ineptie-ինէբսի, satiété-սասիէթէ, corruption-քօ-սիւբսիօն:
 X, բուն ձայնն է քս, ինչպէս fixe-ֆիքսը, complexe-քօմքլէքսը:
 ph, ֆ կը կարգացուի: phénomène-ֆէնօմէնը, phy-սիկ-ֆիզիքը:
 ch, շ կը կարգացուի. chien-շիէն, cher-շէր, cha-քաւ-չարօ.
 gn, ճիը — magnésie-մանիէզի, mignon-միննօն:
 an-ան, en-ան, in-էն, un-էօն, ain-էն, oin-ուէն, yn-էն. am-ամ, em-էմ, im-էմ, om-օմ, um-էօմ, aim-էմ, ym-էմ կը կարգացուին:

ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒԹԻՒՆ

1. Բառից ծայրը s, t, x բաղաձայնք բնաւ չեն կարգացուիր. նոյնպէս b, c, g, d գրերը, մտնաւանդ եթէ m, n, z գրերէ վերջը գան. un bas, un rat, la voix, le plafond, un étang, և այլն:
2. Համը e բոլորովին անձայն է երբոր ուրիշ ձայ-նաւորէ մը ետքը գայ վանկի մը ծայրը, կամ ձայ-նաւորէ մ'առաջ ըլլայ ուրիշ վանկի մը մէջ. la rue-սիւ, vie-վի, joie-ժուօ, peau-քօ, veau-վօ, և այլն:
3. Բառից ծայրը ill ի տեղ il կը գրուի. ail-այ, œil-էօյ, corail-քօրայ, fauteuil-ֆօդէօյ, treuil-դրէօյ, conseil-քօնսէյ, և այլն:
4. er, ez, վերջաւորութիւնք զոց e (è) կը հնչուին բառից ծայրը. chanter-չանդէ, venez-վընէ, և այլն:

5. ien ընդհանրապէս իեն կը կարգացուի և հագիւ երբէք իսն. նմանապէս en բառի մը վերջը են կը կարգացուի, ոչ թէ սն. soutien-տուղիէն, maintien-մէնդիէն, examen-էկզամէն, gluten-կլիւզէն:

6. Բառից աւարտը um օտ կը հնչուի. decorum-տէքորում, minimum-մինիմում, labarum-լապարոմ:

7. g գրէն ետքը e գիրը բնաւ չսուիր. orgue-օրկը, gerre-կէօը, drogue-տրօկը, և այլ:

8. Բազմավանկ բառի մը վերջը es միայն e կը կարգացուի. plaques-բլաքը, peignes-բէնէը, symboles-սէմպօլը, espérances-էսրէրանսը, fantastiques-ֆանտաստիքը, և այլն:

9. ent բառից ծայրը սն կը կարգացուի. ient ընդհանրապէս իեն կամ իսն. vraiment-վրէման, constamment-քօնսդաման, il provient-իլ բրովիէն, il tient-իլ դիէն, récipient-րէսիբիան. բայց երբոր ծայրի nt բայից յոգնակի երբորդ դէմքը ցուցնէ, ent վանկը ը մայն ունի. ils parlent-իլ բարը, ils reçoivent-իլ աբուսավը, և այլն:

10. Երբոր բառ մը շատ բազաձայներով աւարտի, ընդհանրապէս ասոնք չեն կարգացուիր. սակայն երբոր այս բազաձայններուն առաջինը l, r, m, n կամ f ըլլայ՝ ինքը կը հնչուի և յաջորդները լուս են. forts-ֆօս, verts-վէս, grands-կրան, prompts-բրօն, fronts-ֆրօն:

ԲԱՅՍԱՌՈՒԹԻՒՆԻ

eu, կը կարգացուի u հետագայ բառից մէջ. j'ai eu j,eus, և que j'eusse, gageure, mangeur.
im, իս կը կարգացուի հետեւեալ բառից սկիզբը. immortel, immoler, immobile, immédiat, immense, immondice, immodéré, immaculé, immatériel, imminant, և այլն:

œ, ե կը հնչուի հետեւեալ բառից սկիզբը. foetus, œsophage, œdème, œcuménique.

ua, նա կը հնչուի. équateur, équation, quadrupède, quatuor, aquatique, aquarelle.

uè, իւէ. questeur, questure, équestre.
ui, իւի. équitation, équilatéral.

ue, եօ կը կարգացուի հետեւեալ բառից մէջ. orgueil, recueil, cercueil, écueil.

gua, կոա կը կարգացուի Aiguades, lingual բառից մէջ:

gui, կիւի կը հնչուի aiguille, duc de Guise, linguistique բառից մէջ:

gn, կն կը կարգացուի igné, ignition, regnicole, agnus, diagnostic, inexpugnable, Progné, stagnant բառից մէջ:

c, կ ձայն ունի second, seconder, secondement բառից մէջ:

d, g, l, r, t կրկնակ գրերը յաջորդ բառից մէջ կը հնչուին. addition և ամանցները, suggérer, suggestion, allégorie, Apollon, flagellation, gallicisme, hellénisme, Hellespont, intelligent, satellite, syllogisme, illégal, illégitime, illétre, illusion, illusoire, և այլն. — errer, erreur, horreur, horrible, irrégulier, և այլն. — terreur, torrent, je courrai, tu mourras, j'acquerrai. — Attique, guttural, attitude, pittoresque.

ai, ը կը կարգացուի այս բառերու մէջ faisan, faisandeau, faisander, satisfaisant, bienfaisance, bienfaisant.

ch, ղ կը հնչուի այս բառից մէջ. anachorète, archange, Bacchus, choriste, Chanaan, catéchumène, Chaldée, Eucharistie, Machabées, technologie, Nabuchodonosor, polytechnique. — Chr միշտ ղը կը կարգացուի:

m, ն կը կարգացուի prompt-բրօն, temps-դան, champ-չան բառից մէջ:

m կը հնչուի յաջորդ բառից մէջ amnistie, amni-

stier, Amsterdam, Abraham, calomnie, calomniateur, calomnier, insomnie, somnambule, somnolence, somnifère.

mm գրեթէ առաջ գտնուած e ձայնաւորը ա կը կարգացուի և միայն մէկ m կը հնչուի. femme, décement, diligemment, précédemment, և այլն:

s, q կը հնչուի բացառութեամբ յաջորդ բառից մէջ. Alsace, balsamine, balsamique, transition, transitoire, transiger, transaction, transitif, intransitif.

s, u ձայն կը հանէ բացառութեամբ յաջորդ բառից մէջ. contresigner, entresol, monosyllabe, parasol, préséance, vraisemblable, vraisemblance.

en, են կը կարգացուի յաջորդ բառից մէջ. Agenda, Benjamin, Mentor, pentagone, pentamètre.

em, եմ կը կարգացուի այս բառից մէջ. Agamemnon, Clitemnestre, Memnon, décemvir, septemvir, Bethléem, Harlem, harem, hem, idem, item, Jérusalem, Emmanuel, dilemme.

im, իմ կը կարգացուի Sélim, Ephraïm, Naïm, intèrim, բառից մէջ:

ym, իմ. hymne, gymnase, gymnastique, gymnique.

պարզ n կրկին n կը կարգացուի յաջորդ բառից մէջ:
կը գրուի կը կարդացուի
enivrer en-nivrer
enivrement en-nivrement
enorgueillir en-norgueillir.

in, ին կը կարգացուի և երկու nn տառերը կը հնչուին հետագայ բառից մէջ. inné, innavigable, innombrable, innovateur, innovation, innover, և այլն. բացառութիւն innocent-ի-նօ-սան, innocence-ի-նօ-սանս:
Վերջապէս հետագայ անուանց մէջ ևօտր գրուած տառերը բնաւ չեն կարգացուիր:

Aoùt, aoùteron, aoriste, Saône, Caen, douceâtre, asseoir, surseoir, encoignure, oignon, bœufs, faon, œufs, faonner, paon, paonne, sangsue, signet. - Automne, damner, damnation, condamner, condam-

nation, baptême, baptiser, baptistère, compte, compter, comptoir, décompter, mécompte, dompter, domptable, sept, septième, septièmement, promptly, promptement, promptitude. — Lesquels, lesquelles, desquels, desquelles. — Asthme, asthmatique. — Dèvouement, dènouement, engouement, dènuement, aboiment, reniement, enrouement, nous plierons, vous plierez, ils plieront, և այլն. nous continuerons, և այլն. — vous joueriez, և այլն:

x գերը կգ կը կարգացուի յաջորդ բառից մէջ. exemple, exercice, examen, և այլն:

x գերը ք կը հնչուի exciter-էք-սիրէ, excès-էք-սէ բառից մէջ.

սս կը կարգացուի Bruxelles-Պրիւսսէլ, Auxerres-Օսսէս.

ս, Aix-la-Chapelle-Էս-լա-Շաբէլ:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒԻ

ԱՆԻ ՈՃՈՎ,

Ծ Ա Ն Օ Թ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Իւրաքանչիւր հրահանգին սկիզբը գտնուող բառերը սերտելէն վերջը՝ Պրանսերէն հրահանգները Հայերենի, և Հայերէնները Պրանսերենի թարգմանելու է: Սկզբի թիւերը դասերուն բաժանմունքը կը ցուցնեն՝ զոր դասատուն ուսանողին կարողութեանը համեմատ կրնայ ընդարձակել կամ համառօտել: Եթէ ուսանողին կարողութիւնը ներէ՛ բայերն ալ սկսելու է սերտել և գրել: — Քերականական անուանց բացատրութիւնը տղայոց ըմբռմանը համեմատ հետզհետէ տալու է՝ քանի որ կը պատահին դասերուն գլուխը: Դիտողութեանց զալով ամենէն անհրաժեշտները միայն դրուած են, մնացորդը դասատուին դատողութեանը թողլով:

ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ ԵՒ ՅՕԴ

1

Père, հայր, le, եղակի, արական բառից յօդն է:
Mère, մայր, la, եղակի իգական բառից յօդն է:

Le père, la mère.

2

Frère, եղբայր, sœur, քայր, et, և:

Le frère et la sœur.

3

ԱԾԱԿԱՆ ԵՒ ՍԵՌ

Bon, bonne, աղէկ, est (բայ) է:

Le bon père, la bonne mère. Le père est bon, la mère est bonne. Le bon frère, la bonne sœur. Le frère est bon, la sœur est bonne.

4

Mon, ma, իմ:

Mon père, ma mère. Mon bon père, ma bonne mère. Mon père est bon, ma mère est bonne. Mon frère et ma sœur. Mon bon frère et ma bonne sœur. Mon frère est bon, ma sœur est bonne.

Ամի ոմ գաղ.

5

Un, une, մէկ, մը:

Un père, une mère, un frère, une sœur. Un bon père, une bonne mère, un bon frère, une bonne sœur. Un père est bon, une mère est bonne. Mon père est un bon père, ma mère est une bonne mère. Mon frère est un bon frère, ma sœur est une bonne sœur.

6

Ton, ta, քու. a, ունի
aussi, նաև, ալ:

Ton père est bon, ta mère est bonne. Ton père a une bonne sœur, ta mère a un bon frère. Mon frère est ton père. Mon père est aussi ton père, et ma mère est aussi ta mère.

7

Le livre, գիրքը, grand, grande, մեծ:
La plume, զրիչը, petit, petite, սրբակ:

Le livre est bon, la plume est bonne. Mon livre est petit, et ma plume est grande. Ton père a un bon livre, ta sœur a une bonne plume. Mon frère est grand, et ma sœur est petite. Ton petit frère et ta petite sœur. Ta sœur a ma plume, et ton frère a mon livre. Ton petit livre est un bon livre.

8

ՀԱՐՅԱԿՈՏ

J'ai ունիմ, tu as, ունիս, as-tu? ունի՞ս (արդեօք):

J'ai un livre et une plume. Tu as un bon livre et une bonne plume. J'ai un bon frère, tu as une bonne sœur. J'ai un grand livre, mon frère a aussi un grand livre. Ma sœur a une petite plume. As-tu une sœur? J'ai une sœur et un frère. As-tu ma plume? J'ai ton livre et ta plume.

9

Nous avons, մենք ունինք, le jardin, սարսեղը:

Nous avons un bon père et une bonne mère. Nous avons aussi un bon frère et une bonne sœur. le jardin est grand. J'ai un petit jardin. As-tu aussi un jardin? Nous avons un grand jardin. Mon petit frère a aussi un jardin. Ma petite sœur a un bon livre. Nous avons un grand livre et une petite plume.

10

Vous avez, ունիք, acheté, գնած:

Avez-vous? ունի՞ք, vu, տեսած:

J'ai vu, տեսայ, տեսած եմ:

J'ai acheté, գնեցի, գնած եմ:

Vous avez un bon père et une bonne mère. Avez-vous aussi un bon frère? J'ai un livre J'ai acheté un livre. Nous avons vu un grand jardin. Avez-

vous vu le grand jardin? Mon frère a vu aussi un grand jardin. J'ai acheté une plume. As-tu acheté une bonne plume? As-tu vu mon livre? J'ai vu ton livre et ta plume. Avez-vous vu ma petite sœur? Mon père a acheté un jardin. Ta sœur a acheté un petit livre. Avez-vous vu mon frère? Nous avons vu ta sœur et ton frère.

11

Notre, մեր, oncle, քեռի, հորեղբայր:
Votre, ձեր, tante, հորաքույր, մորաքույր:

Notre père est un bon père, et notre mère est une bonne mère. Mon père est ton oncle, et ma mère est ta tante. Ton frère a vu notre mère. J'ai vu votre sœur. Avez-vous vu notre petit frère? Votre livre est bon. Votre frère a une bonne plume. Notre père a acheté un grand jardin. Nous avons vu votre oncle et votre tante. As-tu aussi vu notre jardin?

12

Il, elle ան, mais, բայց, très, շատ:

Mon père est bon, il a aussi un bon frère. Ma mère est bonne, elle a aussi une bonne sœur. Ton livre est petit, mais il est bon. Avez-vous vu notre jardin? Il est très-grand. J'ai acheté une plume, elle est très-bonne. Nous avons vu votre oncle, il a acheté un grand livre.

13

Qui, որ, que, զոր:

Գիտողութիւն. — Երբոր Ֆրանսերէն խօսքի մը մէջ
qui գտնուի՝ աշխարհաբարը բային հետ աններով ամ-
բողջը ող բայածականի կը փոխէ: L'enfant qui joue,
խաղացող տղան: L'homme qui parle, խօսող մարդը. —
que գտնուի՝ ած կը փոխուի: Le jardin que j'ai ache-
té, զնած սիրտէզս: L'homme que tu as vu, տեսած
մարդդ:

Nous avons un père qui est bon. Vous avez une mère qui est bonne. J'ai un livre qui est très-bon. Ma sœur a une plume qui est tres-bonne. Le livre que vous avez acheté est bon. Le jardin que vous avez vu est tres-grand. As-tu vu le livre que mon père a acheté? Le livre que votre père a acheté est bon, mais il est très-petit. J'ai acheté aussi un livre, mais il est grand. Votre oncle a le livre que vous avez vu.

14

Le bureau, ստուր, գրասեղանը. le canif, զմեղինը.
un enfant, տղայ մը. perdu, կորսուած.
la montre, ժամացոյցը. le cheval, ձին.
trouvé, գտնուած, գտած. pour, համար, օն, ուր:

J'ai un petit bureau. Ton bureau est grand. Mon frère a une montre. As-tu aussi une montre? Ma montre est petite, mais elle est très-bonne. J'ai perdu un canif. Avez-vous trouvé mon canif? Ma mère a acheté un canif pour ma sœur. As-tu vu le jardin que ma mère a acheté? Nous avons trouvé un livre. Avez-vous perdu un livre. Où as-tu acheté ta plume? Notre père a acheté un cheval. Votre oncle a un cheval. Nous avons vu le cheval que votre père a acheté. Notre père

a acheté un cheval. Votre oncle a un cheval. Mon frère est un enfant, il est très-petit.

15

Ce, cet, cette *սս, սսս, սն:*

Ce, բարձաձայնով կամ հազազային իով սկսեալ բառից սաջև կը գործածուի. — Cet, ձայնաւորով կամ անձայն իով սկսեալ բառից սաջև. — Cette, իգական բառից սաջև:

Ce cheval est bon. Ce jardin est grand. Ce livre est petit. Cet enfant est notre frère. Cette plume est pour ma sœur. Où avez-vous trouvé ce livre? Ma mère a acheté ce livre. Ton frère a vu ce cheval. Votre petit frère est un bon enfant. Où as-tu acheté cette plume? Cette montre est très-bonne. Ce livre est pour cet enfant.

16

Le fils, աղան.
La fille, աղջիկը.
Le cadeau, պարգևը.
La lettre, նամակը.

reçu, առնուած, առած.
vendu, ծախուած, ծախած.
écrit, գրուած, գրած.
dans, մէջ:

Mon oncle a un fils et une fille. J'ai vu ton frère et ta sœur. Nous avons reçu un cadeau. Avez-vous écrit une lettre? Ma sœur a reçu un bureau. J'ai vendu mon cheval. As-tu aussi vendu ta montre? Où avez-vous trouvé cette lettre? Nous avons trouvé cette lettre dans notre jardin. Ce cadeau est pour notre tante. Votre fils est très-petit, mais il est bon. Ma fille est très-

grande. Cette fille a un bon père et une bonne mère. Cet enfant est mon fils.

17

Son, sa *իբ:*

Mon oncle a perdu son canif et sa montre. Ma sœur a perdu son livre et sa plume. Mon père a vendu son cheval. Ma tante a aussi vendu son cheval. Où est votre oncle? Il est dans son jardin. Où est votre tante? Elle est dans son jardin. Ce père a perdu sa fille. Cette mère a perdu son fils. Mon oncle a acheté un livre pour son petit enfant. Cette lettre est pour ma sœur. Cette fille a écrit une grande lettre pour sa mère. Nous avons trouvé un livre dans ce jardin.

18

Մայրը գիրք մը կորոյս: — Քոյրը գիրք մը գտաւ: — Ո՛ւր գնեցիք այս զմեղինս: — Տեսա՞ք մեր ձին: — Մեծ ձի մը տեսանք: — Պատիկ եղբայրդ աղէկ ժամացոյց մ'ունի: — Մեր եղբայրը մեծ, բայց ձեր քոյրը փոքր է: — Ստու մը տեսայ որ շատ աղէկ է: — Գնած զմեղինդ շատ աղէկ է: — Քեռիկիս նամակ մ'ընդունեցաւ: — Այս աղաս իւր մայրը կորոյս: — Այս աղջիկս իւր հայրը կորոյս: — Այս ընծաս այս աղուս համար է:

19

Սեռականի և բացառականի հոլովանիչ *de.*

De ma mère, մօրս, մօրմէս.
de ton frère, եղբորդ, եղբօրմէդ.
de ta sœur, քրոջդ, քրոջմէդ.

de son oncle, *քեռուդն, քեռիէն.*
 de sa tante, *մօրքրոջը, մօրքրոջմէն.*
 de ce jardin, *այս պարտիզին, այս պարտիզէն:*

Le canif de mon père est bon. La plume de ma sœur est aussi bonne. Avez-vous vu le canif de mon frère? Le jardin de mon oncle est grand. J'ai vu le jardin de notre oncle. Votre père a acheté ce jardin de ma tante. Vous avez perdu la plume de ma sœur. Cet enfant est le fils de mon oncle. J'ai reçu un canif de notre tante. Nous avons reçu un cheval de notre oncle. As-tu vu le père de cet enfant? Ma tante a reçu une lettre de son père. Cette lettre est de ma mère. As-tu reçu ce cadeau de ton frère? Ce fils a perdu le livre de son père.

20

Տրականի հորվանիչ à.
 à mon père, *հօրս.*
 à ma mère, *մօրս.*
 à ce jardin, *այս պարտիզիս:*

Je pense, *կը մտածեմ.* donné, *տրուած, տուած.*
 prêté, *փոխ տրուած, կամ փոխ տուած:*

Գիտող. — *Անցեալ գերբայն՝ մինակը ածական է. avoirին հետ բայ կը կազմէ: Un canif prêté, փոխ տրուած զմեզին մը: Il m'a prêté un canif, զմեզին մը ինձ փոխ տուած է կամ տուաւ:*

Je pense à mon frère et à ma mère. Mon fils a écrit une lettre à sa tante. Mon oncle a vendu

son cheval à mon frère. J'ai donné mon canif à ma sœur. Ma tante pense à son fils et à sa fille. Le fils de notre tante est très-bon. J'ai prêté mon canif à notre sœur. Avez-vous vendu votre jardin à mon oncle? Nous avons écrit une grande lettre à notre père. Ma tante a reçu cette lettre de sa fille. J'ai prêté à ton frère le canif que j'ai reçu de mon oncle. Nous avons donné une plume à cet enfant. As-tu prêté ton livre à ce bon enfant? Je pense à ce fils et à cette fille.

21

Քեռույս պարտէզը մեծ է: — Քրօջս գիրքը գտա՞ք: — Այս գրիչս մօրքրոջմէն ընդունեցայ: — Այս աղէս գիրք մ'ընդունեցայ: — Այս գիրքը այս աղուս փոխ տուինք: — Այս գիրքը մեր պարտիզին մէջ գտանք: — Մեր մօրքրոջ նամակ մը գրեցինք: — Մայրդ քրօջս ժամացոյց մը տուաւ: — Ձեր եղբօր գրած նամակինս տեսա՞ք:

22

Oncle, *քեռի, հօրեզրայր,*
 l'oncle, *քեռին, riche, հարուստ.*
 ami, *բարեկամ,*
 l'ami, *բարեկամը, pauvre, աղքատ.*
 enfant, *աղայ,*
 l'enfant, *աղան, jeune, երիտասարդ.*
 arbre, *ծառ,*
 l'arbre, *ծառը, malade, հիւանդ.*
 homme, *մարդ,*
 l'homme, *մարդը, encore, դեռ:*

Գիտող. — *Չայնաւորով կամ անձայն իսով սկսած անուանց առջև լե յօդին e գիրը, լա յօդին a գիրը կը զեղջուրն և ասոնց տեղ (?) սպաթարց մը կը դրուի:*

L'ami de mon père est riche. J'ai vu l'ami de notre père. Cet homme est l'ami de mon oncle. L'enfant de cet homme est malade. Cet enfant est encore jeune. L'oncle de mon ami est très-riche. Avez-vous vu l'arbre que mon père a acheté? Mon oncle a vendu cet arbre à notre père. L'homme que vous avez vu est très-pauvre. Son fils est malade. Mon ami est un homme très-riche. J'ai donné une plume à ce pauvre enfant. La tante de ce jeune homme est malade. Ce pauvre enfant a perdu son père.

23

- Le voisin, գրացին.
- la voisine, գրացուհին.
- le cousin, հորեղբորորդին.
- la cousine, հորեղբոր աղջիկը.
- l'ami, բարեկամը.
- l'amie, բարեկամուհին.
- le jardinier, պարտիզպանը.
- la jardinière, պարտիզպանուհին.
- l'homme, մարդը.
- la femme, կինը.
- Un brave homme, բարի մարդ մը.
- Une bonne femme, բարի կին մը.

Cet homme est notre jardinier. Cette femme est notre jardinière. Notre voisin est très-riche. Votre voisine est une bonne femme. Avez-vous vu mon cousin? J'ai vu votre cousin et votre cousine. Votre cousin est l'ami de mon frère. Ma sœur est l'amie de votre cousine. La bonne jardinière a perdu son enfant. La voisine de mon oncle a un très-bon fils. Notre jardinier est le père de cet enfant. La fille de cette pauvre femme est mala-

de. J'ai reçu un cadeau de ton cousin. Ma sœur a écrit une lettre à notre cousine.

24

Պարտիզպաննիս բարի մարդ մ'է: — Պարտիզպանուհինիս բարի կին մ'է: — Իմ բարեկամն այս տղուն քեռին է: — Այս ծառը այս պարտիզպանէն գնեցի: — Գրացինիդ շատ բարի տղայ մը և շատ բարի աղջիկ մ'ունի: — Այս խեղճ մարդուս տղան տեսա՞ր: — Չմեկինս այս աղքատ տղուս սուի:

25

Plus աւելի, utile օգտակար, plus utile աւելի օգտակար. sage իմաստուն, խելօք, plus sage աւելի խելօք. joli, jolie տղուոր, plus joli, plus jolie աւելի տղուոր. plus grand մեծագոյն, plus petit փոքրագոյն, que, քան, էն':

- Le mien, la mienne, իմս.
- le tien, la tienne, քուկդ.
- le sien, la sienne, իրենը, անորը.
- le nôtre, la nôtre, մերը.
- le vôtre, la vôtre, ձերը.
- le leur, la leur, իրենցը, անոնցը:

Գիտող. — Ածականն անուան հետ համաձայնեցընելու է միշտ: Ածականն իգական կ'ըլլայ ծայրը e աւելցընելով՝ եթէ ինքնին լով չաւարտիր:

1. Բաղդատականը երեք աստիճան ունի. Հաւասարութեան՝ որ կ'ըլլայ անականէն առաջ՝ aussi և յետոյ que դնելով. Il est aussi sage que vous. — Կոտորութեան՝ moins . . . que դնելով. Il est moins sage que vous. Եւ ստուգութեան՝ plus . . . que դնելով. Il est plus sage que vous.

Mon canif est plus joli que le tien. Ma plume est plus grande que la tienne. Notre cheval est plus grand que le vôtre. Mon père est plus petit que le tien. Le jardin de notre oncle est plus grand que le nôtre. Cet homme est plus riche que notre père. Cet enfant est plus sage que ton petit frère. Le bureau de ma sœur est plus joli que le mien. Ce livre est plus utile que le nôtre. As-tu trouvé un livre? Ma sœur a perdu le sien. Notre tante est plus riche que la vôtre. Votre oncle a un jardin qui est très-grand, mais le nôtre est plus grand. Nous avons un livre qui est plus utile que le vôtre. J'ai donné mon canif à ton frère, il a perdu le sien. Le fils de notre jardinier a trouvé une plume dans notre jardin; il a donné la sienne à mon petit frère. Mon frère a donné sa plume à ma cousine qui a perdu la sienne.

26

Le chien, շունը.
 le chat, կատուն.
 la campagne, գիւղը.
 la ville, քաղաքը.
 la maison, տունը.
 Andrinople, Ադրինոպոլիս
 le soleil, արևը.
 la lune, լուսինը.
 arrivé, հասած.

le thème, հրահանգը.
 facile, գիւրին.
 difficile, սուսար.
 fidèle, հաւատարիմ.
 agréable, ախորժեկի.
 Ferdinand, Ֆերդինանտ.
 honnête, պարկեշտ.
 haut, բարձր.
 parti, մեկնած:

Mon frère est encore jeune. Il est plus jeune que votre cousin. Cet homme est pauvre, mais ce jardinier est encore plus pauvre. Notre tante a une grande maison. Avez-vous vu la maison de

notre tante? Cet enfant est plus sage que ma petite sœur. Ma cousine a un petit chat. J'ai donné mon petit chien à notre cousin. Le chien est plus fidèle que le chat. Votre voisin est pauvre, mais il est honnête. La jardinière est une très-honnête femme. Le soleil est plus grand que la lune. La campagne est très-agréable. La campagne est plus agréable que la ville. Notre ville est plus petite que la vôtre. Mon père a un petit chien qui est très-fidèle. Cet arbre est très-haut; il est plus haut que le mien. Cette maison est très-haute; elle est plus haute que la vôtre. Ton thème est plus facile que le nôtre, mais le thème de mon cousin est très-difficile.

27

Այս սղուս մայրը տեսար: - Շատ սղբատ է. մեր պարտիզպանին մօրմէն աւելի սղբատ է: - Շունը տեսար. քուկինէդ աւելի մեծ է: - Հօրեղբօրորդիս ալ շուն մ'ունի որ շատ հաւատարիմ է: - Չեր քեռին մերինէն աւելի հարուստ է: - Այս քաղաքս մեծ է: - Տուն մը գնեցինք: - Չեր պզտիկ եղբայրը խելօք է. բայց մերինն աւելի խելօք է: - Մօրքոյր մ'ունինք որ շատ հարուստ է:

28

ՅՈՒՅԱԿԱՆ ԳԵՐԱՆՈՒՆ

Celui, celle, այդ, այն:

Գիտող. - Այս գերանունը արդէն յիշատակուած աւուն մը ցուցնելու կը ծառայէ. զոր օրինակ. Le livre de Pierre est bon, celui de Paul est meilleur. - Պետրոսին գիրքն աղէկ է. բայց Պօղոսինը լաւագոյն է:

Այս գերանունը հայերէն կը թարգմանուի՝ կամ յաս-
կացուցչին ծայրը զիմորոշ և, ը զերն աւելցնելով, Պե-
տրոսինը, զբացուցնը և կամ յասկացեալ անունը կրկ-
նելով:

Ce canif est plus joli que celui de mon frère.
Cette montre est plus jolie que celle de votre
cousin. Cet arbre est plus haut que celui que nous
avons dans notre jardin. Mon bureau est plus pe-
tit que celui de notre sœur. Votre plume est plus
grande que celle de votre ami. Le chien de notre
voisin est plus fidèle que celui de notre tante. Ce
thème est très-difficile. Le thème de notre cousin
est plus difficile que le nôtre, mais celui de ma
sœur est encore plus difficile. La voisine de mon
oncle a un petit chien qui est plus fidèle que ce-
lui de votre jardinier; mais le mien est encore
plus fidèle. Mon thème est plus facile que le tien
et que celui de ton frère.

29

ՀՈՒՈՎ ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒՄՆՑ

ար.

իգ.

Joseph,	Յովսէփ.	Joséphine.
Henri,	Հանրի.	Henriette.
Jules,	Յուլիոս.	Juliette.
Renaud,	Ռընոյ.	Renette.
Jean,	Յովհաննէս.	Jeanne.
Louis,	Լուի.	Louise.
François,	Ֆրանսուա.	Françoise.
S'appelle,	կը կոչուի.	

Դիտող. — Դիտէ՛ յատուկ անուանց զանազան կեր-
պով իգական դառնալը:

Ժողէֆին իր զերթը կորոյս : — Հանրիին զմելինը
գտա՛ր : — Շարլին հայրը բարի է : — Շարլին պարտէզը
քուկինէդ աւելի պղտիկ է : — Յովսէփին բարեկամը
Ադրիանուպօլիս մեկնեցաւ : — Հօրեղբորորդիս հասաւ : —
Լուիէն նամակ մ'առինք, Բարիկ է : — Յովհաննէսն ու
Ֆէրատինանար տեսա՛ք : — Քորնեա գտնուող բարեկամ
նուս նամակ մը զրեցինք :

Mon père est parti pour Berlin. Le fils de no-
tre voisin s'appelle Charles, et sa fille s'appelle
Louise. L'enfant de notre jardinier s'appelle Guil-
laume. La tante de François est arrivée; mais son
père est parti pour Bruxelles. La sœur de Louis
est très-sage. Je pense à Louis et à Camille. La
sœur de Louise a écrit une lettre à Emile. Fran-
çois a reçu cette plume d'un jeune homme qui
s'appelle Jean. Henri a donné son livre à Char-
les, et sa plume à Joseph. Le cousin de Ferdi-
nand est parti pour Paris. Le chien de Charles
est plus fidèle que celui de François. Nous avons
donné notre petit chien à Guillaume. Ce canif
est à Adolphe, et cette plume est à Jean. Notre
tante est à Paris. Mon cousin est à Vienne. Ce
jeune homme est de Bruxelles. Notre ami est de
Cologne.

30

Մեր պարտիզպանին տղաքը խելօք են : — Մեր հօրը
զրքերն ամենակարևոր են : — Քեռուոյս բարեկամները
շատ հարուստ են : — Վիէննա մեծ քաղաք մ'է : — Վիէն-
նային աները շատ բարձր են : — Ֆրանսուա և Հանրի
հասան. Լուիկ և Ժողէֆին մեկնեցան : — Հանրիին
քուրերը դեռ երիտասարդ են : — Այս խեղճ տղաքը տե-
սանք : — Այս մայրը միշտ զոհ է : — Աւելի զոհ եմ քան
թէ մեր զբացին որ շատ հարուստ է :

Դիտող. — Անուանց յոգնակին կը կազմուի ծայրերնին s զիրն աւելցնելով: — Յոգնակի անուանց հետ les յողը գործածելու է:

Le père, հայրը.
la mère, մայրը.
l'enfant, տղան.
l'homme, մարդը.
la fleur, ծաղիկը.
la pomme, խնձորը.
la poire, սանձը.
la cerise, կեռասը.

Les pères, հայրքը.
les mères, տղաքը.
les enfants, տղաքը.
les hommes, մարդիկը.
content, գոհ.
sont, են.
aime, կը սիրէ.
toujours, միշտ.
souvent, սակայն:

Les pères sont bons, et les mères sont aussi bonnes. Les livres de mon oncle sont utiles. Les plumes de ma sœur sont petites. Les enfants de cet homme sont très-sages. Les sœurs de mon ami sont bonnes. Avez-vous vu les livres de mon cousin? Nous avons trouvé les livres et les plumes de notre frère. La mère de Charles aime les fleurs et les enfants. Les amis de Ferdinand sont arrivés. Les frères de mon voisin sont partis pour Vienne. Cette maison est haute. Les maisons de cette ville sont très-hautes. Les arbres de notre jardin sont plus hauts que ceux de votre jardin. Les enfants de notre jardinier sont encore très-jeunes. Les thèmes de ma cousine sont faciles; mais ceux de mon frère sont très-difficiles. Ta sœur est contente. Les filles de notre voisin sont toujours contentes. Les pauvres sont souvent plus contents que les riches.

Ո՞ւր էիք այս առառ: — Քեռույս տունն էի որ Ֆրանքֆորդէն հասաւ: — Եղբայրս ու ես ձեր հօրը տունն էինք: — Մօրքուրնիդ արդէն մեկնած էր: — Ո՞ւր էիք հիմայ: — Տէր Մապլինն տունն էինք որ շատ բարի աղջիկներ ունի: — Այս աղջկունք միշտ պարկեշտ ու առաքինի էին: — Տէր Մօլլ ժամանակաւ հարուստ էր, բայց հիմայ աղքատ է: — Ժամանակաւ թշուառ էինք, բայց հիմա երջանիկ ենք: — Չեղմէ երջանիկ ենք: — Դուք մեր պարտէզն էիք, մեր հայրն ալ ձերը: — Ո՞ւր էր քոյրդ: — Քեռույդ էր. — Մօրքոյրդ թշուառ է, վասն զի իւր ամէն տղաքը կորոյս:

Autrefois - ժամանակաւ.
Chez notre oncle - մեր քեռույն տունը.
Honnête - պարկեշտ.
Vertueux - առաքինի.
Heureux - երջանիկ.
Malheureux - թշուառ:

Un, une, մէկ.
deux, երկու.
trois, երեք.
quatre, չորս.
cinq, հինգ.
six, վեց.
sept, եօթը.
huit, ութ.
neuf, ինը.
dix, տասը.
onze, տասնմէկ.
douze, տասներկու.

treize, տասներեք.
quatorze, տասնըչորս.
quinze, տասնհինգ.
seize, տասնըվեց.
dix-sept, տասնըեօթը.
dix-huit, տասնըութ.
dix-neuf, տասնըինը.
vingt, քսան.
la chambre, սենեակը.
la table, սեղանը.
la chaise, աթոռը.
l'an, տարին.

le mois, *ամիսը*.
la semaine, *շաբաթը*.

le jour, *օրը*.
il y a, *կայ, է:*

Dans notre maison il y a quatorze chambres. Dans cette chambre il y a deux tables et douze chaises. Notre voisin a cinq enfants; trois fils et deux filles. Dans notre jardin il y a vingt grands arbres. Dans la maison de notre jardinier il y a cinq chats et trois chiens. Nous avons un chat et deux chiens. L'an a douze mois; la semaine a sept jours. J'ai reçu de mon père quatre pommes et deux poires. Mon oncle a donné à ma sœur un joli canif et vingt plumes.

Մեր հայրն երեք զմեկին ունի: — Բարեկամս հինգ քոյր ունի: Այս կինը եօթը աղայ ունի: — Վեց աթոռ գնեցի: — Այս մարդս չորս մանչ և երկու աղջիկ ունի որ շատ հանդարտ են: — Բարեկամս մէկ զմեկին և ութ զրեւ ունի:

Mon frère, *կրթայրս*.
ma sœur, *քոյրս*.
ton cousin, *հօրեղբորդիդ*.
ta cousine, *հօրեղբորդ աղջիկը*.
son oncle, *քեռին*.
sa tante, *մորքոյրը, հօրքոյրը*.
mes frères, *կրթարքս*.
mes sœurs, *քուրերս*.
tes cousins, *հօրեղբորդ որդիքը*.
tes cousines, *հօրեղբորդ աղջկուհիքը*.
ses oncles, *իւր քեռիները*.
ses tantes, *իւր հօր կամ մօր քուրերը*:

ար.

ից.

Les miens,   les miennes, *իմիններս*.
les tiens,   les tiennes, *քուկիններդ*.
les siens,   les siennes, *իրենները*.

ils, elles, *անոնք*.
ils ont, *անոնք ունին*.
elles ont arrosé, *սուրեցին*:

Ղխաղ, — Գերանունն, տէր բային կամ խնդիրը հայերէնի մէջ շատ անգամ զօրութեամբ կը հասկցուին, բայց Ֆրանսերէնի մէջ յայտնի զբուերու են:

J'aime mes frères et mes sœurs. J'aime mes cousins et mes cousines. Tes livres sont bons, les miens sont bons aussi. Mon frère a perdu ses plumes. Cette femme aime ses enfants. Cet homme a perdu ses amis, et cette mère a perdu ses enfants. J'ai donné mes fleurs à tes consins. J'ai reçu ce mois six lettres de mes amis. Mon cousin a écrit cette semaine deux lettres à ses amis. As-tu arrosé les fleurs? J'ai arrosé les miennes et les tiennes. Ma sœur a aussi arrosé les siennes. Mes cousines ont reçu deux jolis chats: elles sont très-contentes. Tes frères ont acheté deux chiens qui sont très-fidèles. Ils ont donné trois livres à mes sœurs. Charles a perdu ses livres et les miens.

Notre livre, *մեր գիրքը*.
votre plume, *ձեր զրեւը*.
votre jardin, *ձեր պարտէզը*.
notre maison, *մեր տունը*.

les nôtres, մերինները.
les vôtres, ձերինները.

nos livres, մեր գրքերը.
vos plumes, ձեր գրչերը.
vos jardins, ձեր պարտեզները.
nos maisons, մեր տները.
les leurs, իրենցները.
triste, ախուր:

Avez-vous vu nos frères et nos sœurs? J'ai vu vos cousins et vos cousines. Où sont nos livres et nos plumes? J'ai perdu vos livres et les nôtres. Mon frère a trouvé mes livres et les vôtres. Nous avons arrosé nos fleurs. Avez-vous aussi arrosé les vôtres? Nos sœurs sont parties cette semaine. Mon père et ma mère sont malades. Mes enfants sont très-tristes. Mes cousins sont arrivés. Vos jardins sont plus grands que les nôtres. Notre ville est plus petite que la vôtre. Nos sœurs sont plus jeunes que les vôtres. Tes frères sont les amis de mes cousins. Je pense souvent à nos frères. J'ai acheté trois canifs pour les enfants de notre cousin. Où sont vos sœurs? Elles sont à Berlin. Et vos frères? Ils sont partis pour Bruxelles.

Տղաքս շատ հիւանդ են: — Բարեկամներս շատ ախուր են: — Տեսայ ծաղկըներդ: — Տես՞ր գրքերս: — Չեր եղբարց նամակ մը գրեցի: — Բարիդ եղող հօրեղբօրս որդիէն նամակ մ'ընդունեցայ: — Պարտիզպանը ձեր ծաղկըները ու խի՛ններս ոռոգեց: — Իմ գրչերս ու քու կի՛ններդ առ խեղճ աղուն առի: — Հայրս քու չներդ ու խի՛ններս ծախեց: — Քայրս ժամացոյցները կորոյս:

Ce chien այս շունը. ces chiens այս չները.
cet arbre, այդ ծառը. ces arbres, այդ ծառերը.
cette table, այն սեղանը. ces tables, այն սեղանները.
un écu, սիւսա մը. sur, վրան.
avec, հետը, (գործիական հոլովանիշ)

Ces jardins et ces maisons sont à ma tante. Ces pommes et ces poires sont à mes sœurs. Ces arbres sont hauts. Ces enfants sont très-sages; ils ont une bonne mère. Où avez-vous acheté ces plumes? Nous avons trouvé ces livres sur cette table. Ma tante a donné deux écus à ces pauvres enfants. Ils sont arrivés avec ce jeune homme, Ces cerises sont pour vos frères. Avez-vous vu mes fils et mes filles? Ces deux hommes sont frères. Ces deux enfants sont sœurs. J'ai acheté ces tables et ces chaises pour ma fille. Ces petits arbres sont à notre voisin. Ces deux grandes maisons sont à notre oncle. J'ai trouvé ces fleurs dans votre jardin. Ces enfants sont tristes; la mère de ces enfants est très-malade. Vos fils sont plus sages que les miens, mais mes filles sont plus sages que les vôtres. J'ai reçu ces pommes de notre jardinier et ces poires de notre jardinière.

Այս գրքերս աղէկ են: — Այս ծառերս բարձր են: — Այս գրքերս բարեկամաց առի: — Ոռոգեցի՛ր այս ծաղիկները: — Այս տղաս զրացւոյնէն աւելի խելօք է: — Այս գրքերս խի՛ններէս աւելի օգտակար են: — Այս խնձորները և այս տանձերն եղբօրս են: Այս ծառերը գնեցինք: — Այս խեղճ կինը հօթը տղայ ունի, երեքը

մանչ, չորսը աղջիկ: — Այս տղաքներէն այս կեռասներն առինք:

Tout, toute, ամէն, բոլոր.
tout le monde, բոլոր աշխարհ, ամէն մարդ.
toute la ville, բոլոր քաղաքը.
tous, toutes, ամէնքը.
tous les hommes, ամէն մարդիկ.
toutes les femmes, ամէն կանայք.
la terre, երկիրը.

la nuit, գիշերը.
Dieu, Աստուած.
pleuré, րացած.
la prairie, մարգագետինը.
créé, ստեղծած.
envoyé, խրկած, խրկուած:

Tout իբրև ածական երբեք վրան չառներ իր գոյա-
կանին յօղը. իբրև գոյական կրնայ յօղով ալ գործա-
ծուիլ: Վիտէ այս բառիս յոգնակիին զարտուղի կազ-
մութիւնը:

J'aime tous les hommes. Tons mes amis sont partis pour la campagne. Tous ces jardins et toutes ces prairies sont à ma tante. Cette femme a perdu tous ses enfants. J'ai perdu tous mes livres et toutes mes plumes. Notre jardinier a perdu sa bonne mère: il a pleuré toute la nuit. Dieu a créé toute la terre. Avez-vous arrosé tous ces petits arbres et toutes ces fleurs? Le jardinier a arrosé tout le jardin. Tous ces thèmes sont faciles. Mon cousin a prêté tous ces livres à Henri. Louise a perdu toutes ses plumes. Avez-vous écrit toutes ces lettres? Ma tante a envoyé trois écus à cette pauvre femme. Elle a donné toutes ces pommes et toutes ces poires à ces enfants. Nous avons acheté toutes ces cerises.

Հայրս բոլոր իւր շները ծախեց: — Մեր ամէն պարտէզները ծախեցինք: — Բոլոր բարեկամներս կորուսի: — Բոլոր այս գրքերս մեր զբացւոյն են: — Բոլոր այս տղաքը կը սիրեմ: — Ամէն օր լուին և Շարլը կը մտածեմ: — Ո՛ւր գնեցիր այս զմեկինս: — Բոլոր սուներ աեսայ: — Ամէն նամակնիդ հասան: — Շարլ իւր բոլոր բարեկամներովը գնաց: — Այս ամէն խնձորները մեր զբացւոյն պարտիզին մէջը գտանք:

La mère, մայրը.
de la mère, մօրը, մօրէն.
à la mère, մօրը, մօրէն.
l'argent, արծաթը.
la reine, թագուհին:
l'enfant, տղան.
de l'enfant, տղուն, տղէն.
à l'enfant, տղուն.
le roi, թագաւորը.
le roi, թագուհին:

La mère de la reine est bonne. Mon père a reçu un cadeau de la reine. J'ai prêté mon canif à l'ami de ton frère. Nous avons reçu un petit chien de la mère de cet enfant. Votre oncle a écrit une lettre à la sœur de notre voisin. Le roi a envoyé un cheval à la reine. J'ai reçu toutes ces fleurs de la jardinière. Les enfants de la jardinière sont malades. Je pense à l'amie de notre sœur. Henri a donné son argent à l'enfant de cette pauvre femme. Le chien est utile à l'homme. Ce jardin est à l'oncle de mon ami. Ces prairies sont à la tante de ce jeune homme. Nous avons vendu notre cheval à l'ami de notre voisin.

Գիտող. — De *և* à *հորվանիչ նախդիրները*, le *և* les *յողերուն հեա միանալով* du, au, des, aux *կ'ըլան*, *ուստի* de le père *ըսելու տեղ*, du père, à le père*ի տեղ*' au père, de les frères*ի տեղ*' des frères, à les frères*ի տեղ*' aux frères *կ'ըսուի*:

Le roi, *արքայն*. le bonheur, *երջանկութիւն*.
du roi, *արքային, արքայէն*. le malheur, *թշուառութիւն*.
au roi, *արքային*. court, courte, *կարճ*. [նը.
le peuple, *ժողովուրդը*. la vie, *կեանք*.
la partie, *մասը, բաժինը*:

Le roi est père du peuple. Un bon roi aime son peuple. Le frère du roi est arrivé. Avez-vous vu le jardin du roi? La vie de l'homme est courte. Dieu a donné la vie à l'homme. Le jour est une partie de la semaine. La semaine est une partie du mois. La terre est une partie du monde. Le chien est l'ami de l'homme. Ton père est l'ami du mien. Les enfants du jardinier sont très-sages. J'ai donné un petit chien au fils de la jardinière. As-tu reçu ce canif du jardinier? Ce cheval est au voisin de mon oncle. Ces fleurs sont au jardinier du roi. Mon cousin a vendu sa maison au frère de notre voisin. Ma sœur a donné tout son argent à l'enfant de cette femme. Mon cousin pense toujours au cheval qu'il a reçu de la mère du roi. Les bons rois sont le bonheur du peuple. Je pense toujours au malheur de mon ami.

Les arbres, *ծառերը*.

des arbres, *ծառերուն, րէն*.
aux arbres, *ծառերուն*:

Dieu a donné la vie aux hommes. Les bons rois sont le bonheur des peuples. Les chiens sont amis des hommes. Ces arbres sont aux fils du jardinier. J'ai donné mes livres aux filles de cette pauvre femme. Le cheval est utile aux hommes. Les enfants des pauvres sont souvent plus contents que les enfants des riches. Nous avons reçu toutes ces fleurs des fils du jardinier. Ma sœur a reçu ces lettres des amies de Louise. Nous avons écrit aux amis de notre cousin. Je pense toujours aux sœurs de la reine. Ma mère a donné huit écus aux pauvres. La reine a envoyé vingt écus aux enfants de la jardinière.

Արքային եղբայրը հիւանդ է: — Թագուհւոյն քոյրը շատ պզտիկ է: — Ծաղիկներ պարտիզպանին տղուն տուի: — Արքայն թագուհւոյն ձի մը խրկեց: — Նամակ մը գրեցի՞ք մեր զրացւոյն եղբորը: — Միշտ ձեր եղբորը բարեկամին կը մտածեմ: — Այս տունս ձեր բարեկամին քեռւոյն է: — Ձեր զրացուհւոյն տղաքը կը սիրեմ: — Ձեր քուրերն ազբատին սիւսա մը տուին: — Ազբատաց տղաք ընդհանրապէս շատ գոհ են: — Ստակնիս այս ազբատ մարդուն աղօց տուինք:

ՀՈԼՈՎՍՅՈՅՑ ՊՍԿԵՐ

եզ. սր.

Ուղ. *և* հայց. Le jardin, *պարտեզը*.
Սեռ. *և* բաց. du jardin.
Տրակ. au jardin.

յոգ. ար.

Ուղ. և հայց. Les jardins, պարտէզները.
Սեն. և բաց. des jardins.
Տրակ. aux jardins.

եզ. իզ.

Ուղ. և հայց. La maison, տունը,
Սեն. և բաց. de la maison.
Տրակ. à la maison.

յոգ. իզ.

Ուղ. և հայց. Les maisons, տները.
Սեն. և բաց. des maisons.
Տրակ. aux maisons.

Չայնաւորով կամ անձայն ըով սկսեալ ար. և իզ.
հոլովումն:

եզ.

Ուղ. և հայց. L'école, դպրոցը.
Սեն. և բաց. de l'école.
Տրակ. à l'école.

յոգ.

Ուղ. և հայց. Les écoles, դպրոցները.
Սեն. և բաց. des écoles.
Տրակ. aux écoles.

Un թուականէն ետքն եկող անուան մը հոլովումն:

եզ.

Ուղ. և հայց. Un arbre, ծառ մը.
Սեն. և բաց. d'un arbre.
Տրակ. à un arbre

յոգ.

Ուղ. և հայց. Des arbres, ծառեր.
Սեն. և բաց. d'arbres.
Տրակ. à des arbres.

Ածականէ մը ետքը եկող անուան հոլովումն:

եզ.

Ուղ. և հայց. Le bon élève, բարի աշակերտը.
Սեն. և բաց. du bon élève.
Տրակ. au bon élève.

յոգ.

Ուղ. և հայց. Les bons élèves.
Սեն. և բաց. des bons élèves.
Տրակ. aux bons élèves.

Ստացական կամ ցուցական ածականով անուան մը հոլովումն:

եզ.

Ուղ. և հայց. Mon frère, եղբայրս.
Սեն. և բաց. de mon frère.
Տրակ. à mon frère

յոգ.

Ուղ. և հայց. Ces frères, այս եղբարքս.
Սեռ. և բայց. de ces frères.
Տրակ. à ces frères.

Յատուկ անուանց հիշուումն:

Haïg.
de Haïg.
à Haïg.

46

Peu, քիչ. } de ուլ
beaucoup, շատ. }
plus, աւելի. }
assez, բաւական. } խնդիր կ'առնուն

Peu d'argent, քիչ արծաթ.
beaucoup de viande, շատ միս.
plus de pommes, աւելի խնձոր.
assez de pain, բաւական հաց.

L'eau, ջուրը. bu, խմած, խմուած.
la limonade, լեմոնաջուրը. donnez, տուէք.
mangé, կերուած, կերած. moi, ես, ինձ:

Le roi a beaucoup d'argent. Mon ami a plus d'argent que moi. Avez-vous beaucoup de pain? Donnez-moi un peu de pain. J'ai assez de pain. As-tu assez de viande? Nous avons peu de pommes. Notre roi a beaucoup de soldats. Nous avons mangé peu de cerises. Mes sœurs ont acheté beaucoup de poires. Donnez cet argent à cette pauvre femme. Donnez un peu de pain à ce pau-

vre. Cet homme a beaucoup de fleurs dans son jardin. Mon frère a plus de livres que le tien, mais le tien a plus de plumes que le mien. Le roi est un bon père, il a donné beaucoup d'argent aux pauvres. Cet homme a peu d'amis, mais il a beaucoup de chiens et de chats. Cette mère a beaucoup d'enfants. Henri a vu plus de villes que nous.

47

Tant, autant, այնչափ. }
trop, չափազանց. } de ուլ
combien, որչափ. }
moins, նուազ. } խնդիր կ'առնուն.
marché, քարած.

Le fromage, պանիր. la moutarde, մանանեխ.
le sel, աղ. fatigué, յոգնած.
le poivre, պղպեղ. l'orgeat, կաթնեակը.

Mon père a autant de livres que vous. Vous avez moins de plumes que moi. Cet enfant a trop de pain. Donnez-moi un peu de fromage. Avez-vous assez de sel et de poivre? J'ai donné un peu de moutarde à Henri. Il a bu trop de limonade. Combien d'enfants avez-vous? J'ai six enfants: quatre fils et deux filles. Notre voisin a moins d'enfants que vous; il a deux fils et une fille. Il y a beaucoup d'arbres dans son jardin. Les hommes qui sont contents, sont riches. Peu d'hommes sont contents. Le pauvre a peu d'amis. As-tu autant d'argent que nous? J'ai moins d'argent que vous, mais j'ai plus de livres que vous. Donnez au fils de la jardinière le canif que vous avez reçu de moi; il a perdu le sien. Mon frère a tant marché qu' il est très-fatigué.

Le morceau, կտորը, պատասը.
 le mouchoir, թաշկինակը.
 une douzaine, երկվեցեակ մը.
 une corbeille, զամբիւղ մը, կողով մը.

le verre, բաժակը.	la toile, կտաւը.
la bouteille, շիշը.	le gant, ձեռնոցը.
la livre, լիպրէն.	le bas, գուլպան.
le quintal, կենդինարը.	le soulier, կօշիկը.
le mètre, մետրը.	la botte, մուճակը.
une paire, զոյգ մը.	la chemise, շապիկը.
demi կէս.	la cravate, վզնոցը.
le crayon, մատիտը.	l'encre, մեկանը.
le thé, չայը.	la tasse, բաժակը, գաւաթը:

Ma mère a envoyé à ma cousine trois paires de gants, six paires de bas, deux douzaines de chemises et une corbeille de cerises. Dans ce coffre il y a dix mètres de toile, quatre mouchoirs et une demi-douzaine de cravates. J'ai reçu de mon père un livre, une montre, un canif, six plumes, trois crayons et deux écus. Mon père a acheté deux paires de souliers et une paire de bottes. Nous avons envoyé à l'ami de notre oncle vingt livres de sucre, un demi quintal de café et douze bouteilles d'orgeat. Donnez-moi un morceau de viande, et un peu de moutarde. Ma tante a acheté une grande table et une demi-douzaine de chaises. J'ai bu un verre d'eau et j'ai mangé un morceau de fromage. Cette tasse de thé est pour mon cousin, et ce morceau de sucre est pour ma sœur. Nous avons donné au fils de notre voisine six plumes, deux crayons et un peu d'encre; il a écrit une lettre à son oncle qui est à Francfort.

Մեր պարտիզպանը շատ հաւեր ունի: — Հայրս ձեր պարտիզպանէն աւելի ունի: — Այս մարդս շատ գրամ ունի: — Շատ հարուստ է: — Այս մարդէս նուազ ստակ ունիք: — Մենք ձեզի շափ գրքեր ունինք: — Քանի՞ գիրք ունիս: — Քիչ գիրք ունիմ, բայց շատ բարեկամ ունիմ: — Ինծի գաւաթ մը չուր տուէք: — Քիչ մը միս տուէ՞ք պարտիզպանին որդւոյն: — Քոյրս լիպրէ մը կենասս և լիպրէ մը խնձոր առաս: — Այս զոյգ մը կօշիկը ինձ համար է, և այս երկվեցեակ շապիկը Պետրոսին համար:

Գիտող. — Eau, eu վերջաւորեալ բառերուն յոգնակին կը կազմուի ծայրը x աւելցնելով:

Le cadeau, պարգևը.	les cadeaux, պարգևները.
l'oiseau, թռչունը.	les oiseaux, թռչունները.
le jeu, խաղը.	les jeux, խաղերը.
le couteau, զանակը.	le feu, կրակը.
le château, գրեհակը.	le moineau, ճնճուկը.
le vaisseau, նաւը.	le troupeau, հօտը.

Ma sœur aime les oiseaux; elle a beaucoup d'oiseaux. Le feu et l'eau sont utiles à l'homme. Cet homme est très-riche: il a deux châteaux, beaucoup de jardin et de prairies. Vos frères sont plus grands que les miens. Avez-vous vu les moineaux de mon frère? Mon cousin a vendu tous ses oiseaux. Cette petite fille aime les jeux. Ces troupeaux sont à notre voisin. Nous avons vu deux grands vaisseaux. J'ai acheté une douzaine de verres et une demi-douzaine de couteaux. Ces

moineaux sont encore jeunes. Ces cadeaux sont pour Joséphine.

Գիտող. — Al աւարտած անուանց յոգնակին կը կազմուի al վերջաւորութիւնը auxի փոխելով.

Le cheval, ձին.	les chevaux, ձիերը.
l'animal, կենդանին, անասունը.	les animaux, կենդանիները.
le mal, չարը.	les maux, չարիքը.
le métal, մետաղը.	le général, գորավարը.

le lion, առիւծը.
 le travail, աշխատութիւնը.
 les travaux, աշխատութիւնքը:

Dieu a créé tous les hommes et tous les animaux qui sont dans le monde. Les travaux de cet homme sont agréables. Les chevaux sont très-utiles; ils sont plus utiles que les chiens. Nous avons vendu nos chevaux. Notre voisin a plus de chevaux que de chiens. Ces animaux sont très-jolis. Le lion est le roi des animaux. Nous avons acheté deux quintaux de café. Votre roi a beaucoup de généraux. Ce peuple a un bon roi. Le roi de ce peuple a beaucoup de soldats, mais il a peu de vaisseaux. Les animaux ont beaucoup de maux. Les fils de notre voisin ont acheté les oiseaux du jardinier. Nous avons vu les chevaux de la reine et les travaux des soldats. Mon fils aime les chevaux. Je pense toujours au frère et à la sœur de mon ami. L'argent est un métal. Les métaux sont très-utiles aux hommes.

Թագաւորին պալատները տեսայ: — Գրքերնիս կորուսինք: — Այս գանակները մօրս համար են: — Եղբայրդ իւր գրացիները կը սիրէ: — Ինձ տուէք այդ ճնճղուկները: — Այս հօտերը մեր գրացւոյն են: — Արքայն իւր բոլոր նաւերը կորոյս: — Հօրքեռօրդիս այս գօրավարին աղէն երկու ձի առաւ: — Հանրի գործը կը սիրէ: — Այս գործերը շատ օգտակար են: — Այս խեղճ անասունը հիւանդ է: — Այս պղտի կենդանիները շատ հաւատարիմ են:

Գիտող. — Երբոր անուն մ'անորոշ ըլլայ՝ ուղղականն ու հայցականն du յօղը կ'առնուն: — Անուան մ'անորոշ ըլլալը հայերէնի մէջ կը հասկըցուի ծայրը դիմորոշ յօղ չունենալէն:

Le pain, հացը.	du pain, հաց.
la viande, միսը.	de la viande, միս.
l'encre, մելանը.	de l'encre, մելան.
les pommes, խնձորները.	des pommes, խնձորներ.
le cordonnier, կոշկակարը.	le marchand, վաճառակաւ.
le libraire, գրավաճառը.	fait, կ'ընէ. (նը.
on trouve, կը գտնուի.	vend, կը ծախէ.
chez, քովը, տունը.	s'il vous plait, եթէ կը հաւսնէք, կ'աղաչեմ:

J'ai mangé du pain et de la viande. Nous avons acheté des pommes et des poires. Mon frère a bu de l'eau, et vous avez bu de l'orgeat et de l'eau. Ce marchand vend du sucre, du café et des ci-

trons. Le cordonnier fait des souliers et des bottes. Le menuisier fait des tables et des chaises. Chez le libraire on trouve des livres, des plumes, du papier, de l'encre, des canifs et des crayons. Cet homme vend des chevaux et des chiens. Dans ce coffre il y a des gants, des bas, des mouchoirs, des cravates et de la toile. Donnez-moi, s'il vous plaît, du sel et du poivre. Avez-vous de la moutarde? Nous avons acheté des tasses, des verres, des bouteilles et des couteaux.

Վիտաղ. — Երբ քանակութիւն որոշուած չէ՝ շատ անգամ անունը հայերէնի մէջ եզակի կը մնայ . ինչպէս՝ Այս մարդը Պրիչ, Մաախա կը ծախէ : Այսպիսի պարագաներու մէջ ֆրանսերէնը յոգնակի կը խնդրէ .
Cet homme vend des plumes et des crayons.

55

La toile, կերպասը, կասար.	le menuisier, ատողձագործ
le rôti, խորված միսը.	la salade, աղցանը. (ծը.
le fruit, պտուղը.	le vinaigre, քացախը.
le lait, կաթը.	l'huile, իւղը.
le chocolat, շքերութիւնը.	la farine, ալիւրը.
la soupe, սպուրը.	les légumes, բանջարեղէնք.
voici, ահա, (հոս, այս).	voilà, ահա, (հոս, այդ).
le coffre, արկղը.	le tigre, վագրը:

Voici du pain et de l'eau, du café et du chocolat, du sucre et du lait. Nous avons mangé de la soupe, de la viande, des légumes et du fruit. Donnez-moi, s'il vous plaît, du vinaigre et de l'huile. Voilà une bouteille de vinaigre et voilà aussi du poivre et de la moutarde. J'aime le poivre et le sel. Dans cette corbeille il y a des fleurs et des fruits. Nous avons des jardins et des prai-

ries. Mon frère a des livres et des amis. Notre cordonnier a des enfants très-sages. Mes sœurs ont mangé du fromage, du rôti et de la salade. Le jardinier a donné des cerises à Henriette. Ma mère a acheté de la farine et du lait chez notre voisin. J'ai acheté ce papier et cette encre chez le libraire. Il y a dans cette ville des marchands qui sont très-riches. Mon huile est bonne, mais la vôtre est mauvaise. Mon écritoire est très-grande.

Վիտաղ. — Չայնաւորով կամ անձայն ի ով սիսեալ իրական բառից առջև ma, ta, saի անդ՝ լեզուին քաղցրութեան համար mon, ton, son կը գործածուին :

56

Կօշկակարը քրոջս համար զոյգ մը կօշիկ և ինձ համար երկու զոյգ մուճակ ըրաւ : — Պարտիզպաննիս ծաղիկ ու հաւ կը ծախէ : — Այս քաղաքս քիչ տուն ունի : — Թագաւորը զօրավարներ՝ զօրք՝ նաւեր ու դրամ ունի : — Եղբայրնիդ շատ թռչուն ունի : — Քիչ մը հաւ ու շիշ մը գինի տուէք Կիլոմին : — Այս պարտիզպանէս կօրով մը կեռաս գնեցի : — Սէն պտուղ՝ իւր ու քացախ : — Դրամ կորուսիք : — Հօրեղբորս ատողձագործէն զոյգ մը աթոռ գնեցինք : — Այս վաճառականիս քով դանակ ու դմեկին կը գտնուին :

57

ԲԱՂԴՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆ

Plus grand, աւելի մեծ.
le plus grand, ամենէն մեծը.
plus riche, աւելի հարուստ.
le plus riche, ամենէն հարուստը.

moindre, նուազ.
 le moindre, ամենէն նուազը.
 meilleur, լաւագոյն.
 le meilleur, ամենէն լաւը.

pire, pis, յոռեգոյն. fort, ուժով.
 le pire, յոռեգոյնը. appliqué. աշխատասէր.
 L'Amérique, Ամերիկան. aimable, սիրելի.
 l'Europe, Եւրոպան. c'est, այս է.
 la montagne, լեռը. ce sont, ստանք են.
 le fer, երկաթը. mieux, լաւագոյն:

Cet oiseau est petit, il est plus petit que le mien: c'est le plus petit de tous les oiseaux. Le lion est fort: il est plus fort que le tigre, c'est le plus fort de tous les animaux. Voilà une grande maison: elle est plus grande que la nôtre; c'est la plus grande de la ville. Cette jeune fille est très-aimable; elle est plus aimable que sa sœur. Ce menuisier est un honnête homme; il a un fils qui est un peu plus jeune que Henri. Charles est plus appliqué que son frère; il est le plus appliqué de tous mes enfants. Louise est sage que Marie; elle est la plus sage de toutes. François a autant d'amis que vous; mais les vôtres sont moins riches que les siens. Notre voisin est l'homme le plus aimable du monde. Le fer est le plus utile des métaux. L'Europe est la plus petite partie du monde, et l'Amérique la plus grande. Le Mont Blanc est la plus haute montagne de l'Europe. Les chiens sont les plus fidèles de tous les animaux. Le marchand qui a acheté cette grande maison est un des plus riches de la ville. Ces thèmes sont difficiles; mais des thèmes très-utiles. Ce couteau est bon: le mien est meilleur, mais celui de mon père est le meilleur.

Եւրոպան Ամերիկայէն պզտիկ է: — Երկաթն արծաթէն օգտակար է: — Հանրի Շարլէն աւելի մեծ է, բայց Կլյոմ ամենէն մեծն է: — Ֆրանսուս իւր եղբարց կրտսերագոյնն է: — Լուիզ քերցս ամենէն մատաղն է: — Այս մարդս հարուստ է, բայց այս կոշկակարս քաղքին սղքատագոյնն է: — Իմ աթոսս մեծ է, աթոսներուս ամենէն մեծն է: — Իմ ստղք քուկինէդ աւելի գեղեցիկ է: — Մեր սղաք ձերիններէն աւելի հանդարտ են. ամենէն հանդարտներն են:

Celui, celle, սա. ceux, celles, անոնք.
 celui-ci, celle-ci, այս. ceux-ci, celles-ci, ստանք.
 celui-là, celle-là այդ. ceux-là, celles-là, ստանք.
 cet homme-ci այս մարդը. cette femme-ci, այս կինս.
 ces hommes-là այդ մարդիկը.
 ces femmes-là, այդ կանայք:

Le chien du jardinier est plus fidèle que celui de notre voisin. Ma fille est plus appliquée que celle du libraire. Vos gants sont plus jolis que ceux de ma mère. Nous avons perdu nos livres et ceux de notre cousin. Voilà tes bottes et celles de ton frère. Où sont mes lettres et celles de ma cousine? Je pense à mes amis et à ceux de mon cousin. C'est ma cravate et celle de mon ami. Ce sont mes bas et ceux de mon frère. Cet homme-ci est plus fort que celui-là. Cette table-ci est plus haute que celle-là. Je parle de ce jardin-ci et de celui-là, de cette maison-ci et de celle-là. Je pense à cet enfant-ci et à celui-là. Ces habits-ci sont plus jolis que ceux-là. Ces enfants-là

sont plus appliqués que ceux-ci. Ces pommes-là sont meilleures que celles-ci. Ce cheval-ci est plus petit que celui-là, mais celui-ci est plus fort. Celui-ci est riche, celui-là est pauvre.

60

Կորուսի իմ գրիչս և եղբորս: — Ճամայցայց գտայ: — Իմ կոշիկներս եղբորս կոշիկներէն աւելի փոքր են, բայց քուկիկներդ ամենէն փոքր են: — Մայրս մեր պարտիզպանին աղաքը կը սիրէ. — Ասինք, ձեր քրոջը նամակներն և ձերինները: — Այս թռչունը մեր պարտիզին մէջ աեսածնէս աւելի զեղեցիկ է: — Այս զիւրքս ասկէ աւելի օգտակար է: — Աս ասունը ասկէ աւելի բարձր է: — Այս աղջիկը միւսէն աւելի սիրելի է: — Այս վաճառականս ասոնցմէ աւելի հարուստ է: — Իմ զիւրքս քուկիկնէդ լաւ է, բայց հօրեղբորդուդս ամենէն լաւն է:

61

Leur cheval, *իրենց ձին*. leurs enfants *իրենց աղաքը*:

Ma sœur a perdu ses plumes et son crayon. Ta cousine a trouvé ses bas et ses gants. Nos frères ont vendu leur jardin et leur maison. Nos frères ont vendu leur cheval et leur chien. Les fils de mon voisin ont perdu leurs livres et leurs plumes. Ma tante est dans son jardin. Mes amis sont dans leur jardin. La jardinière a reçu des lettres de son fils. Mes cousins ont reçu des cadeaux de leur père. Notre voisin a envoyé cinq écus à sa fille. Ces enfants ont fait un joli cadeau à leur oncle, ils ont écrit une lettre à leur tante qui est à Paris. Ma fille pense toujours à ses amies qui sont à Berlin. Les soldats ont perdu leurs géné-

raux. Henri et Jean ont perdu leur mère; ils sont très-tristes.

62

Քայրս իւր աղաքը կորոյս: — Մօրքայրս Քոլմնիս գլաւնուող քեռուոյն նամակ մը գրեց: — Բարեկամքս ալ եղբայրնին կորուսին: — Մեր գրացուչին մօրը հեռ մեկնեցաւ: — Հօրեղբորդիքս իրենց հօրը հեռ հասան: — Այս աղաք իրենց գրքերը կորուսին: — Շարլ և Ալիօմ շներնին ծախեցին:

63

Գիտող. — Գասական թուականք կը կազմուին բացարձակ թուական ածականաց ծայրը ième աւելցնելով՝ բաց ի սառչիկ և երկրորդ թուէն:

Le premier, *առաջինը*. Chrétien, *Վրիստանեայ*.
le second, *երկրորդը*. musulman, *առճիկ*.
le troisième, *երրորդը*. méchant, *չար, սասհակ*.
le dernier, *վերջինը*. modeste, *համեստ*:

Ce jeune homme est très-appliqué, il est le premier de la classe; Charles est le second; le modeste Henri est le troisième; Jean est le quatrième; le bon Guillaume est le cinquième; Chrétien est le sixième; le petit Godefroi est le huitième; François est le neuvième: Ernest est dixième; le méchant Edouard est le onzième; Gustave est le douzième; Adolphe est le treizième; Georges est le quinzième: Louis est le dernier. Deux est la cinquième partie de dix. Cinq est la quatrième partie de vingt. Un jour est la septième partie d'une semaine.

Լուիզ դասուն առաջինն է: — Մասի երկրորդն է: —
 Քարի ժողեֆին երրորդն է: — Հանրի չորրորդն է: —
 Համաս Ֆրանսուան իններորդն է: — Էմիլի հնգետաս
 սաներորդն է: — Սասհակ Քարոյինը յետինն է: — Շա-
 բաթն ամսուն մէկ քառորդն է. և մէկ ամիսը տարուան
 երկուսասաներորդ մասն է:

Qui, որ.	le médecin, բժիշկը.
de qui, որուն, որմէ.	le domestique, ծառան.
à qui, որու.	la servante, աղախինը.
que, զոր.	ici, հաս.
pour qui, որու համար.	là, հաս:

Գիտող. — Յարաբերական գերանուներ ինքնին ոչ սեռ,
 ոչ թիւ և ոչ դէմք ունենալով, իր յարաբերելոյն սեռը՝
 թիւն ու դէմքը կ'առնէ:

Գիտող. — Սոյս գերանուան միայն ուղղականն ու հայ-
 ցականը անձանց և իրաց համար առ հասարակ կրնայ
 գործածուիլ. նախգրիւ հոլովները անձանց միայն սե-
 փական են:

Qui est là? C'est le médecin; c'est la servante;
 c'est moi. Qui est cet homme-là? C'est le dome-
 stique; c'est le fils du jardinier. Qui sont ces en-
 fants-là? Ce sont les enfants du médecin; ce sont
 les filles de la servante. De qui avez-vous reçu
 ces cadeaux? Du fils de notre voisine. A qui est
 ce cadeau? C'est celui de mon frère. A qui est
 cette montre? C'est à ma sœur. A qui sont ces
 gants? Ce sont à ma cousine. A qui sont ces bot-
 tes? Ce sont celles de mon cousin. Voici ton li-

vre; celui-là est le mien. Voilà ta cravate; celle-
 ci est la mienne. Voilà tes chemises; celles-ci sont
 les miennes. A qui avez-vous donné la corbeille?
 A la servante. A qui avez-vous écrit? A l'oncle
 de mon ami. Où est votre frère? Il est ici dans
 sa chambre. Chez le libraire. Pour qui sont ces
 oiseaux? Pour mon frère.

Ո՞վ կայ հաս: — Կօշկակարն է: — Հանրին է: — Ո՞վ
 է սա կինը: — Բժշկին աղախինն է: — Ո՞վ են սա աղ-
 կունք: — Վաճառականին աղջկունք են: — Լուիզն ու
 Հանրիէդն են: — Որո՞ւ փոխ տուիք զմեկննիդ: — Իմս
 Շարլին փոխ տուի: — Քայրս իրենը սպասաւորին փոխ
 տուու: — Ո՞ւմ է այս շունը: — Մեր զբոսցւոյնն է: —
 Ո՞ւմ է այս ծաղիկը: — Քրօն է: — Որո՞ւ են այս նա-
 մակները: — Մեր մօրքրոջն են: — Որո՞ւ համար են այս
 գրքերը: — Իմ երկու որդւոցս համար են՝ Ալիյովին և
 Ժողեֆին համար:

Monsieur, տէր.	messieurs, տեաքք.
madame, աիկին.	mesdames, աիկինայք.
mademoiselle, օրիորդ.	mesdemoiselles, օրիորդք.
ce monsieur, այս տէրը.	ces messieurs, այս տեաքք.
cette dame, այս աիկինը.	ces dames, այս աիկինայք.
cette demoiselle, այս օ-	ces demoiselles, այս օ-
	րիորդք.
bien, աղէկ.	la bonté, բարութիւնը.
le bien, բարին.	dites, ըսէք.
	aimable, սիրելի:

Գիտող. — Bien, մակրայ է և բայի հետ կը գործա-
 ծուի. bon ածական է: Vous dites bien, աղէկ կ'ը-
 սէք: — Voilà un bon livre, ահա աղէկ գիրք մը:

Monsieur Mably est un honnête homme: il a une très-bonne femme, et ses enfants sont très-sages. Madame Mably est une femme très-moderate; elle aime ses enfants, et elle fait du bien aux pauvres. Mademoiselle Ninon est très-aimable, elle a beaucoup de bonté pour moi; elle fait souvent des cadeaux à mes enfants. J'ai vu Messieurs Moll: ils sont arrivés cette semaine; mais ils sont très-tristes, ils ont perdu leur mère. Avez-vous aussi vu les demoiselles B. qui sont arrivées avec leur père? J'ai trouvé le père chez Monsieur Nollet, mais les demoiselles sont malades. Qui est ce monsieur-là? C'est un médecin; c'est celui que vous avez vu chez moi. Mais dites-moi, quelle est cette dame-là? C'est la cousine de Monsieur Mably: c'est la sœur de madame Ninon. A qui sont ces chevaux? Ce sont ceux de Messieurs Moll. A qui avez-vous écrit? J'ai écrit à monsieur S. qui est à Vienne, et à madame N. qui est à Bruxelles.

68

Պարոն Մոլլը տեսա՞ք: — Շատ հարուստ և շատ զօրաւոր է: — Այս շարաթուս Քոլմանի մեկնեցաւ: — Տեսա՞ք Պ. Սոլլի քոյրերը: — Անոնք դեռ երիտասարդ են, բայց շատ սիրելի են: — Ար՞մ է այս շահը: — Իմս է. Հանրիէն առածս է:

69

Je suis, եմ.
tu es, ես.
il est, է.
le matin, առաւօտը.
la raison, իրաւունքը.
nous sommes, ենք.
vous êtes, էք.
ils sont, են.
la visite, այցելութիւնը.
le tort, յանցանքը.

la famille, ընտանիքը. parce que, վասն զի.
venu. եկած. déjà, արդէն.
le meilleur, լավագոյն. le château, զղեակը:

Où est ton frère? Est-il ici? Il est malade, il est dans sa chambre. Je suis arrivé ce matin. Avec qui es-tu venu? Je suis venu avec madame R. qui est aussi malade. As-tu déjà fait une visite à monsieur Mably? J'ai déjà fait une visite à toute la famille. J'ai beaucoup de livres et d'amis, je suis très-content. Celui qui est content est riche. Nous sommes riches, parce que nous sommes toujours contents. Vous avez raison et ma sœur a tort. Vous êtes encore jeune, mais vous êtes plus sage qu'elle. Ces demoiselles-là sont très-aimables; elles ont un oncle qui est très-riche; il a acheté ce grand château-là, tous ces jardins et toutes ces prairies.

70

Գու իմ բարեկամս ես և ես քուկդ: — Ես աղքատ եմ և դու հարուստ ես: — Եղբայրս քու բարեկամ Պ. Սոլլին հետ այս առտու Պրիսեիէն եկաւ: — Քոյրդ մեկնեցաւ: — Ար՞մ հետ մեկնեցաւ: — Հօրքօրջը ու Օրիսորդ Ն. ին հետ: Տեսա՞ր Տիկին Պ. ն: — Աշխարհիս լաւագոյն կիներն է. — Շատ աղէկութիւններ ըրած է հօրս: — Եղբօրս երկվեցեակ մը թաշկինակ և քրոջս զոյգ մը ձեռնոց առաւ: Մենք աղքատ ենք, բայց զոհ ենք: — Քիչ ստակ ունիք, բայց աշխատասէր էք: — Գոհ և աշխատասէր եղողները միշտ զբամ ու բարեկամ ունին:

ԱՆԿԱՏԱՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆ

J'étais, էի.   heureux, heureuse, երջանիկ.
 tu étais, էիր.   malheureux, malheureuse, թշուառ.
 il était, էր.   paresseux, ծոյլ.
 nous étions, էինք.   autrefois, առեկով, ժամանակաւ.
 vous étiez, էիք.   à présent, հիմայ.
 ils étaient, էին.   ordinairement, ընդհանրապէս, սովորաբար:

Գիտող. — Ճով աւարտեալ անականք իգական կ'ըլլան ծայրի ջը թի փոխելով:

Cette famille était toujours très-heureuse. Le père était très-honnête homme, la mère était une femme modeste et vertueuse. Leurs enfants étaient sages et appliqués. Mon cousin était autrefois riche; mais ses enfants étaient très-méchants et très-paresseux. Ceux qui sont paresseux, sont ordinairement pauvres; mais ceux qui sont appliqués sont riches et contents. Tu étais toujours heureux, parce que tu étais sage et vertueux. L'homme vertueux est toujours heureux; mais celui qui est méchant est malheureux. Cette mère-là est heureuse, parce qu'elle aime ses enfants qui sont vertueux et appliqués; mais ces femmes-là étaient toujours tristes et malheureuses, parce qu'elles étaient méchantes et paresseuses. Nous étions autrefois riches, et vous étiez pauvres; mais à présent nous sommes pauvres et vous êtes riches. Nous étions toujours amis. Tu étais l'ami de mon frère, et moi j'étais l'ami de ton cousin.

Mes frères étaient toujours dans votre jardin, et moi j'étais toujours dans celui de notre voisin.

Mon frère venait d'arriver, մեր եղբայրը գեռ նոր հասած էր:

Ո՞ւր էիր այս առտու: — Ֆրանքֆորդէն եկած քեռււոյս հետ էի: — Եղբայրս և ես ձեր հօրն հետ էինք: — Չեր մօրաբոյրը գեռ նոր մեկնած էր: — Ո՞ւր էիք հիմայ: — Շատ ազնիւ աղջիկներ ունեցող Պ. Մապլիին տունն էինք: — Այս աղջկունք միշտ պարկեշտ ու աշխատասէր են: — Պ. Մոլլ ժամանակաւ հարուստ էր, բայց հիմայ աղքատ է: — Մենք ժամանակաւ թշուառ էինք՝ բայց հիմայ երջանիկ ենք: — Գուք մեր պարտեղն էիք և իմ հայրս ձեր պարտեղն էր: — Ո՞ւր էր քայրդ: — Մօրքրոջը քովն էր: — Չեր մօրքոյրը թշուառ է, վասն զի ամէն աղաքը կորոյս:

J'avais, ունէի.   le commerce, վաճառականութիւնը.
 tu avais, ունէիր.   le nombre, թիւը.
 il avait, ունէր.   l'un, մէկը.
 nous avions, ունէինք. l'autre, միւսը.
 vous aviez, ունէիք.   connu, ճանչցած, ճանչցուած.
 ils avaient, ունէին.   lorsque, երբոր.
                                   les parents, ծնողք:

Rendre visite, այցելութեան երթալ.

Lorsque j'avais encore mes parents, j'étais très-heureux. Mon père était riche: il avait beaucoup

de maisons, de jardins et de prairies. Ma mère était d'une bonne famille; nous avons un grand commerce. Deux de mes oncles étaient banquiers. J'ai bien connu vos parents. Vous aviez un grand nombre de domestiques et de servantes! Vos frères avaient des chevaux et des chiens, ils étaient toujours contents. Tu étais encore jeune, lorsque ton père avait tant de malheurs. Tes sœurs étaient amies des miennes; elles avaient aussi beaucoup de bonté pour moi. Avez-vous connu mes oncles? J'ai très-bien connu vos deux oncles: l'un était un homme grand et fort et l'autre était très-petit. Celui-ci était le meilleur homme du monde; il avait un fils que j'ai souvent vu chez monsieur Nollet; c'était un homme très-aimable.

74

Պ. Մոլին այցելութեան գացինք: - Չեղմէ աւելի գիրքեր ունինք: - Մեր քեռին աստեղծ շատ մը թըռչուններ ու չներ ունէր: - Մեր հօրը ողջ եղած աստեղծ միշտ երջանիկ էինք: - Սոյս երկու վաճառականք առաջ միշտ դո՛հ էին: - Անոնք մեծ վաճառականութիւն մ'ունէին, և երկու եղբայր ունէին, մին ի վիէննա, միւսն ի Պեարլին: - Տեսա՞ք երկու եղբարբոս: - Պեարլին եղբորը ատեայ: - Քեռիս ճանչցա՞ք: - Շատ աղէկ ճանցայ:

75

Eu, ունեցած.	le plaisir, հաճոյքը.
lu, կարգացած.	l'affaire, գործը.
pris, առած, առնուած.	cherché, փնտռած, փնտռուած.
mis, գրած, գրուած.	ensemble, միասեղ.
allé, գացած.	hier, երէկ.
étouffe, կերպաս.	aujourd'hui, այսօր.
le banquier, սեղանաւորը:	

Avez-vous eu mon crayon? J'ai eu votre plume. Nous avons eu beaucoup de plaisir. Tu as eu aujourd'hui peu d'affaires. Mon frère a eu tort. Mes sœurs ont eu raison. J'ai trouvé ton frère: nous sommes allés ensemble chez ton oncle qui était malade. Où as-tu mis ma chemise? J'ai mis ta chemise sur une chaise. Qui a pris ma cravate? Aujourd'hui tu as perdu tout. J'ai cherché aussi mes bottes et mes souliers. On a tout pris. Donnez-moi, s'il vous plaît, mes gants et mon mouchoir. Voici vos bas et votre montre. Avez-vous lu ce livre? C'est un livre très-utile. J'ai lu ce livre avec beaucoup de plaisir. J'ai lu aussi le livre que Henri a prêté à ma sœur. Avez-vous des affaires aujourd'hui? Nous avons ordinairement beaucoup d'affaires. J'ai envoyé ce matin mon frère chez le banquier. J'ai vu votre frère; il est parti pour la campagne avec mon cousin. Oh! le petit méchant!

76

Ո՞ւր գրիք թաշկինակները: - Թաշկինակներն ու զուգարանները սեղանին վրայ գրի: - Եղբայրներդ սեղանին վրայ գրին իրենց ձեռնոցները. - Գրիչս ատի՞ք: - Ահա հոս գրիչ մը: - Ատիկա մեր եղբորն է: - Բայց իմս ո՞ւր է: - Ատիկա հօրեղբորս է: - Ահա ձերն ալ հոս է: - Ո՞ւր էիք այս առաւօտ: - Կօշկակարին քովն էինք - Կերպաս ու թաշկինակ ծախող վաճառականին քովն էինք:

77

ԱՆՅԵԱԼ ԱՆԿԱՏԱՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆ

J'ai été, եղայ, եղած եմ. nous avons été, եղանք.

tu as été, *եղար*.   vous avez été, *եղարք*.
 il a été, *եղաւ*.   ils ont été, *եղան*.
 dit, *ըսած*, *ըսուած* :

Գիտող. — Avoir été *երբեմն ալ գացած կը նշանա-*
կէ. J'ai été chez mon frère, *եղբորս գացի* :

Qui a été là? Monsieur Sicard a été ici: il a mis ce livre-ci sur la table. As-tu été chez le cordonnier? J'ai été hier chez le cordonnier, il a déjà fait vos bottes. Ces enfants ont été malades toute la semaine; ils ont mangé trop de fruits dans le jardin du roi. Vous avez été malheureux dans vos affaires, mais nos frères ont été très-heureux. Cette mère a toujours été vertueuse, mais ses enfants ont toujours été paresseux. Mon voisin a été l'homme le plus riche de la ville. Où avez-vous été ce matin? Nous avons été chez Charles, qui est toujours triste, parce que sa mère est partie pour Paris. Mes sœurs ont été très-contentes, elles ont eu beaucoup de plaisir. Madame Sicard est très-aimable; elle a été aujourd'hui chez mon oncle. Ce jeune homme a été à Vienne, et ses sœurs ont été à Berlin.

Երեկ մեր զրացւոյն պարտէզն էինք : — *Հոն շատ դու-*
սանք ունեցանք, խնձոր ու տանձ կերանք : — *Շատ երջանիկ*
եղաք : — *Տեսա՞ք պարտէզին ծառերն ու ծաղիկները* : —
Ձեր պարտիզին ամէն ծառերը սեսանք : — *Մենք շատ գոհ*
էինք, բայց մեր հօրեղբարք շատ դժբախտ էին : — *Ժողէ-*
ֆինին նոր կողովին մէջ պարտիզպանին դրած պտուղները
քայրերս առին : — *Մեր զրացին եկած ժամանակ քրոջս*
ըսաւ :

Je ne suis pas, *չեմ*.   je n'ai pas, *չունիմ*.
 tu n'es pas, *չես*.   tu n'as pas, *չունիս*.
 il n'est pas, *չէ*.   il n'a pas, *չունի*.
 nous ne sommes pas, *չենք*.   nous n'avons pas, *չու-*
 vous n'êtes pas, *չեք*.   *նինք*.
 ils ne sont pas, *չեն*.   vous n'avez pas, *չունիք*.
 vertueux, *առաքինի*.   ils n'ont pas, *չունին*.
                                                   vieux, *մոլի* :

Je ne suis pas malade. Je n'ai pas tort. Tu n'es pas content. Tu n'a pas assez de bonté pour tes amis. Mon frère n'est pas heureux, il n'a pas d'amis. Ma sœur n'est pas appliquée, elle n'aime pas le travail. On n'est pas vertueux, lorsqu'on n'aime pas ses parents. Nous ne sommes pas tristes, nous n'avons pas perdu nos livres. Vous n'êtes pas appliqués, vous n'avez pas fait vos thèmes. Vos frères ne sont pas paresseux, ils ont beaucoup travaillé. Vos sœurs ne sont pas méchantes, elles n'ont pas pris mes plumes. Les hommes qui sont méchants, ne sont pas heureux. Ceux qui n'ont pas fait leurs thèmes, sont paresseux. Je ne suis pas venu avec votre frère, je n'ai pas lu les livres que vous avez. Beaucoup de livres ne sont pas utiles.

Հարուստ չեմ, բայց գոհ եմ : — *Այս ջրէս չիմեցի* :
Դասին առաջինը չես : — *Այս քաղաքս ակորժելի չէ* : —
Այս շունը հաւատարիմ չէ : — *Մեր զրացին այս տունս*
գնեց : — *Թշուառ չեք, ծնողնիդ չկորուսիք* : — *Այս հրա-*
հանգներս դժուար չեն : — *Թագաւորին զօրապետները*

դեռ Հասան: — Տեսա՞ք մօրքրոջմէս ընդունած նամակս: Տեսայ մօրքրոջմէս ընդունած նամակդ:

ՉԱՐՏՈՒՂԻ ԻԳՍԿԱՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱԾԱԿԱՆՔ

Cruel, cruelle, *անդութ*.

mortel, mortelle, *մահացու*.

immortel, immortelle, *անմահ*.

la brebis, *գառնը*.

P'hène, *բորենին*.

pas encore, *դեռ չէ*.

las, lasse, *յոզնած*. ne... pas,

bas, basse, *ցած*. ne... point,

gros, grosse, *խոշոր*. ne... plus,

vif, vive, *աշխոյժ*. ne... guère,

actif, active, *գործօն*. ne... jamais,

neuf, neuve, *նոր*. aussi, *նաև*, *ալ*, *չափ*.

le corps, *մարմինը*. si, *այնչափ*. non plus, *նաև ոչ*.

l'âme, *հոգին*. ce n'est pas, *չէ*.

la chèvre, *այծը*. ce ne sont pas, *չեն*.

il n'y a pas, *չկայ*:

La ville, *քաղաքը*.

Դիտող. — Aussi Հաստատական խօսքերու մէջ կը գործածուի, non plus բացասականներուն մէջ. Il achète aussi, *ինքն ալ կը գնէ*: Il n'achète pas non plus, *ինքն ալ չի գներ*:

La brebis est un animal utile. La brebis n'est pas si vive que la chèvre. Les chèvres sont des animaux très-vifs. Le corps est mortel, mais l'âme est immortelle. L'hène est cruelle; le tigre n'est pas si cruel que l'hène. Ma cousine n'est

pas active; elle fait peu de plaisir à ses parents. Cette pauvre femme est lasse. Ces animaux sont très-gros. Vous-avez là une grosse pomme. La maison du jardinier est très-basse. Toutes les maisons de cette ville sont basses. Mon livre est neuf. Cette corbeille n'est pas neuve. Je n'ai point de domestiques. Jean est parti et Henri n'est pas encore arrivé. Guillaume n'est plus chez moi. Mon père n'a plus de domestiques. Ce ne sont pas vos gants, ce sont les miens. Ce n'est pas votre livre, c'est celui de mon frère. Il n'y a pas de fruits dans ce jardin. Je n'ai jamais vu le roi, et ma mère n'a pas encore vu la reine. Mon oncle n'est pas si riche que mon voisin; il n'a pas tant de chevaux et de chiens.

Կօշիկներս նոր են, բայց մուճակներս նոր չեն: — Այս տղան շատ աշխոյժ է: — Քոյրդ շատ աշխոյժ չէ: — Ընդ ծառան ծոյլ մարդ մ'է, բայց աղախիննիս աշխատատէր է: — Քոյրս շատ յոզնած է: — Տղաք՝ յոզնած էք: Յոզնած չենք: — Այս գաղաններն անդութ են: — Ամէն մարդիկ մահացու են, բայց իրենց հոգիներն անմահ են: Չեր քաղքին աները մեր քաղքիններէն ցած են:

Beau, bel, belle, *զեղեցիկ*.

nouveau, nouvel, nouvelle, *նոր*.

frais, fraîche, *թարմ*, *գոլ*.

blanc, blanche, *ճերմակ*, *սպիտակ*.

long, longue. *երկայն*.

vieux, vieil, vieille, *ծեր*, *չին*.

doux, douce, *անուշ*. la main, *ձեռքը*.

faux, fausse, *կեղծ*. la fourchette, *պատասաքաղը*.

sec, sèche, չոր. le cheveu, մազը.
 mou, mol, molle, թոյլ. fou, fol, folle, յիմար.
 flacon, սրուակ:

Գիտող. — Bel, nouvel, fol, mol ձայնաւորով կամ
 անձայն հով սկսած արական բառերու հետ կը գործա-
 ծուին. un fol espoir, յիմարական յոյս մը:

Voilà un bon couteau et une bonne fourchet-
 te. Mes couteaux sont aussi bons que les vôtres,
 mais vos fourchettes sont meilleurs que les mien-
 nes. Mon gant est sec; mais votre cravate n'est
 pas encore sèche. Mon mouchoir est blanc; cette
 toile n'est pas si blanche. Le jardin est long. Ma
 sœur a les cheveux très-long. Vos mains ne sont
 pas si longues que les miennes. Donnez-moi, s'il
 vous plaît, du pain frais. Avez-vous de l'eau fraî-
 che? Voilà un beau château. Ces châteaux sont
 très-beaux. Vous avez là une belle fleur. Cet hom-
 me est déjà vieux. Sa femme est vieille aussi. Ces
 poires sont plus douces que ces pommes. J'ai re-
 çu un nouveau livre et une nouvelle plume. Le
 chat est faux; mais la brebis n'est pas fausse. J'ai
 un mol habit.

Մայրն երկվեցեակ մը դանակ և պատառաքող գնեց: —
 Այս սրուակները սպիտակ են, բայց միւսներն աւելի
 սպիտակ են: — Պ. Մայրիին աղջիկը շատ գեղեցիկ է.
 Իմ քոյրս անկէ գեղեցիկ է: — Այս վիմաները շատ չոր
 են, բայց այս տանձերս աւելի չոր են: — Հանրի՛ եղ-
 բորս շատ անուշ խնձոր մը սուտաւ: — Մեր ծառան է:

ար. իգ.	}	որ, ինչ.	le flacon, սրուակը.
եգ.			la minute, վայրկեանը.
Quel, quelle,	}	որ, ինչ.	la seconde, մանրերկրոր-
յոցն.			midi, կէսօր. [ղը.
quels, quelles,	}	որ, ինչ.	minuit, կէս գիշեր.
le temps, ժամանակը.			quinze jours, տասնըհինգ օր.
l'âge, հասակը, տարիքը.	}	որ, ինչ.	trois mois երեք ամիս.
l'heure, ժամը.			six mois, վեց ամիս.
le quart, քառորդը.	}	որ, ինչ.	tard, ուշ.
			depuis, ի վեր.

libraire, գրածախ:

Quel livre as-tu perdu? Quelle plume as-tu là?
 De quel jardin as-tu reçu ces pommes? A quelle
 pauvre femme as-tu donné ton pain? A celle-ci.
 Chez quel marchand avez-vous acheté cette belle
 toile? Chez celui qui est arrivé hier. Dans quels
 livres avez-vous lu? Dans ceux-ci. Avec quelles
 dames êtes-vous venus? Avec celles-là. Quelle heu-
 re est-il? Il est six heures; il n'est pas encore
 sept heures; il est huit heures et demie. Il est
 tard; il n'est pas encore tard. A quelle heure è-
 tes-vous arrivés? Nous sommes arrivés à neuf
 heures et un quart, à dix heures et trois quart.
 Ma sœur est arrivée à midi et demi. Votre oncle
 est parti depuis trois mois, et votre tante depuis
 six mois. Quel âge a votre cousin? Il a seize ans,
 mais ma cousine n'a pas encore douze ans. Com-
 bien de temps avez-vous été à Brousse? J'ai été
 neuf mois à Brousse et quinze mois à Constanti-
 nople. Je suis arrivé il n'y a pas encore quinze
 jours. J'ai vu votre frère à Marseille; il est grand
 et gros.

Ո՞ր դանակը գտաք: — Ո՞ր սեղանին վրայ դրիք զմե-
 ւինը: — Ո՞ր կօշկակարը շինեց կօշիկներդ: — Ո՞ր գրա-
 ծախէն առիք այս գրքերը: — Ո՞ր տղուն գրեցիք: —
 Քանի՞ է ժամը: — Դեռ մէկուկէս չէ: — Կ'ազաչեմ՞ ը-
 սէք ինձ ժամը քանի՞ է: — Տասը քառորդ է անցեր: —
 Ժամը քանի՞ն մեկնեցաք: — Ժամը չորսին:

Je n'étais pas, *չէի* sorti, *ելած*.
 je n'avais pas, *չունէի*. dormi, *քնացած*:

Quand j'allais chez vous, *ձեզի եկած միջոցիս*:

Գիտող. — Ներգործական բայերը Avoir *օժանդա-*
կը կ'առնուն, կրաւորականը և անդրադարձք être, չէ-
զոք բայերէն ոմանք avoir և այլք être.

Vous étiez sorti ce matin, lorsque je suis arri-
 vé. Vous n'êtes pas venu à huit heures; il était
 plus tard. Mon frère n'était pas sorti; il n'avait
 pas encore fait ses thèmes. J'étais malade hier,
 je n'avais pas dormi toute la nuit. Mes sœurs
 n'étaient pas sorties avec moi; elles n'avaient pas
 encore fini leurs lettres. Lorsque j'étais à Smyr-
 ne, je n'avais pas tant d'amis qu'aujourd'hui; je
 n'étais pas si content. Vous n'étiez pas si actif;
 vous n'aviez pas tant d'affaires. Mon cousin et
 moi, nous n'étions jamais plus heureux qu'à pré-
 sent. Quelle heure était-il lorsque votre père est
 parti? Il n'était pas encore douze heures. Mes cou-
 sines n'étaient pas encore sorties. J'ai envoyé la

servante chez le cordonnier; je n'avais plus de
 souliers. Quel âge avait votre frère, lorsqu'il é-
 tait à Cologne? Il avait dix ans, dix ans et demi.
 Nous n'étions pas ensemble: il était à Cologne, et
 moi, j'étais à Dusseldorf.

Ձեզի եկած միջոցիս նամակ մը կը գրէիք. — Քոյ-
 րերս ձեզի դեռ նամակ չգրեցի՞ն: — Շատ աշխատա-
 սէր էք: — Եղբորս հասած ատենը ժամը չորս էր: —
 Դեռ հինգ չկար: — Հայրս շատ հիւանդ է, այս գիշեր
 ամենեկին չքնացաւ: — Քնացած ատենս եղբայրս ելած
 էր: — Ժամանակաւ երջանիկ չէի. բայց հիմայ շատ եր-
 ջանիկ չեմ.

Je n'ai pas été, *չեղայ*. personne...ne, *ոչ, ոք*.
 je n'aval pas été, *եղած չէի*. rien...ne *ոչ ինչ*:

Depuis quand, *ո՞ր ժամանակէն ի վեր*:

Գիտող. — Երբոր խօսքի մը մէջ *personne կամ rien*
գտնուի, pas չգործածուիր:

J'ai été ce matin chez mon oncle, où j'ai trou-
 vé Monsieur Moll que je n'avais pas vu depuis
 trois ans. Vous n'avez pas été hier dans le jardin
 de votre tante. Il y a longtemps que je n'ai pas
 été chez cette bonne femme. Mes enfants n'ont
 pas été malades. Nous n'avons jamais été dans
 cette ville. Mon frère éte n'a jamais été plus content
 qu'aujourd'hui. Mon fils, tu n'as pas été appliqué,
 tu n'as pas fait tes thèmes. Mes enfants, vous

n'avez pas été sages, vous avez mangé tous mes fruits. Nous n'avons pas été dans votre chambre. Personne n'a été ici; personne n'a pris vos pommes. Rien n'est plus beau; vous n'avez rien pris, vous n'avez vu personne, et mes pommes ne sont plus dans mon coffre. Notre voisin n'a pas tout perdu. Je n'ai pas bien vu votre maison. Depuis quand êtes-vous ici? Il n'y a pas encore longtemps que nous sommes ici; il y a une heure et demie.

Ան որ այս երիտասարդէն աւելի թշուառ է: — Անիկա ամենեկին դո՛ւ չէ, բարեկամ չունի, ոչ զոր կը սիրէ: — Մենք երբեք Չմիւռնիա չգացինք: — Գուք բնաւ երջանիկ չեղաք: — Բան մը չըրի՛ վասն զի հիւանդ էի: — Ո՞ր ժամանակէն ի վեր հիւանդ էք: — Տասն և հինգ օրէ ի վեր: — Եղբարքդ շատ ծոյլ են: — Գուք ժամանակաւ ծոյլ էիք, բայց հիմայ աշխատասէր էք:

ՀԱՐՅ. ԲԱՅԱՍԱԿԱՆ

Ne suis-je pas? չե՞մ մի. n'ai-je pas? չունի՞մ մի.
n'étais-je pas? չէի՞ մի. n'avais-je pas? չունէի՞ մի.
n'ai-je pas été? չեղա՞յ մի. n'ai-je pas eu? չունեցա՞յ մի.
n'avais-je pas été? եղած չէի՞ մի. n'avais-je pas eu? ունեցած չէի՞ մի.

Ne suis-je pas très-heureux? N'ai-je pas beaucoup de plaisir? N'es-tu pas content? N'es-tu pas assez riche? N'est-il pas encore venu? N'a-t-il pas écrit? N'est-elle pas aimable? N'a-t-elle pas beaucoup de bonté pour moi? Ne sommes-nous

pas appliqués? N'avons-nous pas fait beaucoup de thèmes? N'êtes-vous pas les amis de mon cousin? N'avez-vous pas connu mon oncle? Voilà mes frères; ne sont-ils pas las? N'ont-ils pas trouvé leurs amis? Voilà aussi mes sœurs; ne sont-elles pas tristes? N'ont-elles pas perdu leurs livres? N'étais-je pas autrefois l'homme le plus heureux du monde? N'avait-il pas toujours les plus beaux chiens? N'étions-nous pas plus riches que nos voisins? N'étiez vous jamais à Paris? N'aviez-vous pas encore vu cette ville? N'ai-je pas été souvent chez mon oncle? N'a-t-il jamais été dans notre jardin? N'avez-vous pas été méchants? N'ont-ils pas été les premiers? N'ont-elles pas été les dernières? N'avions-nous pas toujours été les plus actifs?

Երէկ ձեր եղբորը չգացի՞ք — Երէկ մեր մօրքրոջ քովը էինք, այսօր մեր եղբօր գացինք: — Սա գրքերը միւսներէն աւելի օգտակար չե՞ն: — Ձեր հայրն աշխարհիս ամենէն հարուստ մարդը չէ՞: — Ժամանակաւ շատ աներ ու պարտեղներ ունէինք, բայց հիմայ ամէնն ալ ծախեցինք: — Շատ երջանիկ չէի՞նք: — Ձեր քոյրերը մերիններէն հանգարա չէի՞նք:

Ա. Պ Ա. Ռ Ն Ի

J'aurai, պիտի ունենամ. je serai, պիտի ըլլամ.
tu auras, » ունենաս. tu seras, » ըլլաս.
il aura, » ունենայ. il sera, » ըլլայ.
nous aurons, » ունենանք. nous serons, » ըլլանք.

vous aurez, » ունենաք. vous serez, » ըլլաք.
 ils auront, » ունենան. ils seront, » ըլլան:

Seras-tu aujourd'hui dans notre jardin? Auras-tu des affaires? Nous aurons beau temps. Vous n'aurez pas la visite de ces messieurs. A quelle heure serez-vous chez votre oncle? Quel âge a votre frère? Il aura dix ans dans peu de jours. OÙ seront demain vos sœurs? Elles ne seront pas encore à Bruxelles. Quand vous serez à N., vous aurez beaucoup de plaisir. Dans trois jours je serai chez mes parents. Ne serez-vous pas trop las? Nous serons contents, quand nous aurons reçu cet argent. Ma sœur sera contente, quand elle aura fait son thème. Dites au domestique que je serai dans ma chambre. Tu auras cet oiseau, quand tu seras appliqué. N'aurai-je pas aussi ce beau canif que mon père a acheté? Vous aurez un livre et vos sœurs auront une douzaine de mouchoirs. Quand vous aurez été à Paris, vous ne serez plus si modeste. Ma cousine ne sera plus triste, quand elle aura ses parents. Ces enfants auront été très-sages, ils auront eu beaucoup de plaisir.

Վաղը ասանձ ու խնձոր ունենանք պիտի: — Միշտ աշխատասէր պիտի ըլլամ: — Գուն զրիչ, կաղամար ու թուղթ պիտի ունենաս: — Երբոր խելօք ըլլաս՝ քոյրս քեզի զուլպայ և ձեռնոց պիտի դնէ: — Մենք այսօր քացախ պիտի ունենանք: — Չեր բարեկամաց այցելութիւն ընէ՞ք պիտի: — Ես այսօր միոյն այցելութիւն ըրի, միւսներուն վաղն ընեմ պիտի:

ԹԷԱԿԱՆԻՆ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

J'aurais, պիտի ունենայի կամ կ'ունենայի.
 tu aurais, պիտի ունենայիր.
 il aurait, պիտի ունենար.
 nous aurions, պիտի ունենայինք.
 vous auriez, պիտի ունենայիք.
 ils auraient, պիտի ունենային.
 si j'avais, եթէ ունենայի.
 si j'avais eu, եթէ ունեցած ըլլայի:

Je serais, պիտի ըլլայի կամ կ'ըլլայի.
 tu serais, պիտի ըլլայիր.
 il serait, պիտի ըլլար.
 nous serions, պիտի ըլլայինք.
 vous seriez, պիտի ըլլայիք.
 ils seraient, պիտի ըլլային.
 si j'étais, եթէ ըլլայի.
 si j'avais été, եթէ եղած ըլլայի:

Գիտող. — Si թէական շողկապին քով երբեք թէական դներու չէ բայը, այլ յաջորդ կամ նախընթաց նախադասութեան մէջ գործածելու է այս ժամանակը:

Je serais plus heureux, si j'avais des livres et des amis. J'aurais plus de plaisir, si mes cousins étaient ici. Tu ne serais pas si riche, si tu n'avais pas fait tant d'affaires. Charles n'aurait pas trouvé son père, s'il était arrivé un peu plus tard. Louise ne serait pas si triste, si elle avait ces belles fleurs-ci. Nous ne serions pas encore venus si n'avions pas reçu une lettre de notre père.

Beaucoup d'hommes seraient plus heureux, s'ils étaient plus actifs.

Գոհ պիտի ըլլայի՞ք եթէ այս տղաքն ունենայիք: —
Շունս պիտի չծախէի, եթէ ուրիշ մը գնած չըլլայի: —
Հանրի տխուր պիտի չըլլար, եթէ հիւանդ չըլլար: —
Եթէ այսչափ բարեկամ չունենայինք՝ նուազ հաճոյք
պիտի ունենայինք: — Այս մարդս այնչափ երջանիկ պի-
տի չըլլար՝ եթէ տղաքը խելօք չըլլային: — Անք դրա-
ցին շատ հարուստ ըլլար պիտի՞ եթէ աշխատասէր ըլ-
լար:

Notre frère est-il malade? — մեր եղբայրը հիւանդ է.
Sa sœur n'est-elle pas venue? — իրեն քոյրը չեկա՞ւ մի.
Ces enfants ont-ils été sages? — այս տղաքը խելօք
կեցա՞ն:

Ce chien est-il fidèle? Cet écu n'est-il pas faux?
Monsieur Sicard n'est-il pas encore arrivé? Vos
enfants sont-ils malades? Cette chemise n'est-elle
pas très-blanche? Votre voisin a-t-il reçu des let-
tres de son fils? La campagne n'est-elle pas plus
agréable que la ville? Henriette n'a-t-elle pas été
plus appliquée que Joséphine? Votre tante n'avait-
elle pas autrefois un grand commerce? Votre on-
cle n'est-il pas le plus riche libraire de la ville?
Ce marchand ne vend-il pas aussi de la toile? Ces
arbres-ci ne sont-ils pas plus hauts que ceux-là?
Ces maisons-là ne sont-elles pas plus belles que
celles-ci? Votre cousin n'aura-t-il pas des bottes
neuves? Ta cousine ne sera-t-elle pas très-triste,
quand sa mère sera partie? Ces bas seront-ils as-

sez longs? Depuis quand votre fils est-il à Smyr-
ne? Votre sœur a-t-elle bien dormi cette nuit?
Cette chambré ne sera-t-elle pas trop petite? Ces
chaises ne seront-elles pas un peu basses? Ces
messieurs ne seraient-ils pas très-riches, s'ils a-
vaient toujours été aussi actifs qu'à présent?

Այս տղան հիւանդ է: — Այս հրահանգը դժուար
է: — Արեւը լուսնէն աւելի մեծ չէ: — Այս ծաղիկներն
խմիններէս աւելի աղուոր չեն: — Այս մարդագետին-
ները մօրաքրոջս գրացւոյն չեն: — Գնաց հօրեղբորը-
ղինիդ: — Դեռ չգնաց: — Գրացիներդ տունը չծախեց: —
Տունը չծախեց, բայց պարտէզն ու ձին մեր քեռուոյն
ծախեց:

Գիտող. — Ֆրանսերենի մէջ չորս լծորդութիւնք կան
որք իրենց վերջաւորութեամբը կը զանազանուին. ա-
ռաջինն է er, ինչպէս parler.

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je parle — կը խօսիմ.	parler — խօսիլ.
tu parles — կը խօսիս.	chercher — փնտռել.
il parle — կը խօսի.	penser — մտածել.
nous parlons — կը խօսինք.	aimer — սիրել.
vous parlez — կը խօսիք.	parlé — խօսած, խօսուած.
ils parlent — կը խօսին.	que? — ի՞նչ:

Que cherchez-vous? Je cherche ma plume, et
mon frère cherche son crayon. Nous cherchons
notre chien. Ces enfants cherchent leurs livres.

Que pensez-vous de ma sœur? Je pense qu'elle est très-malade. Avez-vous pensé à mon canif? Tu ne penses pas que nous avons perdu tout notre argent. Nous pensons tous les jours à nos amis. Vous ne pensez jamais à vos affaires. Les riches ne pensent pas aux malheurs des pauvres. J'aime ton frère. Aimes-tu aussi mon cousin? Ma mère aime Charles et Henri; elle parle toujours d'eux. Dieu aime celui qui fait le bien. Nous aimons les enfants du médecin; nous parlons souvent du plaisir que nous avons eu dans leur jardin. Vous n'aimez pas les fleurs, vous ne parlez jamais de votre jardin. Les bons enfants aiment leurs parents. Ces mères sont heureuses; elles parlent avec plaisir de leurs enfants. Parlé-je bien?

100

Միշտ քրոջս կը մտածեմ: — Եթէ հայրդ ու մայրդ սիրես, երջանիկ պիտի բլաս: — Հօրեղբորս աղջիկը զմեզինը կը փնտռէ: — Մեր պարտիզպանը միշտ սրդւոյն վրայօք կը խօսի: — Բարեկամս, շատ կը խօսիս: — Ծոյլ աղաքը չեմ սիրեր: — Այս տիկնայք քիչ կը խօսին: — Չեր եղբայրը քիչ կը խօսի, շատ կը մտածէ, բայց ձեր քեռորդին միշտ շատ կը խօսի: — Որչափ աւտեն բնակեցաք ի Բարիդ: — Երկու տարի բնակեցայ, բայց եղբայրս հինգ տարի բնակեցաւ:

101

Ա Ն Կ Ա Տ Ա Ր

Je parlais — կը խօսէի. nous parlions — կը խօսէինք.
tu parlais — կը խօսէիր. vous parliez — կը խօսէիք.
il parlait — կը խօսէր. ils parlaient — կը խօսէին:

Autrefois j'aimais le jeu; mais à présent j'aime les livres. Tu n'aimais pas les fleurs, tu parlais toujours de tes chiens et de tes chats. Ce peuple aimait toujours son roi. Ton cousin cherchait encore son livre, lorsque nous sommes partis. Nous parlions souvent à notre oncle, lorsque nous étions à N. Vous ne pensiez plus à moi, lorsque j'étais parti. Mes fils n'aimaient pas les affaires; ils étaient toujours paresseux. Si vous ne parliez pas si souvent, vous seriez plus aimables. Notre voisin serait très-riche, s'il aimait plus le travail. Ces demoiselles seraient plus contentes, si elles ne cherchaient pas le bonheur dans les plaisirs du monde. Si je n'aimais pas mes parents, je serais très-méchant. Henri et moi, nous n'aimions jamais les faux amis, nous cherchions toujours ceux qui étaient fidèles. Louise et Henriette pensaient toujours au jeu; elles ne parlaient jamais de livres et de thèmes. Si j'avais vu que mon canif était ici, je n'aurais pas cherché si longtemps.

102

Ատենով կը սիրէի այս երիտասարդը, միշտ խելօք ու պարկեշտ էր և միայն բարի ու խաղէն աւելի գիրք սիրող բարեկամներ կը փնտռէր, ընդհանրապէս միատեղ էինք, խաղի վրայ չէինք խորհեր: — Երէկ քեռուդդ հետ խօսած միջոցիդ ի՞նչ կը փնտռէիր: — Կորսուած ժամացոյցս կը փնտռէի: — Եթէ ձեր հայրը չգար՝ աւելի երկար ժամանակ պիտի փնտռէի: — Այսօր փրնտուած վաճառականնիդ հոս էր: — Իմ մայրս և քուկդ այսօր ձեր վրայով խօսեցան: — Ո՞վ էր այսօր ձեր հօրը հետ խօսող երիտասարդը: — Պրավաճառ մ'է, որ ժամանակաւ շատ հարուստ էր, բայց խաղը չափազանց կը սիրէր ու հիմայ աղքատ է:

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Je parlerai, պիտի խօսիմ. nous parlerons, պիտի խօսինք.
 tu parleras, պիտի խօսիս. vous parlerez, պիտի խօսիք.
 il parlera, պիտի խօսի. ils parleront, պիտի խօսին:

ԹԷԱԿԱՆ

Je parlerais, պիտի խօսէի կամ կը խօսէի եթէ.
 tu parlerais, պիտի խօսէիր.
 il parlerait, պիտի խօսէր.
 nous parlerions, պիտի խօսէինք.
 vous parleriez, պիտի խօսէիք.
 ils parleraient, պիտի խօսէին:

Je parlerai toujours à monsieur N. qui est ar-
 rivé avec sa sœur. Pensez-vous à mes affaires?
 Je penserai à vos affaires et aux miennes. Ne
 cherchez-vous pas le canif que vous avez perdu
 hier? Nous chercherons plus tard ensemble. Tu ne
 penses plus à moi, quand tu seras à Paris. Dieu
 aime toujours ceux qui sont vertueux. Ces mes-
 sieurs penseront plus souvent à leurs plaisirs qu'à
 leurs affaires. Si je parlais aussi bien que vous,
 je parlerais plus souvent. Si tu avais des livres
 utiles, tu ne penserais plus au jeu. Mon père n'ai-
 merait plus ce jeune homme, s'il n'était pas si mo-
 deste. Nos cousins sont allés chercher leurs amis;
 nous chercherions aussi les nôtres, s'ils n'étaient
 pas partis. Vous penseriez plus souvent à vos li-

vres, si vous étiez plus appliqués. Ces jeunes de-
 moiselles n'aimeraient pas tant les plaisirs, si el-
 les avaient moins d'amis.

Այսօր պիտի խօսին հօրեղբորորդւոյդ հետ: — Հօր-
 եղբորորդւոյ հետ պիտի չխօսիմ: — Գեռ մօրեղբայրդ
 փնտռեն պիտի: — Այլ նա հոս չէ: — Այլ իմ գրքերուս
 պիտի չմտածէ: — Ընդհանրապէս այս քաղքիս վրայով խօ-
 սեցանք. — Այլ նա այս թշուառները չէր սիրեր: — Այս
 աղաք իրենց մայրը պիտի փնտռեն: — Եթէ հիւանդ
 ըլլայի՝ բժշկին հետ պիտի խօսէի: — Եթէ այս շունը
 հաւատարիմ չըլլար մենք պիտի չսիրէինք զայն: — Մեր
 աղախինն ամէն բան կը մտածէր՝ եթէ այնչափ ծոյլ
 չըլլար: — Ուրիշ մը պիտի փնտռէինք՝ եթէ այնչափ ծեր
 չըլլար: — Եթէ մուճակնիդ սեղանին վրայ դրած ըլլա-
 յիք՝ այնչափ ժամանակ պիտի չփնտռէիք: — Այս պա-
 րտապք խաղն այնչափ պիտի չսիրէին՝ եթէ նուազ
 ստակ ունենային:

Chanter - երգել.	la chanson - երգը.
jouer - խաղալ.	le violon - ջութակը.
blâmer - պախարակել, յանդիմանել.	la guitare - կիթառը.
louer - գովել.	la flûte - սրինգը.
travailler - աշխատել.	le maître - վարպետը.
oublier - մոռնալ.	le cahier - տետրակը.
écouter - լսել.	le soir - իրիկունը:

Votre frère a chanté une belle chanson, il chan-
 te très-bien. Chantez-vous aussi? Je ne chante
 pas, mais mes frères chantent tous. Vous avez
 oublié mon cahier; vous oubliez tout. Voilà mes

sœurs; elles jouent avec leurs amies. Plus tard nous jouerons aussi. Ces enfants ont joué hier ensemble. Le maître a beaucoup blâmé Henriette; il a dit qu'elle ne travaillait pas, elle jouait toujours et qu'elle oubliait tout. Les enfants sages écoutent leur maître. Si vous ne travaillez pas, si vous jouez toujours, vous serez toujours pauvres. Le maître blâme les enfants paresseux, mais il loue ceux qui sont appliqués. Nous ne louons pas votre sœur, parce qu'elle est très-méchante. Votre frère joue-t-il du violon? Mon frère joue du violon, et mes sœurs jouent de la flûte. Travaillerez-vous ce soir? Nous ne travaillerons pas ce soir. Chanteras-tu aujourd'hui? Mes sœurs chanteront. Autrefois je chantais plus souvent, mais je ne travaillais pas. Vos sœurs écoutaient toujours leurs maîtres: elles travaillaient beaucoup et elles jouaient très-peu. Celui qui ne travaille pas, ne sera jamais riche. Si tu n'écoutes pas Dieu, tes parents et ton maître, tu ne seras pas heureux.

Ո՞վ երգեց այս գեղեցիկ երգը: — Քայրս երգեց այս գեղեցիկ երգը: — Սիրով լսեցինք: — Շատո՞նց սկսած է երգել: — Կէս ժամէ ի վեր: — Զուժակ կը զարնէ՞ք: — Եղբայրս կը զարնէ, բայց քայրս ու ես կիժառ կը զարնենք: — Չէր եղբարքն ալ կ'երգե՞ն: — Ստենով շատ աղէկ կ'երգէին, բայց հիմա ալ չեն երգեր: — Դատաստուն երէկ եղբայրդ յանդիմանեց, բայց մորաքոյրդ գովեց: — Եղբայրդ աշխատեցաւ այսօր: — Մինչև ժամը աստուերկուքը աշխատեցաւ, այս իրիկուն ալ աշխատի պիտի: — Սոյնչափ ժամանակ պիտի չաշխատէինք, եթէ այնչափ գործ չունենայինք: — Զմեկինս մոռցա՞ր: — Բան չեմ մոռնար: — Ահա տեսարակդ ու գրքերդ: — Եղբայրդ ամէն բան կը մոռնայ: — Հրահանգն ալ մոռնայ պիտի:

Trouver - գտնել.	le drap - չուխան.
donner - տալ.	l'habit - հանդերձը.
porter - բերել, կրել, հագնել.	le tailleur - գերձակը.
coûter - արժեք.	noir - սև.
prêter - փոխ տալ.	excellent - գերազանց.
demeurer - բնակիլ.	pleurer - լալ.
comment - ի՞նչպէս.	pourquoi - ինչո՞ւ.

combien, ս՞րչափ:

Je ne trouve pas mon cahier. Tu ne donnes rien aux pauvres. Cet enfant pleure, il n'a pas du pain. Nous trouvons toujours des amis, quand nous sommes riches. Vous portez toujours des habits noirs. Combien coûte ce beau canif? Comment trouvez-vous cet orgeat? Je trouve que cet orgeat est excellent. Pourquoi pleurez-vous? Nous ne pleurons pas. Où portez-vous ce drap? Nous portons ce drap chez le tailleur. Où demeurez-vous? Je demeure chez mon oncle: Monsieur N. ne demeure plus ici. Je prêterai mon livre à votre frère, s'il a perdu le sien. Vous ne trouverez jamais le temps long, si vous aimez le travail. Ces enfants pleureront beaucoup, quand leur mère sera partie. Je donnerais cette jolie fleur au fils de notre voisin, s'il était plus sage. Ma cousine ne pleurerait pas, si elle était aussi sage que vous.

Ո՞րչափ կ'արժեն այս գաւաթներս: — Ո՞ր գերձակն քրտւ տա հագուստը: — Ո՞ր կը բնակիք: — Ինչո՞ւ չէք աշխատիր. — Ո՞վ գտաւ այս դանակս: — Ուտա՞ր՞ գնեւ

ցիք այս չուխան: — Ո՞ր գառաք այս գեղեցիկ կտուռը: —
Ինչո՞ւ կու լայր երէկ: — Ի՞նչպէս կը գտնես այս ջուրս:
— Քանի՞ ծառ պիտի տաս պարտիզպանին: — Որո՞ւ փոխ
պիտի տաք այս գիրքս: — Այս պարտնայք շատո՞նց հոս
կը բնակին: — Ձեր քայրը միշտ սե գուլպայ կը հագնի:
— Ո՞ր ժամանակէն ի վեր այս սեւ հանդերձս կը հագ-
նիք: — Ձութակը կու տայի՞ր առ սրնգին համար: —
Գիրքս երկու մէ՛ճիտիէ կ'արժէ: — Եղբայրնիդ այս ա-
մէն գրքերը պիտի տանի՞: — Այս խնձորնիդ այնչափ
համեղ չեն:

Գիտող. — Երկրորդ լծորգութիւնը ր կը վերջանայ,
ինչպէս finir լմնցընել, աւարտել. fini լմնցած:

ՍՍՀՄՍՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿՍՅ

Je finis — կը լմնցընեմ.
tu finis — կը լմնցընես.
il finit — կը լմնցընէ.
nous finissons — կը լմնցընենք.
vous finissez — կը լմնցընէք.
ils finissent — կը լմնցընեն:

salir — աղտոտել.	le ruban — ժապուէնը.
choisir — ընտրել.	obéir — հնազանդել.
punir — պատժել.	remplir — կատարել, լեցընել.
la carafe — շիշը.	le devoir — պարտականու-
	թիւնը, պարտքը.
	bâtit — շինել.

désobéissant, անհնազանդ:

J'obéis à mes parents. Tu choisis les meilleurs
fruits. Mon voisin bâtit trois maisons. Nous rem-

plissons nos devoirs avec plaisir. Pourquoi ne
punissez-vous pas vos enfants, quand ils sont
méchants? Ces messieurs ne remplissent pas leurs
devoirs. Si tu n'obéis pas à Dieu tu seras malheu-
reux. Dieu punit les méchants. Je ne punis ja-
mais ce jeune homme, parce qu'il est toujours
sage. Vous avez bien choisi; ce ruban-ci est le
plus beau. N'avez-vous pas encore fini? Ces mes-
sieurs ne finissent jamais. Si vous ne finissez pas,
je parlerai à votre père. Qui a rempli ces deux
verres? Pour qui sont les cadeaux que vous choi-
sissez? Pourquoi ne bâtissez-vous pas? Nous ne
bâtissons pas, parce que nous n'avons point d'ar-
gent. Vos sœurs ne sont pas sages; elles salissent
toujours leurs habits. Ce jeune homme obéit-il à
ses maîtres? Ces demoiselles remplissent-elles tou-
jours leurs devoirs?

Դեռ հրահանգս կը գրէի: — Ձերինն աւարտեցի՞ք: —
Հիմայ կը լմնցընենք մերինը, դուք ինչո՞ւ չէք լմնցը-
ներ: — Իմ աղաքս միշտ իրենց հրահանգները կ'աւար-
տեն: — Գասատուն անհնազանդները կը պատժէ: —
Միշտ մեր գասատուաց կը հնազանդենք: — Գուք շատ
խելացի էք: — Ձեր պարտքերը կը կատարէք: — Ո՞վ
աղտոտեց այս տետրակս: — Հանրին ամէն բան կ'աղ-
տոտէ: — Մենք բնաւ մեր տետրակները չենք աղտու-
տեր: — Ո՞ր գիրքն ընտրեցիք: — Դեռ չընտրեցի: — Ես
այս կ'ընտրեմ, քայրս ալ այն: — Գուք շատ ուշ կ'ըն-
տրէք: — Ո՞վ կը շինէ այս տունս: — Գրավածառն այս
տունս կը շինէ: — Այս քաղաքս մէջ շատ տուն կը շի-
նեն: — Այս շիշը մէ՞ է: — Շիշը լաւ չէք լեցընիր: —
Այս շիշիս մէջ շատ քիչ ջուր կայ:

ԱՆԿՍՏԱՐ

Je finissais - կը լմընցընէի.
 tu finissais - կը լմընցընէիր.
 il finissait - կը լմընցընէր.
 nous finissions - կը լմընցընէինք.
 vous finissiez - կը լմընցընէիք.
 ils finissaient - կը լմընցընէին:

Charles était autrefois très-heureux; il chantait toujours, il jouait avec ses amis, aussi il aimait le travail. Nous étions souvent ensemble. Nous finissions toujours les premiers nos thèmes. Le maître était toujours content, et il ne punissait jamais. Nous obéissions à nos parents, et nous écoutions nos maîtres. Jean choisissait les meilleurs livres, et Louise cherchait les plus beaux fruits. Vous parliez souvent de nos amis, et vous ne salissiez jamais vos habits. Nos frères aimaient les affaires plus que les plaisirs, et ils punissaient ceux qui ne travaillaient pas. Autrefois, nous aimions beaucoup les cerises; notre mère remplissait toujours nos corbeilles. Nous portions une partie de nos fruits aux enfants du pauvre menuisier qui demeurait dans la maison de notre voisin.

Եթէ ձեր ծնողաց հնազանդէիք աւելի երջանիկ պիւտի ըլլայիք: - Եթէ այսօր հրահանգնիդ աւարտէիք՝ աւելի աշխատասէր պիտի ըլլայիք: - Եթէ պատժէր իր եղբայրը որ այնչափ անհնազանդ էր՝ իրաւունք պիտի

ունենար: - Եթէ այս ստորոնայք իրենց պարտքերը կատարէին՝ աւելի գոհ պիտի ըլլային. - Եթէ հիմայ չընէի՝ անիրաւ կ'ըլլայի: - Եթէ այս ժապաւէններս ընտարած շրջայինք՝ իրաւունք պիտի չունենայինք: - Եղբայրս շատ ծոյլ պիտի ըլլար՝ եթէ այսօր հրահանգները չաւարտէր: - Շատ խելօք պիտի ըլլայիր՝ եթէ պարտքերդ կատարէիր: - Եթէ մեր դասատուաց չհնազանդէինք՝ շատ չար պիտի ըլլայինք: - Եթէ մեր հագուստներն ազտատէինք՝ մեր մայրն մեր ազատինը պիտի յանդիմանէր:

ԱՊՍՈՏԻ

Je finirai, պիտի լմընցընեմ.
 tu finiras, պիտի լմընցընես.
 il finira, պիտի լմընցընէ.
 nous finirons, պիտի լմընցընենք.
 vous finirez, պիտի լմընցընէք.
 ils finiront, պիտի լմընցընեն:

ԹԷԱԿԱՆ

Je finirais, պիտի լմընցընէի, կը լմընցընէի.
 tu finirais, պիտի լմընցընէիր.
 il finirait, պիտի լմընցընէր.
 nous finirions, պիտի լմընցընէինք.
 vous finiriez, պիտի լմընցընէիք.
 ils finiraient, պիտի լմընցընէին:

Quand finirez-vous votre thème? Je finirai à présent. Tu saliras ton habit, si tu portes cette corbeille. Dieu punira les méchants. Nous aurons aujourd'hui des rubans, nous choisirons les plus beaux. Les enfants sages obéiront toujours à leurs

parents. Si mon frère était ici, je finirais mon thème. Si je bâtissais, mon voisin bâtirait aussi. Nous ne remplirions plus nos verres, si l'eau n'était pas si bonne. Si vous portiez cette huile, vous saliriez vos gants. Je n'aimerais pas ce jeune homme, s'il n'obéissait pas à ses parents et à son maître. Mes sœurs ne choisiraient pas ces plumes, si elles ne trouvaient pas que c'étaient les meilleures. Vous auriez choisi ces bas-ci, s'ils étaient un peu plus longs. Vous auriez fini votre thème, si vous aviez toujours travaillé.

114

Ահա հաց ու պանիր: — Տուի՞ր այս գիրքս փոքր
Ֆրանսուային: — Այս երկիւոն նամակնիս պիտի աւար-
տենք: — Հանրի լաթերն ազատտէ պիտի եթէ ծառը
կրէ: — Միշտ հնազանդինք պիտի մեր ծնողաց: — Այս
երիտասարդը պիտի շյանդիմանէք՝ որովհետեւ բան մը
չըրաւ: — Գարձեալ պիտի շինէ՞ք: — Բաւական շինեցի,
այլ ևս չպիտի շինեմ: — Այսօր պիտի լմընցնէինք՝ եթէ
աւելի աշխատատէր ըլլայինք: — Գրացիներս պիտի շի-
նէին՝ եթէ սկսած ըլլային: — Եթէ աւելի խելօք ըլ-
լայիք՝ ձեր հօրը պիտի հնազանդէիք: — Մենք մեր
պարտքը կատարեցինք:

115

Դիտող. — Երբորդ լծորդութիւնը օր կը լմնայ,
ինչպէս recevoir ընդունել. — չորրորդը re, ինչպէս
vendre ծախել:

ՍԱՀՄԱՆՍԻՍՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je vends-կը ծախեմ.   vendu-ծախած, ծախուած.
tu vends-կը ծախես.   cher-սուղ. սիրելի.

il vend-կը ծախէ.   fin-բարակ.
nous vendons-կը ծախենք.   vert-կանաչ, թարմ.
vous vendez-կը ծախէք.   le prix-գինը.
ils vendent-կը ծախեն.   la couleur-գոյնը:

Votre oncle vend sa maison. Mon oncle ne vend pas sa maison, mais il vend son jardin. Combien vendez-vous le mètre de ce drap noir? Je vends le mètre de ce drap à quatre écus. C'est très-cher. Je trouve que c'est très-cher. Voilà un drap vert qui est aussi beau que celui-là, et qui ne coûte pas autant. Ce drap est très-fin, et la couleur est belle. Combien dites-vous que ce drap-ci coûte? Quel est le dernier prix de ce drap? Nous vendons ce drap à trois écus et demi. Vous vendez très-cher. Les autres marchands de la ville ne vendent pas si cher que vous. Ce drap est d'une très-bonne qualité; vous trouverez qu'il n'est pas trop cher. Nous vendons beaucoup de cette qualité; ce matin nous avons vendu vingt mètres. Tous ceux qui ont acheté de ce drap ont été très-contents. Comment trouves-tu ce drap, Henri? Je trouve que ce drap vert est plus gros que ce drap noir. Si c'était pour moi, je choisirais celui-ci. Tu as raison. Le tailleur a dit aussi que la couleur verte n'était plus à la mode.

116

Ո՞ր կը ծախեն այս ազուր մատիաները: — Կը ծա-
խէ՞ք այս ազուր զմելինը: — Բան մը չեմ ծախեր: —
Եղբայրդ բոլոր իր թռչունները կը ծախէ: — Մենք ալ
մերինները կը ծախենք: — Գուք ամէ՞ն բան կը ծա-
խէք: — Չեր քուրերն ալ գրքերնին կը ծախեն: — Ո՞ր-
չափ կ'արժեն այս ձեռնոցներս: — Այս ձեռնոցներս ու
այս գուլպաներս երկուքուկէս սկուտ կ'արժեն: — Սուղ

չեն: — Ուսկից անիք այս ժամացոյցը: — Գրացիներդ չուխայ ալ կը ծախէ: — Շատ սուղ չէք գաներ ծախածը: — Այս չուխան շատ նուրբ է, բայց ստիկայ շատ խոշոր է: — Աղէկ տեսակ մըն է, բայց գոյնը մատաւ չէ:

117

Attendre, սպասել.	allez, գացէք.
rendre, հատուցանել, ետ տալ.	vite, շուտ.
descendre, իջնել.	perdre, կորսնցընել.
répondre, պատասխանել.	battre, գարնել.
venez, եկէք.	la porte, դուռը.
doucement, կամայ.	le moment, վայրկեանը:

Je perds mon temps. Je n'attends pas plus longtemps. Pourquoi ne me réponds-tu pas? Votre frère ne descend-il pas encore? Mon frère et ma sœur descendent dans ce moment. A qui est ce livre? Pourquoi ne rendez-vous pas ce livre? Vous battez toujours mes sœurs, elles ont beaucoup pleuré. Ces enfants perdent leurs plumes à tout moment. Où allez-vous si vite? Attendez un moment; n'allez pas si vite, allez plus doucement. Venez, il est déjà tard; nous n'attendons pas, nous perdons trop de temps. Venez ici, mes cousins attendent à la porte. Nous avons attendu depuis plus d'une heure. Que fait votre frère? Il joue. Combien perdez-vous aujourd'hui? Je ne perds rien; mais mon cousin perd un demi écu; il ne joue plus, il a perdu tout son argent.

118

Ի՞նչ կը փնտռէք: — Զմեղիննիդ կորուսիք: — Ամէն բան կը կորսնցընէք: — Բան չենք փնտռեր, բան մը չկու-

րուսինք: — Հօրեղբորդիս ամէն բան կը կորսնցընէ, ամէն տղայ կը գարնէ: — Գարձեալ ձեր մօրեղբորդու գույն հետ պիտի խօսիմ: — Հիմա մեր կ'երթաք: Շատ շուտ չէք երթար, շատ կամայ կ'երթաք: — Հետս եկէք: — Քիչ մը սպասեցէք, կօշիկներս պիտի փնտռեմ: — Ինչո՞ւ կը ձեծէք այս տղան: — Բան մը չբաւ: — Չէք պատասխաներ. շատ շար էք: — Զմեղինս ետ տուէք, եթէ ոչ՝ ձերինն ինձ տուէք: — Ինչո՞ւ չէք սպասեր: — Մենք կ'իջնենք, ձեր քուրերն ալ կ'իջնեն: — Այս տղաք բնաւ չեն պատասխաներ, միշտ գրքերնին կը կորսնցընեն: — Մենք երբեք գրքերնիս չենք կորսնցներ: — Չեր քեռորդիք այսօր բոլոր ստակնին կորուսին:

119

Ս. Ն. Կ Ա Ս Ա Ր

Je vendais, կը ծախէի. nous vendions, կը ծախէինք.
tu vendais, կը ծախէիր. vous vendiez, կը ծախէիք.
il vendait, կը ծախէր. ils vendaient, կը ծախէին.

Faché, վշտացած, նեղացած:

Pourquoi n'attendais-tu pas? J'avais oublié ma montre. Nous descendions souvent cette montagne, quand nous demeurions chez notre oncle. Autrefois vous aimiez beaucoup le jeu, vous perdiez souvent tout votre argent. Il est vrai, je perdais trop, j'étais très-malheureux. Je trouvais toujours le temps long, je n'avais pas assez d'affaires. Depuis que je suis ici, je ne pense plus au jeu. Votre frère aime le commerce; il était ce matin à la porte de notre cousin, et il vendait son petit chien au fils du libraire. Il a bien fait, tous les enfants battaient ce pauvre animal. Pourquoi ne répondiez-vous pas, lorsque mon père était in-

ci? Je ne répondais pas, parce que j'étais trop triste. Mes frères descendaient, lorsque vous étiez parti. Ils avaient attendu leur maître de musique.

120

Ինչո՞ւ չէիք սպասեր: — Չէինք սպասեր՝ վասն զի ալ ժամանակ չունէինք: — Չեր մօրեղբորորդին շատ աղէկ կը պատասխանէր. աշխատասէր երիտասարդ մ'է: — Իմ եղբարքս չեն կրնար այնչափ լաւ պատասխանել: — Ինչո՞ւ կը ծեծէիր այս շունը: — Այս շունը կը ծեծէի՝ վասն զի շատ չար էր: — Չեր եղբօր բարեկամն իմ գրամս կորսնցընէր պիտի՝ եթէ աւելի երկար սպասած ըլլայի: — Եթէ այս ծաղկըներս ձեր հօրը տուած ըլլայի՝ շատ գոհ կ'ըլլայիք: — Չեր քուրերը վշտացած պիտի ըլլային՝ եթէ պատասխանած ըլլայիք: — Այս տեարք անիրաւ պիտի ըլլային՝ եթէ իրենց աները ու պարտէզները ծախած ըլլային:

121

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Je vendrai, պիտի ծախեմ.
tu vendras, պիտի ծախես.
il vendra, պիտի ծախէ.
nous vendrons, պիտի ծախենք.
vous vendrez, պիտի ծախէք.
ils vendront, պիտի ծախեն:

ԹԷԱԿԱՆ

Je vendrais, պիտի ծախէի, կը ծախէի.
tu vendrais, պիտի ծախէիր.

il vendrait, պիտի ծախէր.
nous vendrions, պիտի ծախէինք.
vous vendriez, պիտի ծախէիք.
ils vendraient, պիտի ծախէին:

As-tu déjà répondu à la lettre de ton cousin? Je répondrai ce soir à sa lettre. Vendrez-vous votre cheval? Je ne vendrai pas mon cheval, mais mon frère vendra le sien. Descendrez-vous à présent? Nous ne descendrons pas encore. Vos sœurs descendront-elles? Elles attendront encore un peu. Je n'attendrai pas plus longtemps. Nous attendrions un moment, si notre frère était ici. Vous perdiez beaucoup, si vous vendiez votre maison. Si je vendais mon cheval, je vendrais aussi mon chien. Si ce jeune homme était plus sage, il ne battrait pas son domestique. Si nos cousins n'étaient pas malades, ils répondraient à notre lettre.

122

Ե՞րբ պիտի պատասխանէիք ձեր եղբօր նամակին. — Իւր վերջին նամակին արդէն պատասխանեցի. նամակներէս երկուքը չառաւ: — Երեք օրէն պիտի պատասխանէ: — Երբ Հանրի բարեկամը պիտի կորսնցնենք, շատ հիւանդ է: — Ասիկայ իւր քրոջը համար մեծ թըշուառութիւն մ'է: — Չեր հօրն սպասեք պիտի, գեռ հասած չէ: — Եթէ քիչ մը կը սպասեք՝ միտտեղ կ'իջնենք: — Սիրով կը սպասէինք՝ եթէ ժամանակ ունենայինք: — Դամանակնից պիտի կորսնցնէիք՝ եթէ աւելի սպասէիք. — Այս պարտնայք իրենց ձիերը պիտի չծախէին՝ եթէ գրամ կորսնցուցած չըլլային: — Այս դանակս ես պիտի տայի՝ եթէ ուրիշ մը գտած ըլլայի:

Ա. ԼԾՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԲՕՅԻՅ ՎՐՕՅ ԳԻՏԵԼԻՔ

Acheter, գնել: J'achète, tu achètes, il achète, nous achetons, vous achetez, ils achètent. - J'achetais. - J'achèterai. - J'achèterais¹.

Jeter, նետել.	achever, աւարտել.
appeler, կոչել.	mener, տանել.
lever, վերցնել.	la plante, տունկը.
élever, կրթել.	le chemin, ճամբան.
la pierre, քարը.	lourd, ծանր.
le feu, կրակը.	faites, բրէք:

Où achetez-vous vos plumes? J'achète mes plumes chez le libraire, et mon frère achète les siennes chez notre voisin. Ma mère achètera aujourd'hui une paire de gants pour ma sœur. Nous acheterions ces livres, s'ils n'étaient pas trop chers. Que faites-vous? J'achève mon thème. Nous achèverons le nôtre ce soir. Quand achèverez-vous ce dessin? Appelle ton frère. Où est-il? Où menez-vous cet enfant? Je mène cet enfant à l'école. Ce chemin mène à l'école. Ce jeune homme est très-appliqué; il mène une vie très-active. Vous ne leverez pas cette pierre, elle est très-lourdè. Votre tante élève bien ses enfants. Ma mère est malade; nous appellerons le médecin. Comment appelle-t-on cette plante? Comment appellerez-vous votre premier enfant? Jetez cette plume; elle n'est

1. Գրածութ. - Կանոնաւոր բայից լծորդութեան համար տես Պրակտ. 49-էն մինչև 62:

pas bonne. Je jeterai cette lettre au feu; elle n'est pas bien écrite.

Հրահանգող ինչո՞ւ չես ըմբռններ: - Վաղը պիտի ըմբռնեն՞ հրահանգս: - Ծառան ելեր է, աղախինը պիտի կանչեն: - Գունն չար տղայ մ'իս՝ միշտ մեր պարտէզը քար կը նետես: - Այս իրիկուն քուրերս հօրեղբօրս տունը պիտի տանիմ: - Այս պարտնայքս լաւագոյն կեանք մ'անցընէին պիտի՝ եթէ աւելի աշխատասէր ըլլային: - Այս քարս վերցուցի, ծանր չէ: - Այս մարդս ատ քարը չկրնար վերցընել: Այս մայրերը շատ աղէկ կը կրթեն չկրնար վերցընել: Այս մայրերը շատ աղէկ կը կրթեն իրենց աղաքը, աղէկ կրթուած տղաքներ ունին: - Չեր հայրը քեռույս տունն ու պարտէզը պիտի գնէ: - Ո՞վ նետեց այս քարը սենեկիս մէջ: - Հանրիէդ, գուլպաներդ կ'աղտոտես, հագուստներդ չես վերցըններ:

Préférer, նախամեծար համարել: - Je préfère, tu préfères, il préfère; nous préférons, vous préférez, ils préfèrent. - Je préférerais. - Je préférerais.

Espérer, յուսալ.	la colère բարկութիւնը.
posséder, ստանալ, տէր	la passion, կիրքը.
exagérer, չափազանցել.	le défaut, թերութիւնը.
modérer, չափաւորել.	la fortune, բաղդը.
céder, տեղի տալ, թողուլ.	la fête, տօնը.
régler, կանոնաւորել.	chaque année, իւրաքանչիւր տարի:

J'espère que tu trouveras ton livre. Nous espérons que nos parents arriveront bientôt. Ma sœur

espère que tu n'oublieras pas son cahier. Celui qui espère en Dieu, n'est pas malheureux. Les hommes espèrent toujours. Nous préférons ce violon à cette flûte. Je préfère mes livres à ceux de mes cousins. . . a mère préfère le thè au café. Mon oncle possède beaucoup de jardins et de prairies. Nous possédons une très-belle maison. Tout ce que je possède est à vous. Je réglerai mes affaires et les vôtres. Modérez votre colère. Celui qui modère ses passions est heureux. Je céderai ma place à monsieur N. C'est un homme qui exagère tout. Vous exagérez les défauts de cet enfant.

126

Մօրքոյրնից մեր Ղևան Էֆէնտիին ծախած աներնիս ու պարտէգնիս պիտի գնէր՝ եթէ քիչ մ'ուսելի գրամ ունենար: — Հիւանդ է եղբայրնիդ: — Հիւանդ չէ, և միշտ կը յուսանք որ հիւանդ պիտի չըլլայ: — Իմ մուշ ճակներս ձերիններէն նախամեծար կը համարիմ: — Այս խնձորներս ատ ատնձերէն նախամեծար չէ՞ք համարիր: — Խաղն աշխատութենէ նախամեծար համարողը խելացի չէ: — Միշտ մեր պարաքերը մեր գրօսանքէն նախամեծար կը համարինք: — Ամէն բան կը չափազանցես: — Բան մը չեմ չափազանցեր: — Շունս եղբօրդ պիտի թուզում (տեղի տամ): — Եթէ ձեր գայրոյթը չմեղմէք՝ թշուառ պիտի ըլլաք: — Այս մարդս ժամանակաւ հաբուստ էր, շատ աներու և պարտէգներու տէր էր: — Հիմայ բանի մը տէր չէ, աղքատ է: — Ատենով բան մը չունէիք, հիմա շատ ստացուածքի տէր եք:

127

Employer, գործածել: — J'emploie, tu emploies, il emploie; nous employons, vous employez, ils em-

ploient. — J'employais. — J'emploierai. — J'emploierais.

Envoyer, խրկել. effrayer, սարսափեցընել.
nettoyer, մաքրել. mordre, խածնել.
aboyer, հաչել. l'amitié, բարեկամութիւնը
payer, վճարել. la dent, ակռան.
essayer, փորձել. la larme, արցունքը.
essuyer, սրբել, չորցնել. propre, մաքուր:

Employez bien votre temps. Celui qui emploie bien son temps, est très-sage. Nous emploierons cet argent pour acheter un oiseau. Je paie tout ce que j'achète. Nous payons souvent bien cher les fautes que nous avons faites. Mon père payera tout ce que nous avons reçu. Si vous ne payez pas mon cousin, vous perdrez son amitié. Nous payerions volontiers votre cousin, si nous avions reçu de l'argent. Ma chambre n'est pas propre; vous ne nettoyez jamais ma chambre. Mon frère nettoie toujours ses habits. Pourquoi ce chien aboie-t-il? Les chiens qui aboient, ne mordent pas. Le chien de notre voisin a mordu mon frère. Essayez cette plume; elle est très-bonne. Vous n'avez pas essuyé vos mains. J'essuierai mes mains avec mon mouchoir. Mon frère effraie toujours les enfants.

128

Եթէ լաւ չգործածէք ձեր երիտասարդութեան ժամանակը՝ երջանիկ պիտի չըլլաք: — Քոյրս աղէկ կը գործածէ իւր ժամանակը: — Ընդհանրապէս ժամանակդ ի՞նչպէս կ'անցընես: — Այս շունս բոլոր գիշերը կը հաչէ: — Հաջող շունն ընդհանրապէս չխածներ: — Կօշիկնիդ մաքրեցէք, — Աղւանիդ մաքրեցէք: — Այս աղքատ

ընտանեաց երեք մեծիտիկ կը խրկեմ: — Բան մը չէք խրկէր ձեր եղբորը: — Այս մեր քրոջը կողով մը պըտուղ խրկեցինք: — Բժշկին ստակ տուի՞ր: — Վաղը պիտի փորձեմ: — Սեղանը մաքուր չէ, երբէք սեղանը չես մաքրեր: — Երէկ զերբը կորսընցընելու շատ վախցայ: — Երէկ զերձակէն առած չուխաներնուս գրամը վճարեցինք այսօր:

Placer, զեռեղել: — Manger, ուտել:

Je place, tu places, il place; nous plaçons, vous placez, ils placent. Je plaçais, je placerai, je placerais. Je mange, tu manges, il mange; nous mangeons, vous mangez, ils mangent. Je mangeais; je mangerai; je mangerais.

Commencer, սկսել. prononcer, հնչել.
 effacer, աւրել. corriger, սրբագրել.
 avancer, յառաջել. partager, բաժնել, մասնակ-
 rincer, թօթուել, լուալ. changer, փոխել. (ցել.
 protéger, պաշտպանել. l'arabe, արաբերէնը.
 le verre, գաւաթ, փարչ:

l'appétit, ախորժակը. le latin, լատիններէնը.
 l'innocence, անմեղութիւն. l'anglais, անգղիերէնը.
 la ligne, զիծը. (նը. mieux, լաւ ետ.
 le mot, բառը. l'étude, ուսումը.
 autrement, ուրիշ կերպով, ապա թէ ոչ.
 entre, մէջ, (երկուքի մէջ):

Vous ne prononcez pas bien ce mot. Nous prononçons mieux le français que vous. Mon cousin prononce très-bien l'arabe. On ne prononce pas toutes les lettres des mots français. Où placez-

vous vos livres? Nous plaçons nos livres sur cette table. Pourquoi avez-vous effacé cette ligne? Nous n'effaçons jamais un mot. Vous n'avancez pas dans vos études. Autrefois j'avais beaucoup plus. Nous avançons tous les jours. Vous n'avez pas encore corrigé les fautes de votre thème. Nous ne corrigeons jamais les thèmes de notre frère. Mon oncle a partagé son bien entre ses enfants. Nous partageons avec nos amis tout ce que nous avons. Mangerez-vous un peu de ces fruits? Je ne mangerai rien à présent, je n'ai pas d'appétit. Vous protégez toujours ce jeune homme. Dieu protège l'innocence. Nous protégeons nos amis. Le temps a changé. Changez-moi, s'il vous plaît, cet écu. Avez-vous commencé votre lettre? Je commencerai dans un moment. Nous ne commençons pas encore. Je n'ai pas encore rincé les verres.

Սղէկ չես հնչեր: — Առաջ աւելի աղէկ կը հնչէիր: — Ֆրանսացիք լատիններէնը ձեզի պէս չեն հնչեր: — Ինչո՞ւ չէք ուտեր: — Չենք ուտեր, վասն զի ախորժակ չունինք: — Յետոյ ատ կեռասէն քիչ մ'ուտեմ պիտի: — Այս զիրքս սեղանին վերայ դրէք: — Բոլորն ալ այս աթոռիս վերայ պիտի դնենք: — Դեռ հրահանգս չաըբազրեցի: — Մերիններն այս իրիկուն պիտի սրբազրենք: — Եղբայրս առաջ իւր հրահանգները կը սրբազրէր: — Այս խնձորը քեռորդուոյս հետ պիտի բաժնենք: — Այսօր պիտի չսխինք, վաղն սխինք պիտի: — Աւրեցէք ատ երկու սողերը: — Ինչո՞ւ աւրեցիք ատ բառը: — Օղը պիտի փոխուի: — Օղը շատ փոխուեցաւ: — Ինչո՞ւ այս աղջիկը չէք պաշտպաներ: — Մէկը չենք պաշտպաներ: — Լուացէ՛ք ատ փարչերը: — Փարչերն ու դանակներն հիմայ կը լուանք:

ԳԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

Moi, ես, զիս, ինձ.	eux, անոնք (ար.), զանոնք.
me, զիս, ինձ.	elles, անոնք (իգ.), զանոնք.
nous, մենք, զմեզ, մեզ.	leurs, անոնց (ար. և իգ.).
toi, դու, զքեզ, քեզ.	les, զանոնք.
te, զքեզ, քեզ.	soi, ինքն, իրեն, զինքը.
vous, դուք, զձեզ ձեզ.	se, զինքը.
lui, ան, անոր, (ար. և իգ.).	avant, առաջ.
le, զայն, (ար.).	après, ետքը.
la, զայն, (իգ.).	montrer, ցուցընել.
elle, այն, զայն, (իգ.).	ou, կամ, թէ.

la plante, սունկը:

Venez avec moi. Laissez-moi tranquille. Donnez-moi un verre d'eau. As-tu été chez moi? Je n'ai pas été chez vous. Mon père m'aime beaucoup. Je te donne cette plume si tu me prêtes ton crayon. Il nous cherche depuis une heure. Si vous venez avec nous, vous serez content. Notre père nous a donné beaucoup d'argent. Cette montre est-elle pour toi? C'est toi qui as eu ma plume. Mon cousin t'a prêté son canif. Je le lui ai rendu. Vous êtes très-sage; le maître vous loue toujours. C'est lui qui a pris le crayon que tu avais mis sur la table. J'ai reçu une lettre de mon père, et je lui ai répondu. As-tu vu mon cheval? Je ne l'ai pas encore vu. Je vous le montrerai après. Je vous ai prêté ma plume, rendez-la moi. Qui a écrit cette lettre, toi ou elle? Votre sœur est très-appliquée, le maître ne loue qu'elle; ma mère pense toujours à elle. Nous n'avons pas vu

aujourd'hui tes frères; mais nous avons pensé à eux, tes sœurs sont plus sages qu'eux. Avez-vous vu mes livres? Je les ai vu. Mes cousines sont très-appliquées, ma mère les aime, elle parle souvent d'elles. Cette mère n'aime pas ses filles, elle ne pense qu'à soi.

Գիտող. — Me, te, le, la, se զերանուանց ձայնաւորները կը զեղչուին՝ եթէ յաջորդ բառը ձայնաւորով սկսի. il m'aime, զիս կը սիրէ:

Ինծի շմտածեց: — Քու վրայօքդ շատ անգամ խօսեցանք: — Չեր հօրեղբորորդին միշտ մեզի գէմ կը խօսի: — Այս դանակս մեզի համար է: — Հօրեղբորորդիքդ մենէ առաջ մեկնեցան: — Գուք անոնցմէ ետքը մեկնեցաք: — Այս որսու համար է: — Այս եղբորդ համար է: — Այս քեզի համար. ատ անոր համար է: Քուրերս հիւանդ են: — Այսօր անոնց համար կ'աշխատիմ: — Գրացինիս շատ ապերախտ է մեզի գէմ: — Ո՞վ առաւ սունկերս:

Ceci, այս.	ingrat, ապերախտ.
cela, այս, այն.	l'estampe, տպագիրը.
envers, առ, նկատմամբ.	la bibliothèque, գրաստանը.
contre, հակառակ.	le portrait, կենդանագիրը:

Vous n'aimez pas mon frère, vous êtes toujours contre lui. Vous êtes ingrat envers nous. Votre frère est arrivé avant moi, vous arriverez après lui. Votre jardinière est heureuse, son fils lui a envoyé cent écus. Je ne vous ai pas encore montré ma petite bibliothèque. Votre frère nous a dit

que vous avez beaucoup de livres et de fleurs. Ces estampes sont très-belles, je les ai reçus de mon oncle. Mon frère m'a envoyé son portrait. Vos frères n'aiment pas les livres; ils aiment trop le jeu. Je leur ai souvent prêté mes livres. Cette chemise est-elle pour vous? Ceci est pour moi, cela est pour elle. A qui est cela? Ceci est à moi, et cela est à toi. Donnez-moi de ceci et de cela. Je pense toujours à toi; mais tu ne penses jamais à moi. Qui a pris mon canif? Moi. Celui qui n'est pas avec moi est contre moi. Où est votre petit frère, ces fruits et ces fleurs sont pour lui. Où est la pauvre femme, cette chemise est pour elle.

134

Ես գրեցի կը գովեմ և դու զիս կը դորովես: — Եղբայրդ զիս կը սիրէ՛ բայց դու զիս չես սիրեր: — Այս շունը հաւատարիմ չէ, չեմ սիրեր զայն: — Ո՛ւր է քու բերնիդ. ձեր մայրը զինքը կը վնասէ: — Ո՛ւր է քիբ, ժամ մը առաջ գրեցի կը վնասէին: — Քեռիս աղւոր զիրք մը տուաւ ինձ: — Անոր նամակ մը գրած էի: — Հոս էր մօրքուրնիդ: — Այո՛. ձեր հիւանդ ըլլալն անոր ըսի: — Կողով մը պտուղ խրկեցին մեզ: — Շարը բարբայր աղաքը ձեզ պիտի բերէ: — Պարտիզպանին պիտի տայ ասոնք: — Տղաքս շատ կը սիրեն ծաղիկները:

135

Le même, la même, les mêmes, նոյն.
studieux, ուսմասէր:

(սծ. և գոյ.)

Que cherches-tu? As-tu perdu ton canif? Ne le trouves-tu pas? Ne l'as-tu pas mis dans ton cof-

fre? Je crois que mon cousin l'a pris. Ton cousin ne l'a pas. Je lui ai prêté le mien. Il m'a rendu ma plume, mais il ne m'a pas encore rendu mon canif. Je ne lui prêterai plus rien. Il ne rend jamais ce qu'on lui prête. Ma sœur a le même défaut. Quand je lui prête un livre, elle ne le rend pas. Nous rendons toujours ce qu'on nous prête. Je vous prêterai tout ce que j'ai. Mes amis rendent aussi ce que je leur prête; ils m'ont rendu ce matin le crayon que je leur avais prêté hier. Le pauvre homme est venu; je lui donnerai un morceau de pain blanc. Ma cousine m'a écrit. Je lui ai répondu que je lui achèterais un joli canif, si elle était toujours sage et appliquée. Ces enfants ne s'aiment pas, ils se battent les uns les autres.

136

ԴԵՐԱՏՈՒԱՏՅ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԵ Ի ՀԱՅ ԵՒ Ի ԳԱՂՂ.

Քուրերս ինծի միշտ ծաղիկներ կու տան: — Ինծի շատ գրամ կու տաք: — Ինծի համար շատ աղէկութիւն ունիք: — Դաստառունիդ բնաւ չգովեր գրեցի, ամենին ուսումնասէր չէք: — Խրկած գրքերնիդ չառի: — Եկած ժամանակս զայն գտայ: — Եթէ զիս սիրէք՝ ես այ գձեզ պիտի սիրեմ: — Մեծխոյն մը կու տամ քեզ՝ եթէ շունս գանես: — Պիտի սիրէի գձեզ՝ եթէ աւելի խելօք ըլլայիք: — Եղբայրս երեք շաբաթ առաջ մեկնեցաւ: — Անոր գրեցի, բայց ինծի չպատասխանեց: — Չեր հայրը մեզ կողով մը պտուղ տուաւ: — Այս աղաքս շատ աղքատ են, ասոնց հաց ու գրամ տուէք: — Մեր մօրեղբայրն իւր ամէն գրքերը մեզ տուաւ:

Comment vous portez-vous, *Ի՞նչպէս էք.*

Me cherchez-vous? M'avez-vous oublié? Te cherchez-t-il? T'a-t-il donné des pommes? Le trouverez-vous? L'avez-vous déjà vu? Cette maison est-elle à vous? La vendez-vous? Ne la vendez-vous pas? Votre frère est-il parti? Lui avez-vous écrit? Vous a-t-il répondu? Ne lui avez-vous pas encore écrit? Ne vous a-t-il pas encore répondu? Votre sœur est-elle malade? Lui avez-vous acheté du sucre? Vous a-t-elle parlé de moi? Nous attendons? Nous a-t-on envoyé des bas et des souliers? Vous trouvera-t-il aujourd'hui? Vous a-t-il parlé de mon malheur? Avez-vous oublié vos devoirs? Les remplissez-vous toujours? Ne les avez-vous pas encore remplis? Avez-vous parlé à mes cousins? Leur avez-vous rendu le livre qu'ils vous ont prêté? Ne leur avez-vous pas dit que nous travaillons ensemble?

Պիտի սպասե՞ս ինձի: — Զքեզ գտնե՞ պիտի: — Հոս ըլլալնիս ըսի՞ր անոր: — Գո՞հ ես: — Պիտի գնե՞ զայն: — Ճանչցա՞ւ զիս: — Կարգացի՞ր զայն: — Յանդիմանե՞ց զձեզ: — Պիտի փնտռե՞ս զայն: — Պիտի պատասխանե՞ մեզ: — Ո՞ւր են գրքերնիդ: — Զանոնք սեզանին վրայ դրի՞ն: — Ո՞ւր են կօշիկներս: — Ո՞վ առաւ զանոնք: — Եղբարքդ հասա՞ն: — Մայրս անոնց խրկե՞ց ծառան: — Հիւանդ է այս կինը: — Բժիշկ կը բերե՞ն: — Ի՞նչ պէս է:

Me le, *զայն ինձ.* nous le, *զայն մեզ.*
te le, *զայն քեզ.* vous le, *զայն ձեզ.*

demander, *խնդրել, հարցընել.*
conseiller, *խրատել.*
refuser, *մերժել, զլանալ.*
défendre, *պաշտպանել, արգիլել:*

Avez-vous lu le livre? Votre frère me le donnera, quand il l'aura lu. Tu as demandé mon canif; je te le prêterai, si tu me le rends. Tu m'as prêté hier ta plume; je te la rendrai. Le jardinier a reçu les fruits; il nous les vendra. Si j'avais reçu les livres, je vous les prêtera. Je n'ai pas chanté aujourd'hui; mon père me l'a défendu. Je n'ai pas encore vu tes estampes. Mon frère te les montrera. Dites-moi pourquoi vous êtes si triste. Je vous l'ai déjà dit. Je ne vous l'avais pas encore demandé. Que me conseillez-vous? Je ne vous conseille pas. Il nous le refusera. M'avez-vous demandé mon cheval? Je vous l'ai demandé, mais vous me l'avez refusé. Vous ne nous avez pas encore payé notre chien. Je ne vous le payerai jamais.

Ո՞ւր է գիրքը: — Փոխ տուի քեզ: — Զայն պիտի վճարէ ձեզ: — Քեռորդւոյս փոխ տուի: — Կ'ուզե՞ս զայն: — Սրտի մտօք զայն քեզ կուտամ: — Զայն ինձ չղանար. — Երբեք ուզածս չղանար: — Այս խրատս ձեզ չէի տար՝ եթէ այնչափ խելօք չըլլայիր: — Գրացինիդ շատ ծաղիկներ առաւ. զանոնք մեզի պիտի ծախէ:

141

Le lui, *զայն անոր*. la canne, *զաւազանը*.
 le leur, *զայն անոնց*. promis, *խոստացած , խոստացուած*.
 l'enerier, *կաղամարը*. voulu, *ուզած , ուզուած* :

Vous m'avez vendu votre encrier, vous ne me l'avez pas prêté. Je t'ai prêté mon livre, je ne te l'ai pas vendu. Il m'a demandé mon canif; je ne le lui ai pas donné. Elle t'a demandé ton crayon, pourquoi ne le lui as-tu pas donné? Si vous m'avez demandé mon chien, je ne vous l'aurai pas refusé. Si mes amis me demandent mon cheval, je ne le leur refuserai pas. Mon frère m'a demandé ma canne, je la lui donnerai. Vous m'avez promis votre oiseau, mais vous ne me l'avez pas donné. Si je te l'ai promis, je te le donnerai aussi. Nous aurons aujourd'hui un nouveau cheval; notre père nous l'a promis. Mon ami donnera un petit chat à mes sœurs; il le leur a promis hier.

142

La cuillère, *դգալը*. la soie, *մետաքսը*.
 la prune, *սալորը*. livre, *կարգալ* :

Où est mon encrier? Me le rendrez-vous? Où est votre livre? Me l'avez-vous rendu? As-tu vu mon habit de soie? Te l'ai-je montré? Ton père a voulu lire ton livre; le lui as-tu donné? Nous avons acheté un joli canif chez le libraire; nous l'a-t-il envoyé? Ces messieurs demandent votre cheval; le leur avez-vous promis? Si François a-

vait une canne, te la prêterait-il? Où est le livre de ma sœur? Le lui avez-vous envoyé? Vous demandez pourquoi j'ai pris votre couteau, ne me l'avez-vous pas vendu? Cet enfant salit son habit, pourquoi ne le lui défendez-vous pas? Je vous ai vendu une douzaine de fourchettes et trois douzaines de cuillères, ne me le paierez-vous pas? Tu as vendu à cette dame une corbeille de prunes; ne te les paiera-t-elle pas encore?

143

Երկու աղւոր շուն տեսայ: - Չանոնք ձեզ պիտի դրնեմ: - Այսօր պիտի չխաղանք, դասատունիս մեզ արգիւտց: - Ո՞ւր է գիրքս: - Երէկ ձեզ տուի: - Գու մեր ժեցիր զայն: - Աղւորիկ շուն մ'ունէիր: - Մեզ ծախեցէք զայն: - Այս տղաք աղւոր գիրք մ'ունէին: - Ես զայն փոխ տուի անոնց: - Գուն չխոստացար մեզ զայն: - Այս տղաք ինձի գիրք մը բերին: - Ես անոնց չտուի զայն: - Ինչո՞ւ չէք տար մեզ կաղամարը: - Խոստացա՞յ ձեզ զայն: - Չխոստացաք: - Եթէ ես ձեզ խոստացած ըլլայի զայն՝ կու տայի: - Ինչո՞ւ գնած գրքերնիդ չէք վճարեր:

144

Donnez-moi, *տուէք ինձ*.
 donnez-le-moi, *տուէք ինձ զայն*.
 ne me le donnez pas, *զայն մի տար ինձ* :

• Vous avez un bon canif, donnez-le moi. Rendez-moi le canif que je vous ai prêté. Je vous ai prêté deux plumes; rendez-les-moi. Mon frère a demandé notre crayon; donnez-le lui. Vous avez pris la canne de mon cousin; rendez-la-lui. Vous avez acheté des prunes chez cette femme; payez-

les-lui. Vous avez une belle montre; montrez-la-nous. Cet enfant est méchant; punissez-le. Cette femme est très-pauvre; donnez-lui un morceau de pain. Vos parents sont vos meilleurs amis; aimez-les toujours. Ce canif n'est pas bon; ne l'achetez pas. Ma canne est perdue, ne la cherchez plus. C'est l'encrier de Guillaume; ne le lui rendez pas. Cet habit est très-beau; ne le salissez pas. Remplissez toujours vos devoirs; ne les oubliez jamais. Cette fille est très-sage; ne la punissez pas.

145

Շատ անուշ է այս խնձորը, կերէք: — Սյս սալորն աղէկ չէ, մ'ուտէք: — Շատ օգտակար է այս դերքս: — Փոխ տուէք ինձ գայն: — Գասք զուլպաները: — Փընտուեցէք: — Հայրս ձեր ամենահաւատարիմ բարեկամն է: — Միշտ մտիկ ըրէք անոր սիրեցէք, մի մոռնաք զինքը: — Շատ աղէկ են այս ձիերս, ինձի ծախեցէք: — Սյս ծաղիկը քրոջս է, նորէն անոր ետ տուէք: — Զենք տար: — Սյս պտուղները մեր զրացեաց տղայոցն են: — Զանոնք անոնց հատուցէք, տուէք ետ, մ'ուտէք:

146

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ ԲԱՅ

Se tromper խարուիլ: — Je me trompe, tu te trompes, il se trompe; nous nous trompons, vous vous trompez, ils se trompent. — Je me tromperai. — Je me tromperais.

Se porter, ըլլալ (առողջութեան կողմէն).
se promener, շրջագայիլ.

s'amuser, զբօսնուլ. se reposer, հանգչիլ.
s'habiller, հագուիլ. se hâter, անապարիլ, ըլտապիլ.
se laver, լուացուիլ. se lever, ելլիլ.
s'affliger, վշտանալ. s'appeler, կոչուիլ.
se réjouir, ուրախանալ. se coucher, պառկիլ:

Comment se porte Monsieur votre père? Il se porte très-bien depuis q'il est à la campagne. Et vous comment vous portez-vous? Je me porte toujours bien. Mes sœurs ne se portent pas bien. Que faites vous? Je m'habille. Vous habillez-vous aussi? Nous nous habillerons plus tard. Charles, ne te laveras-tu pas encore? Je me laverai dans un moment. Mon oncle arrivera ce soir; nous nous amuserons bien. Si vous venez avec nous, vous amuserez aussi. Je me réjouis de vous trouver. J'aime celui qui se réjouit du bonheur de ses amis. Pourquoi vous affligez-vous? Je m'afflige de la mort de mon cousin. A quelle heure vous levez-vous ordinairement? Je me lève toujours à six heures; et je me couche à neuf heures. Mon frère se lèvera demain à trois heures; il partira pour Paris. Nous nous levons plus tard que vous. Autrefois nous ne nous levions pas si tard. Si vous avez fini votre thème nous nous promènerons un peu. Vous vous promenez toute la journée. Venez ici, reposez-vous un peu. Comment s'appelle ce jeune homme? Il s'appelle Hrand. Et vous, comment vous appelez-vous? Je m'appelle Léon.

ԱՆՅԵԱԼ ԱՆՈՐՈՇ

Je me suis trompé
 tu t'es trompé
 il s'est trompé
 elle s'est trompée (իգ.)
 nous nous sommes trompés
 vous vous êtes trompés
 ils se sont trompés
 elles se sont trompées (իգ.)

խարուեցայ.
 խարուեցար.
 խարուեցաւ.
 խարուեցաւ.
 խարուեցանք.
 խարուեցաք.
 խարուեցան.
 խարուեցան.

Bien portant, քաջառողջ:

J'ai vu hier votre frère. Vous vous êtes trompé; mon frère n'est plus ici. Je ne me suis pas trompé, je lui ai parlé. A quelle heure vous êtes-vous couchés hier? Nous nous sommes couchés à onze heures et demie. Mon frère ne s'est pas encore levé. Où avez-vous été? J'ai été chez mon cousin. Je me suis promené toute la journée, je me reposerai un peu. Tes sœurs ne s'étaient pas encore habillées lorsque nous sommes venus. Pourquoi ne vous êtes vous pas encore lavé? Je me serais lavé, si j'avais eu de l'eau, Nous avons été au bal la semaine passée, nous sommes bien amusés. Mon voisin est mort hier; il s'est trop affligé du malheur de son fils. Faites votre thème; hâtez-vous un peu; nous nous promènerons plus tard. Réjouissez-vous, mes enfants, votre oncle arrivera ce soir.

Գեո չերաք: — Ամէն իրիկուն ութին կը պառկէք ու միշտ ուշ կ'արթըննաք: — Շարլ՝ լուացուեցա՞ր: — Գեո չուացուեցայ: — Միշտ ուշ արթընցողը երբէք քաջառողջ չըլար: — Ո՞վ կորոյս տեարակը: — Գուք էք Եղուարդ տեարակնիդ կորսնցընողը: — Կը սխալէք, ես տեարակներս չեմ կորսնցըներ: — Սյսօր պտըտելու պիտի երթա՞ք: — Եղբայրս իւր դասատուին հետ շրջագայելու պիտի երթայ. վասն զի չափազանց աշխատեցաւ: — Ի՞նչպէս է եղբայրնիդ: — Գեո զիւզն է. կարծեմ թէ շատ աղէկ է: — Աղէկ գուարճացա՞ք երէկ: — Մեր մօրաբրօջ գացած ժամանակնիս միշտ աղէկ կը գուարճանանք: — Շատ յոգնած եմ, քիչ մը հանգչել կ'ուզեմ: — Ինչո՞ւ այնչափ կը շտապէք: — Գեո ուշ չէ: — Գպրօցը գեո չբացուցաւ:

En, անկէ, անոնցմէ. l'église, եկեղեցին.
 y, անոր, անոնց. le concert, նուագահանդէսը.
 la mosquée, մզկիթը. oui, այո, non, ոչ:

A-t-on parlé de mon malheur? Oui, on en a parlé. Êtes-vous content de ce livre? Oui, j'en suis content. Avez-vous des plumes? Oui, nous en avons. Avez-vous du fruit? Oui, j'en ai. Mon frère est-il au jardin? Non, il n'y est pas. Avez-vous été au concert? Non, nous n'y avons pas été. Votre frère a-t-il des oiseaux? Il en a beaucoup. A-t-il aussi des fleurs? Il n'en a point. Combien de frères avez-vous? J'en ai trois. Avez-vous aussi une sœur? Oui, j'en ai une. As-tu été à l'église? Oui, j'y ai été ce matin. As-tu reçu des lettres? J'en ai reçu une de mon père. Seras-tu ce

matin chez Monsieur H.? Je n'y serai pas. Avez-vous été à l'église? Nous n'y avons pas encore été.

150

Պատուղ ունի՞ս: — Այո՞, ունի՞մ: — Բարեկամներ ունի՞ս: — Ոչ, ես չունիմ: — Մօրքուրնիդ աղայ ունի՞: — Այո՞, եօթը հաս ունի: — Քեռինիդ Լօնտօն գնաց: — Ոչ, չգնաց: — Քանի՞ գրիչ ունիս: — Տասը հաս ունիմ, — Քուրերնիդ նամակ գրե՞ց: — Իրեք հաս գրեց: — Մօրքուրնիդ սենեակն է: — Հոն էր, բայց հիմայ հոն չէ:

151

Arriver, հասնիլ, պատահիլ.

As-tu donné du pain au pauvre? Je lui en ai donné. Si tu ne lui en as pas encore donné, il t'en demandera. Mon cousin a beaucoup de fruits; il m'en donne tous les jours. T'en donne-t-il aussi? Il nous en donne souvent. Il n'aime pas les enfants du voisin; il ne leur en donne jamais. Vous avez été aujourd'hui au concert, je vous y ai vu. Il y avait beaucoup de monde. Y avez-vous aussi vu mon oncle? Il y était aussi. Non, je ne l'y ai pas vu. Je n'y ai jamais vu tant de monde. On dit qu'il est arrivé un grand malheur. On en parle dans toute la ville. Mon ami m'en a parlé aussi.

152

Գիտող. — Երբոր անորոշ մտօք աննուած անուան մ'առջև ածական գտնուի՝ միայն de նախդիրը կը գործածուի:

Du pain, հաց. de bon pain, աղէկ հաց.
de la viande, միս. de mauvaise viande, գէշ միս.
des fleurs, ծաղիկներ. de belles fleurs, գեղեցիկ ծաղիկներ.
la moutarde, մանանեխը. le poivre. պղպեղ:

Nous avons mangé de bons fruits. Vous avez bu de bonne eau, mais vous avez mangé de mauvais pain. Donnez-moi de bon papier. Ces messieurs ont de beaux jardins et de grandes maisons. Nous avons bu de l'eau excellente. La servante a acheté de bon sel, de bonne moutarde et de mauvais poivre. Ernest a lu des livres français. Vous avez des chiens fidèles. Mon oncle a de beaux chevaux. Cette demoiselle a de bonnes amies, d'aimables frères et des livres utiles. Notre roi a de braves soldats. Cette mère a des enfants très-appliqués. Nous avons acheté de très-belles fleurs.

153

Ահա աղէկ թուղթ և աղէկ գրիչ: — Գէշ ջրէն մի՛ խմէք: — Չեր հայրն աղէկ պարտեզներ ու մարգագեղտիներ ունէր: — Հաւատարիմ բարեկամներ և սիրելի եղբայրներ ունինք: — Այս գրավաճառն աղուոր զմեւ լիններ կը ծախէ: — Մեր պարտիզպանին քով համեղ պտուղներ կան: — Մայրս ինծի երեք ղոյգ սև գուլպայ առաւ: — Մեղի լաւագոյն հաց և լաւագոյն միս առէք: — Աղէկ պղպեղ ունի՞ք: — ձերմակ ձեռնոց կը ծախէք: — Յըցուցէք ինծի ի՞նչ կը ծախէք: — Չեղ զրամ պիտի տամ: — Աղէկ խնձոր կերա՞ք: — Ոչ, գէշէն կերանք:

Le savon, <i>աճառը</i> .	froid, <i>ցուրտ</i> .
l'essuie-main, <i>անձեռոցը</i> .	chaud, <i>սաք</i> .
la patience, <i>համբերութիւնը</i> .	apporter, <i>բերել</i> .
le poisson, <i>ձուկը</i> .	l'étang, <i>ճահիճը</i> .
rarement, <i>հազիւ երբեք</i> .	jaune, <i>դեղին</i> .
l'écolier, <i>աշակերտը</i> .	rouge, <i>կարմիր</i> .
le coussin, <i>բարձը</i> .	

Ce marchand vend du papier, de l'encre et des plumes. Apportez-moi de l'eau, du savon et d'un essuie-main. Apportez-moi de l'eau chaude et de l'eau froide. Je vous donnerai des pommes et des cerises, si vous êtes sages et appliqués. Mon frère a de bonne encre et de bon papier. Nous avons eu de beaux chiens. Tu as peu de patience, mon ami. Avez-vous acheté des crayons et des canifs? Mon voisin vend de bonnes plumes. Ma sœur a de jolis gants. Combien de livres français avez-vous? Il y a des poissons dans cet étang. Il y a beaucoup d'oiseaux dans notre jardin. Votre cousin a peu de livres et encore moins d'argent. De bons maîtres aiment de bons écoliers. Votre frère parle toujours de bons chiens et de bons fruits, mais rarement de belles estampes et de livres utiles.

Ինձի քայտիս և խղ, զանակ և զգալ առէք: — Ազէկ գրչեր և ազէկ մերան ունի՞ք: — Ազէկ գրչեր չունիմ, բայց ընտիր մերան ունիմ: — Թուղթդ ազէկ է: — Ես շատ գէշը գնեցի: — Ո՞ւր գտար այս զեղեցիկ բարձերը: — Մեր դրացին ճերմակ կառու, աղւոր գուլ-

պաներ և կերպասներ կը ծախէ: — Միշտ հանդերձի և այցելութեան վրայ կը խօսիս, բայց հազիւ երբեք դործի և պարտքի վրայ: — Զրօսանայ վրայ խօսողները և դործերնին ու պարտքերնին բնաւ չմտածողները չեն սիրեր:

Ս Ե Ռ Ա Ն Ո Ւ Ա Ն Ց

Անուանց սեռը երկու կերպով կը հասկըցուի իմաստէն և վերջաւորութենէն: — Իմաստին նկատմամբ յաջորդ կան նոնները կան:

Ա. — ԱՐԱԿԱՆ ԵՆ

Ա. — Էրիկ մարդ կամ արու անասուն նշանակող անուանք.

Un homme, le père, le frère, le lion, le bœuf, le cheval.

Բ. — Յրուան, ամսուան, եղանակաց անուանք.

Lundi, Mardi, Juin, Septembre, le printemps.

Գ. — Հողմոց անուանք.

Le nord, le sud, և այլն.

La bise, la tramontane, հողմոց անուանք բառաութեամբ իրական են:

Դ. — Մետաղաց և գոյներու անուանք.

L'or, le fer, le jaune, le bleu, և այլն:

Ե: — Լերանց անուանք.

Le Caucase, le Massis, le Taurus.

Բացառութիւն. — Յողնակի գործածուող լերանց անուանք իգական են.

Les Alpes, les Cordillières, les Pyrénées, և այլն:

Զ. — Ծառոց և անկոց անուանք.

Le pommier, le poirier, և այլն:

Բացառութիւն. — aubépine, ébène, épine, ronce, palme, vigne, yeuse իգական են:

Է. — Այբենդիմի տառերը. զոր օրինակ Un A, un B, և այլն.

Ը. — Կենդանեաց ընդհանուր սեռի անուանք.

Un animal, un oiseau, un reptile, le chat.

Բացառ. — La bête, la brute.

Թ. — Ամէն գոյականաբար առնուած ածական, աչ նորիչ գերբայ, մակբայ, շողկապ. և այլն: Le bon et le beau, le boire et le manger, le trop et le trop peu, les oui et les non, և այլն.

Ժ. — Ամէն բաղաձայնով կամ a, é (զոց), i, o, u, վերջաւորեալ տէրութեանց, իշխանութեանց, կոմսութեանց անուանք.

Le Canada, le Chili, le Danemark, le Brésil, le Rhin, և այլն:

Բացառ. — La Franche-Comté.

Բ. — ԻԳԱԿԱՆ ԵՆ

Ա. — Կին մարդ կամ իգական կենդանի նշանակող անուանք.

Une femme, la mère, la sœur, la fille, la lionne, la louve.

Բ. — Յատկութիւն կամ որակութիւն ցուցնող վերացեալ անուանք.

La bonté, la honte, la pudeur, la beauté, և այլն:

Միակ բացառութիւնք են, le mérite, le courage.

Գ. — Համր եով վերջաւորեալ պաղոց և ծաղկանց անուանք.

La tulipe, la rose, une orange, une pêche, և այլն:

Բացառ. — Le narcissé, le chèvre-feuille.

Դ. — Համր եով վերջաւորեալ տէրութեանց և գետոց անուանք.

La France, la Turquie, la Seine, և այլն:

Բացառ. — Le Bengale, le Mexique, le Maine, le Bigorre, le Péloponnèse, le Perche, le Boristhène, le Danube, l'Ébre, l'Euphrate, le Gange, le Rhône, le Tage, le Tibre, le Tigre.

Վերջաւորութեանց և կատմանը կրեանք հետևեալ կանոնները տալ:

Ա. — ԱՐԱԿԱՆ ԵՆ

Ա. — x, eur, ion և son վերջաւորութիւններէն զատ ամէն բաղաձայնով վերջաւորեալ անուանք.

Le lac, le bond, l'œuf, le sang, l'animal, le nom, le coup, le cas, le tour (շրջանը) (1), le riz, և այլն:

Բացառութիւնք. — clef, nef, soif, faim; main, fin, cuisson, moisson, boisson, façon, cour, vis, fois, mœurs, forêt, gent, dent, mousson, chanson, leçon, mer, chair, cuiller, hart, part, nuit (2), mort, Toussaint, dot.

Բ. — a, i, o, u վերջաւորեալ անուանք.

Un opéra, un oubli, le vertige, le trou.

Բացառ. — յով և սով,

La foi, loi, paroi, merci, fourmi, après-midi, peau, eau, glu, tribu, vertu.

Գ. — օ (գոց) ով աւարտեալ բառերը եթէ իրենցմէ անմիջապէս առաջ է բաղաձայնը չգտնուիր (³):

Le blé, le café, le thé, le pré, le marché, le canapé, և այլն:

Բացառ. — La pitié, la moitié, l'amitié l'inimitié.

Դ. — Հետեւեալ վերջաւորութեամբ անուանք.

age,	acle,	isme,
ége,	aume,	ôme,
uge,	ème,	oire.

Չոր օրինակ. Age, chauffage, collège, déluge, miracle, royaume, diplôme, promontoire, և այլն:

Բացառ. — age վերջաւորեալ.

La cage, image, page, rage, nage, ambages, passage, saxifrage.

ége.	acle.
Une allége.	La débacle.
ème.	

Une brème, crème, trirème.
oire.

Une armoire, gloire, écritoire, histoire, râcloire, nageoire, passoire, poire, victoire, bouilloire, mâchoire, une mémoire (⁴), bassinatoire.

Բ. — ԻԳԱԿԱՆ ԵՆ

Ա. — x, eur, ion և son վերջաւորեալ անուանք երբոր վերջնթեր զիրը ձայնաւոր ըլլայ.

Une croix, voix, chaleur, frayeur, cession, maison, և այլն:

Բացառ. — Un choix, crucifix, flux et reflux, prix, faix, faux (տաւ), taux, courroux.

Le cœur, chœur, chou-fleur, les pleurs, bonheur, malheur, labeur, honneur, déshonneur, équateur.

Un pion, bastion, camion, chapion, lampion, fanion, gabion, galion, talion, ganglion, taudion, croupion, scorpion, septentrion, million, billion, trillion, brimborion.

Le blason, le peson, le tison, l'oison, un poison, un contrepoison.

Բ. — օ (ե) վերջաւորեալք միշտ իգական են.

La beauté, cité, dignité, vanité, և այլն.

Բացառ. — Un aparté, arrêté, comté, comité, côté, pâté, traité, velouté. bénédicité.

Գ. — օ (ե) վերջաւորեալք.

Une armée, après-dinée, rosée, volée, և այլն:

Բացառ. — Athée, Musée, Crphée, Thésée.

Դ. — օ (ե) վերջաւորեալք.

La boiserie, agonie, rêverie, toupie, և այլն:

Բացառ. — Le génie, Messie, incendie, pluie (⁵), foie, périhélie, pavie.

Ե. — օ (ե) վերջաւորեալք.

La bière, la rivière, և այլն:

Բացառ. — Le cimetière, le derrière.

Զ. — Հետեւեալ վերջաւորութիւնք, ace, ade, ance, ence, lle, mme, nne, rre, sse, ude, ue, ure.

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ք

La glace.	une pierre.
une arcade.	une promesse.
la constance.	une allumette.
la diligence.	l'exactitude.
une aiguille.	la massue.
une épigramme.	une aventure.
une consonne.	

Հեռեեալք այս կանոնէս կը զարտուղին.

aceով espace (14).

adeով un grade, le jade, la stade.

anceով le rance.

enceով le silence.

Ileով 14 հաս.

le calville.

un mille.

le chèvre-feuille.

le codicille.

le codille.

un intervalle.

un isabelle,

le libelle.

le quadrille (6)

le spadille.

le trille.

le vaudeville,

le vermicelle.

le violoncelle.

mmեով 3 հաս. kilogramme, programme, somme (7).

nnեով personne (ոչ սք).

rrեով 6 հաս.

le beurre, cimeterre, lierre, tonnerre, parterre, verre.

sseով 2 հաս. le carosse, le Parnasse.

tteով 1 հաս. un squellette.

ude ուլ prélude.

ueով 18 հաս.

Un cantique, casque, catalogue, un colloque, dialogue, disique, dogue; émétique, manque, masque, narcotique, pique (8), partique, risque, soliloque, topique, tropique, viatique.

ureով 5 հաս.

Un augure, mercure parjure, murmure, tellure.

Վիտող. — Բառ կայ որ առանձին առնուելով իզական է, բայց բայի մը հետ բաղադրեալ անուռն մը կազմելով՝ արական կ'ըլլայ, զոր օրինակ.

Un porte-feuille.

un porte-lettre.

un porte-mouchette.

tire-balle.

tire-bottes.

casse-noisettes. և այլն:

է. — Ամէն համը քով վերջաւորեալ անուանք՝ որոնք

վերոյիչեալ կանոնաց մէկուն վերջաւորութիւնը չունին, իգական են.

Une affaire, avarice, cruche, fenêtre, plainte, larme, և այլն:

Հեռեեալ անուանք բացառութեամբ արական են. ուսանողը սերտելու է.

Abime, acte, amiante, adverbe, adultère, aigle (9), albâtre, ambre; anecdote, ange, angle, antidote, antre, arbitre, arbre, arbuste, arcane, archiviste, artifice, asile, asthme, astre, âtre, aune (10), auspice, automate, axe, axote, bénéfice, bien-être, bitume. blâme, branle, bronze, buste, cable, cadavre, cadre, calibre, calice, calme, camphre, cancre, candélabre, caprice, caractère, cautère, cède, centime, centre, cercle, chancre, change, chanvre, chapitre, charme, chiffre, chrême, cidre, cierge, cigarette, cilice, cloître, clystère, coche, coffre, comble, comité, commerce, compte, concile, concombre, cône, congré, conte, contraste, coude, costume, couvercle, crâne, cratère, crêpe, crépuscule, crétinisme, crible, crime, cube, cuivre, culte, cigne, cylindre, décompte, dédale, délire, démérite, désastre, dièse, désordre, dialecte, diamètre, diaphragme, diathèse, dilemme, diocèse, divorce, dogme, domaine, demirile, doute. drame, échange, écho, édifice, éloge, empire. emplâtre, énigme, épisode, épitaphe, épithète, épitome, équilibre, équinose, esclandre, escompte, évangile, exemple, exemple, exercice, exode, faite, faste, fiacre, filigrane, flegme, fleuve, frontispice, germe, genre, geste, gîte, glaive, globe, globule, gouffre. groupe, gymnase, hayre, hémisphère, homicide, hymne (13), iconoclaste, iconolâtre, interrègne, isthme, jeu, labyrinthe, large, linge, litre, lobe, lucre, lustre, luxe, malaise, mâle, maléfice, manche (14), les mânes, le manifeste, marbre, martyr, massacre, médianoche, mélange, membre, mensonge, méri-

te, météore, meuble, meurtre, microscope, mime, ministère, mobile, modèle, mole, monde, monastère, monopole, monosyllabe, monstre, moule, multiplicande, muscle, mystère, navire, négoce, nombre, ongle, opprobre, orchestre, ordre, organe, orge orme, orne, ovale, pacte, panache, panthère, parachute, paradoxe, parricide, participe, patrimoine, peigne, pendule (¹²), période (¹³), pétale, peuple, phénomène, philtre, piédouche, plane, platine, plâtre, poème, poivre, pôle, polysyllabe, poste (¹⁴), pouce, précepte, prêche, précipice, préjudice, prestige, prodige, protocole, proverbe, pupitre, quadrige, quadrilatère, quantième, quinconce, régime, règne, remède, reproche, reste, rêve, rhume, rite, rôle, sable, sabre, sacerdoce, sacre, sacrifice, salpêtre, scandale, sceptre, scrupule, service, sexe, siècle, signe, site, songe, souffle, spectre, style, subside, stigmaté, supplice, symbole, synode, synonyme, télescope, terme, texte, théâtre, triangle, trône, trouble, tumulte, ukase, ulcère, usage, ustensile, vacarme, ventre, verbe, vestibule, vice, vignoble, vinaigre, viscère, vote, zèle, zéphyre.

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

- 1 Tour իգական է երբոր աշտարակ կը նշանակէ:
- 2 Minuit կես գիշեր, արական է:
- 3 Եթէ անմիջապէս առաջ է գիրը գտնուի իգական է, զոր օրինակ piété, bonté, և այլն:
- 4 Mémoire արական է երբոր հաշտոյց ցոյցակ կը նշանակէ:
- 5 Pluie ըստ կանոնի իգական է:
- 6 Quadrille իգական է երբոր ձիախաղ նշանակէ:
- 7 Somme որումի գումար իգական է:
- 8 Pique իգական եղած ատեն զայրոյր, կակիծ կը նշանակէ:
- 9 իգական aigle արծուէնըստ որոշ ըսել է:
- 10 կանգուն նշանակած ժամանակ իգական է:
- 11 Manche թեզակի նշանակութեամբ իգական է:
- 12 Pendule պատե կախուած ժամացոյց իգական է:
- 13 Période պարբերորիւն նշանակած ատեն իգական է:
- 14 Մտերմանդակ նշանակած ժամանակ իգական է la poste.
- 15 Hymne շարական իգական է:

Պ Ր Ա Կ Ա

ԲԱՅ — VERBE

1. Բայը բառ մ'է որ անձի մը կամ իրի մը կատարած գործը կամ զանազան վիճակը կը ցուցնէ. օրինակ Գայրը լափեց զգառը. Տուրը ընդարձակ է: Լափեց՝ գայլին ըրած գործը կը ցուցնէ, ընդարձակ է տանը մէկ վիճակը կը հաստատէ:

2. Բային ցուցած գործը կատարող անձը կամ իրը Տէր թայի (sujet) կը կոչուի: Երբոր բային ցուցած գործը որոշեալ անձի կամ իրի մը պատկանի՝ բայը դիւնաշոր կը կոչուի (verbe personnel).

3. Բայը երբեմն այս գործողութիւնը որոշեալ անձի կամ դէմքի մը չը պատկանիր, ինչպէս երբ կ'ըսենք. Պետք է, հարկ եղաւ, և այլն. այն ժամանակ բայն անդեմ կը կոչուի (verbe impersonnel).

4. Գիմաւոր բայերն իրենց ցուցած գործին բնութեան համեմատ՝ մէկ քանի տեսակի կը բաժնուին՝

Ա. — Երբոր բայն այնպիսի գործ մը կը հաստատէ զոր հարկաւ ուրիշ մը կը կրէ, ներգործական կ'ըսուի (verbe actif).

Բայի մը ներգործական ըլլալը կ'իմացուի երբոր կարելի է առջևը մէկը կամ թան մը ըսել. ըստ այսմ կը սիրեմ ներգործական է, վասն զի կրնանք ըսել. կը սիրեմ մէկը. կը սիրեմ թան մը:

Այս բայերը անցողական (transitif) ալ կ'ըսուին. վասն զի տէր բայիին կատարած գործողութիւնը հարկաւ ուրիշի մը կ'անցնի:

Բ. — Բայ մը չեզոք է (verbe neutre), երբոր ցուցած գործողութիւնը տէր բայիին վրայ կը մնայ:

Բայի մը չեզոք ըլլալը անկէ կը հասկցուի որ առջևը թան մը կամ մէկը չկրնար գրուիլ: Այսպէս կը նայիմ չեզոք է, վասն զի չենք կրնար ըսել. կը նայիմ մէկը, կը նայիմ թան մը:

Գ. — Բայը կրաւորական է (verbe passif) երբոր տէր բային՝ փոխանակ գործողութիւնն ուրիշի մ'ընելու՝ ինքը կը կրէ գայն. օրինակ, ծառը հովիկ կը շարժի կրաւորական է. վասն զի ծառը տէր բային գործողութիւնը չընէր, այլ կը կրէ:

Միշտ հնար է ներգործական բայը կրաւորականի փոխել, կրաւորականին խնդիրը ներգործականին տէր բայի ընելով. ըստ այսմ վերի օրինակը փոխելով կրնանք ըսել. հովիկ կը շարժէ զծառը.

Ֆրանսերենի մէջ ըստ ինքեան կրաւորական բայ չը կայ, ամէն ներգործական բայերու անցեալ դերբայն être բային հետ խոնարհելով կրաւորական կ'ըլլայ:

Բայ մը ֆրանսերենի մէջ ներգործական կան կամ չեզոք ըլլալով՝ հայերի նի մէջ հարկաւ նոյն տեսակէն ըլլալը չի հետեւիր:

Ասկէ զատ շատ ներգործական բայեր՝ առանց սեռի խնդրի գործածուելով՝ չեզոքի միտք կ'ունենան, և փոխադարձաբար երբեմն չեզոք բայերը կրնան ներգործականի մտքով բանիլ:

Գ. — Անդրադարձ կամ դերանշնչական (verbe réfléchi կամ pronominal) կը կոչուի բայը երբոր տէր բային ըրած գործն իւր վրայ կ'անդրադառնայ:

Այս բայն երկու դերանունով կը խոնարհի՝ որոց առաջինը տէր բայի է և երկրորդը խնդիր. օրինակ, je me flatte, ես զիս կը շողորորեմ:

Ե. — Բայն անդեմ (verbe impersonnel) կը կոչուի երբոր որոշ տէր բայի մը չունի. օրինակ, il neige, կը ձիւնէ:

ԱՐՄԱՏ ԵՒ ԻՍՅՐԱՅԱՆԳ

5. Բայը միշտ երկու որոշ մասերէ կը բաղկանայ, առաջինը՝ որ անփոփոխ է՝ արմատ (radical) կը կոչուի, երկրորդը՝ որ միշտ կը փոփոխի՝ ծայրայանգ (terminaison) կը կոչուի, այսպէս երբ կ'ըսենք, je marche, nous marchons, ils marchent, աշխարհայեցողքը կը ցուցնէ. ես եմ, մենք, անոնք, որքան որ քաջաբան զորքը կը ցուցնէ. ես եմ, մենք, անոնք, որքան որ քաջաբան զորքը կը ցուցնէ. ես եմ, մենք, անոնք, որքան որ քաջաբան զորքը կը ցուցնէ. ես եմ, մենք, անոնք, որքան որ քաջաբան զորքը կը ցուցնէ.

6. Բայն անուանց պէս երկու թիւ ունի, եզակի՝ երբ մէկու վրայ ըլլայ խօսքը, զոր օրինակ. je marche, tu dors, և յոգնակի՝ երբ շատերու վրայ խօսուի. nous lisons, vous marchez.

ԳԵՄՔ — PERSONNE

7. Բային ցուցած զորքը կրնայ կատարուիլ կամ այն անձէն որ կը խօսի, ինչպէս je marche, nous marchons, կամ այն անձէն առ որ կը խօսուի, ինչպէս tu marches, vous dormez, կամ այն անձէն որու վրայով կը խօսուի, ինչպէս il vient, ils ont parlé. քերականութեան մէջ այն երեք անձինքը՝ բային զէմքերը կը կոչուին, և զանոնք յայտնելու համար բային արմատին վրայ զանազան ծայրայանգք կ'աւելնան:

ԵՂԱՆԿ — MODE

8. Եղած կամ ըլլալիք զորք մը հինգ զանազան կերպով կամ եղանակաւ կրնայ նկատուիլ.

Ա. — Կամ անորոշ և անսահման կերպով մը՝ ինչպէս ընկ, առանց ցուցնելու թէ ո՞վ կամ ե՞րբ ըրաւ. այս եղանակն անորոշ դերբայ, infinitif présent, կը կոչուի:

Բ. — Կամ որոշեալ կերպով մը որ պարզապէս գործին տեղի ունենալը կամ չուրեմնալը կը սահմանէ՝ ինչպէս կը խօսիմ, կ'երթայի. այս եղանակը սահմանական, indicatif, կը կոչուի:

Գ. — Կամ քեական, conditionnel, կերպով՝ այսինքն երբ զորքը պայմանաւ մը կրնայ կատարուիլ, ինչպէս կ'աշխատեի աւելի՝ երբ ժամանակս ներկի, այս եղանակը քեական կ'ըսուի:

Դ. — Կամ պատուէր՝ փախաբ՝ աղաչանք մ'ընելով որ զորք մը կատարուի, ինչպէս գնա՛, մ'երթար, և այլն. այս եղանակը հրամայական, impératif, կը կոչուի:

Ե. — Եւ կամ տարակուսական և անստոյգ կերպով զորքի մ'ուրիշէն կախում ունենալը ցուցնելով, ինչպէս կ'ուզեմ որ գաւ. այս եղանակը ստորադասական, subjonctif, կը կոչուի:

9. Ըստ այսմ ֆրանսերէն բայը հինգ կերպով կամ եղանակաւ կը բացատրէ իւր ցուցած զորքուրէնը, և են սահմանական, հրամայական, քեական, ստորադասական և անորոշ դերբայ. այս եղանակներն իրարմէ կը տարբերին ծայրայանգաց զանազանութեամբը:

ԺԱՄԱՆԱԿ — TEMPS

10. Կղանակները՝ թիւն և զէմքը մեզ սովորեցուցին թէ ո՞վ և ինչպէս ըրաւ զորքը. կը մնայ հիմայ գիտնալ ժամանակը, այսինքն թէ ե՞րբ եղաւ զորքը: Գործ մը կը կատարուի կամ մեր խօսած միջոցին, ինչպէս կը խօսիմ, կ'երթամ. կամ խօսուած միջոցէն առաջ՝ ինչպէս կ'երթայի, վախցան. կամ գալիք ժամանակի մը

մէջ, ինչպէս պիտի տեսնենք, պիտի փայլիս: Այս երեք միջոցները կը կոչուին ներկայ present, անցեալ passé, ապառնի futur.

11. Այս զանազանութիւնները ցուցնելու համար՝ որ ժամանակ կը կոչուին՝ Ֆրանսերէն բայերը մասնաւոր ձև մը կ'առնուն:

12. Ժամանակներն իրարմէ տարբերելու համար կամ արմատին վրայ նոր ծայրայանգ մ'աւելցնելու է, ինչպէս je parl er *ais*, tu rec *evras*, և այն ատեն պարզ ժամանակ, temps simple, կը կոչուին, կամ անցեալ դերբային քով սփանդակ բայ մը կ'աւելցուի. ինչպէս j'avais aimé, և այն ատեն կը կոչուի բարդրեալ ժամանակ, temps composé.

13. Բայի մը այս ամէն ժամանակի՝ բռնոց և դիւրի փոփոխութիւնքն՝ յորդորչիւն, conjugaison, կ'ըսուին:

ԼԾՈՐԳՈՒԹԻՒՆ — CONJUGAISON

14. Ֆրանսերէն լեզուն չորս լծորդութիւն ունի՝ որ անորոշ գերբայից վերջաւորութեամբ իրարմէ կը զանազանին:

Ա. Լծորդութիւնը er կ'աւարտի. ինչպէս aimer. Բ. ir. ինչպէս finir, Գ. re. ինչպէս rompre, Դ. oir. ինչպէս recevoir.

15. Բ. Լծորդութիւնն երկու մեծ դասերու կը բաժնուի. նախ՝ անոնք որոց սահմանականին անկատարը issais կ'ըլլայ, ինչպէս finir, je fin *issais*. և երկրորդ՝ անոնք որոց անկատարն ais կ'ըլլայ, ինչպէս sentir, je sent *ais*.

Ըստ բառազրոյց Ֆրանսական ձեմարանին՝ Ֆրանսերէնի լեզուն 4,000 պարզ բայ ունի. ասոնց 3,609 հասարակ էր կը լինան, 330 հատը ir առաջին տեսակէն և 25 երկրորդ տեսակէն, 10 բայ oir և 50 re.

16. Ֆրանսերէն լեզուն նոր բայեր ալ կը հնարէ գոյականներուն վրայ er աւելցնելով, ինչպէս fête, fêter,

gant, ganter, կամ ածականներուն վրայ ir աւելցնելով, ինչպէս bleu, bleuir, cher, chérir.

Ուստի այս երկու լծորդութիւնները կենդանի (vivante) կը կոչուին՝ վասն զի նորանոր կազմութեանց կը ծառայեն:

17. Երկրորդ լծորդութեան երկրորդ դասու բայերն, ինչպէս նաև re և oir-ով լծորդութիւնք՝ ընդհակառակն անկարող են նոր բայեր կազմելու, և լեզուին ծագմանէն ի վեր ֆրանսերէն հաս մը բառ աւելցած չէ oir և re վերջաւորութեամբ:

Ուստի իրաւամբ այս լծորդութիւնք կրնան մեռեալ (morte) լծորդութիւն կոչուիլ:

18. Լծորդութիւններն այսպէս մեռեալ և կենդանի բաժնելով կրնանք հասկնալ թէ ինչէն ֆրանսերէն լեզուն 4,000 բայերուն 3,900, er և ir կը լինան, և միւս լծորդութեանց բոլոր բայերը միանգամայն հազիւ ութսունէն աւելի են:

22. Սահմանական ներկայն հետևեալ կերպով կը կազմուի .

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ ՆԵՐԿԱՅ

Je chant <i>e</i>	Je fin <i>is</i>	Je romp <i>s</i>
Tu chant <i>es</i>	Tu fin <i>is</i>	Tu romp <i>s</i>
Il chant <i>e</i>	Il fin <i>it</i>	Il romp <i>t</i>

Nous chant <i>ons</i>	Nous fin iss <i>ons</i>	Nous romp <i>ons</i>
Vous chant <i>ez</i>	Vous fin iss <i>ez</i>	Vous romp <i>ez</i>
Ils chant <i>ent</i>	Ils fin iss <i>ent</i>	Ils romp <i>ent</i>

Ծանօթ. Պէտք է դիտել որ առաջին լծորդութեան բայերն եղակի առաջին դէմքին *s* չունին:

Յգնակի երեք դէմքերը *ons, ez, ent* են. միայն դիտելու է որ երրորդ դէմքի *ent* համը է ու չկարգացուիր, *souvent, argent* բառերուն պէս:

Սահմանական անկատար

23. Կը ցուցնէ որ բան մը կը կատարուէր ուրիշ բանի մը կատարուած ատեն. օրինակ, մտած ատենն կը կարդար. *Lorsque j'entrais il lisait.* Անկատարն այսպէս կ'ըլլայ.

Ա Ն Կ Ա Տ Ա Ր

Je chant <i>ais</i>	Je fin iss <i>ais</i>	Je romp <i>ais</i>
Tu chant <i>ais</i>	Tu fin iss <i>ais</i>	Tu romp <i>ais</i>
Il chant <i>ait</i>	Il fin iss <i>ait</i>	Il romp <i>ait</i>

Պ Ր Ա Կ Բ

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐԶ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅ

FORMATION DES TEMPS SIMPLES

19. Նրկրորդ լծորդութեան երկրորդ տեսակն և չորրորդ լծորդութիւնը քիչ բայեր ունենալուն պատճառաւ առ այժմ երեք կանոնաւոր լծորդութեանց վրայ միայն խօսինք:

20. Ըսինք որ պարզ ժամանակները կը կազմուին բային արմատին վրայ ծայրայանց մ'աւելցնելով . առ սոնք տասն և մէկ հատ են: - Զորսը սահմանական - 1. Ներկայ, Présent. - 2. Անկատար, Imparfait. - 3. Կատարեալ, Passé défini, և 4. Ապառնի, Futur. - 5. Մէկը թեակաւ ներկայ, Conditionnel présent. - 6. Մէկը Հրամայական, Impératif. - 7. Երկուքը Ստորադասական ներկայ, Subjonctif présent. - 8. Անկատար, Imparfait. - 9. Մէկն անորիշ գերբայ Ներկայն, Infinitif présent. - և երկուք 10-11. Ընդունկերչրիւն ներկայ և անցեալ, Participe présent et passé.

Սահմանական ներկայ

21. Սահմանական ներկայն կը ցուցնէ թէ բան մը կայ կամ կ'ըլլայ խօսուած վայրկենին, ինչպէս *je chante, կ'երգեմ*:

Nous chant *ions* Nous fin iss *ions* Nous romp *ions*
 Vous chant *iez* Vous fin iss *iez* Vous romp *iez*
 Ils chant *aient* Ils fin iss *aient* Ils romp *aient*

Ծանօթ. Գիտելու է որ երկրորդ լծորդութեան բայերը սովորաբար ծայրայանդէն առաջ iss մասնին ալ կ'աւելցնեն:

Անկատարին ծայրայանդն առաջ ois; oit և այլն, կը գրուէր. այս դարուս սկիզբներն արդէ ուղղագրութիւնն ընդունուեցաւ:

Անցեալ կատարեալ

24. Կատարեալ կամ անցեալ որոշեալը կը ցուցընէ թէ բան մը կատարուեցաւ որոշ կերպով անցած ժամանակի մը մէջ. օրինակ, երեկ թոյր երեկոյիկն երգեցի. Hier je chantai toute la soirée.

Անցեալ կատարեալ այսպէս կը կազմուի.

ԱՆՑԵԱԼ ԿԱՏԱՐԵԱԼ

Je chant *ai* Je fin *is* Je romp *is*
 Tu chant *as* Tu fin *is* Tu romp *is*
 Il chant *a* Il fin *it* Il romp *it*

Nous chant *âmes* Nous fin *îmes* Nous romp *îmes*
 Vous chant *âtes* Vous fin *îtes* Vous romp *îtes*
 Il chant *èr ent* Ils fin *ir ent* Ils romp *ir ent*

Պարզ ապառնի

25. Պարզ ապառնի բանի մ'ըլլալիքը կամ ըլլուե-

ւիքը կը ցուցնէ. Je chanterai demain, վաղը պիտի երգեմ:

Պարզ ապառնին այսպէս կը կազմուի.

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

Je chant er *ai* Je fin ir *ai* Je romp r *ai*
 Tu chant er *as* Tu fin ir *as* Tu romp r *as*
 Il chant er *a* Il fin ir *a* Il romp r *a*

Nous chant er *ons* Nous fin ir *ons* Nous romp r *ons*
 Vous chant er *ez* Vous fin ir *ez* Vous romp r *ez*
 Ils chant er *ont* Ils fin ir *ont* Ils romp r *ont*

Ծանօթ. Այս պատկերէն կը տեսնենք որ ամէն լծորդութեանց պարզ ապառնին նոյն կերպով կը ձևանայ, այն է՝ բայի մ'անորիշ գերբային վրայ աւելցնելով avoir բային սահմանական ներկայն ai, as, a, և այլն. ըստ այսմ je chanter *ai*, j'ai à chanter երգելիք ունիմ' կը նշանակէ:

Ուստի ապառնին ըստ ինքեան բաղադրեալ ժամանակ մ'է, բայց անոր կազմող մասունքն այնչափ սերտիւ յարած են իրարու որ իբրև պարզ կը նկատուի:

Պարզ րեակաւ

26. Պարզ թէսկանը կը ցուցնէ որ բան մը պիտի ըլլար թէութեան մը կատարուելովը. Je chanterais si cela m'était permis, կ'երգեի երե ներդի ըլլար ինձ:

27. Թէսկանին գործածութեան զալով՝ գիտենք որ հայերէնի մէջ շատ անգամ անկատարով կը թարգմա-

ներք, և si շողկապէն վերջն եկած բայը թէականով
կը բացատրենք,

Ահաւասիկ թէականին կազմութիւնն.

ԹԷԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Je chant er <i>ais</i>	Je fin ir <i>ais</i>	Je romp r <i>ais</i>
Tu chant er <i>ais</i>	Tu fin ir <i>ais</i>	Tu romp r <i>ais</i>
Il chant er <i>ait</i>	Il fin ir <i>ait</i>	Il romp r <i>ait</i>

Nous chant er <i>ions</i>	Nous fin ir <i>ions</i>	Nous romp r <i>ions</i>
Vous chant er <i>iez</i>	Vous fin ir <i>iez</i>	Vous romp r <i>iez</i>
Ils chant er <i>aient</i>	Ils fin ir <i>aient</i>	Ils romp r <i>aient</i>

28. Թէականն ալ ամէն լծորդութեանց համար կը
բաղկանայ *ais, ais, ait, ions, iez, aient* վերջաւորու-
թիւններէն և անորիչ դերբայէն:

Ծանօթ. Ինչպէս սպանին բայի մը անորոչ դերբային վրայ avoir
բային սահմանականն աւելցնելով կը կազմուի, նոյնպէս ալ թէակա-
նը՝ բայի վրայ avoirին անկատարը աւելցնելով:

Հրամայական

29. Հրամայականը՝ պատուէր կամ աղաչանք, կամ
փափագ մը յայտնելով՝ եզակի առաջին դէմք չկրնար
ունենալ. աւելորդ է որ մարդ բացատրէ իր անձին տա-
լիք պատուէրը:

Ահա անոր կազմութիւնը.

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Chant e	Fin <i>is</i>	Romp s
Chant <i>ons</i>	Fin <i>iss ons</i>	Romp <i>ons</i>
Chant <i>ez</i>	Fin <i>iss ez</i>	Romp <i>ez</i>

30. Կը տեսնենք որ հրամայականի ամէն դէմքերը
սահմանականին համապատասխանող դէմքերէն առնուած
են:

Ա. Լծորդութեան եզակի Բ. դէմքը միայն բացառու-
թեամբ s չառնուր՝ բայց միայն երբ y կամ en դերաւ-
նուան մէկը գայ ետեւէն:

Ստորադասական ներկայ

31. Ստորադասականն ինչպէս յայտնի է՝ իրմէ առաջ
յայտնի կամ զօրութեամբ դրուած բայէ մը կախեալ է.
Il faut que je parte, հարկ է որ մեկնիմ:

32. Ամէն անգամ որ կարելի է՝ լաւ կ'ըլլայ մանա-
ւանդ խօսակցութեան մէջ ստորադասական անկատարին
տեղ անորոչ դերբայն գործածել:

Ահա անոր կազմութիւնը.

Ս Տ Ո Ր Ա Դ Ա Ս Ա Կ Ա Ն Ե Ղ Ա Ն Ա Կ

Ն Ե Ր Կ Ա Յ

Que je chant e	Que je fin iss e	Que je romp e
Que tu chant es	Que tu fin iss es	Que tu romp es
Qu'il chant e	Qu'il fin iss e	Qu'il romp e

Que nous chant ions   Que nous fin iss ions
 Que vous chant iez   Que vous fin iss iez
 Qu'ils chant ent   Qu'ils fin iss ent
                                     Que nous romp ions
                                     Que vous romp iez
                                     Qu'ils romp ent

Ստորագրասական անկառար

33. Ահա ստորագրասական անկառարին կազմութիւնը.

ԱՆԿԱՏԱՐ

Que je chant ass e   Que je fin iss e   Que je romp iss e
 Que tu chant ass e   Que tu fin iss es   Que tu romp iss es
 Qu'il chant dt   Qu'il fin it   Qu'il romp it

Que nous chant ass ions   Que nous fin iss ions
 Que vous chant ass iez   Que vous fin iss iez
 Qu'ils chant ass ent   Qu'ils fin iss ent
                                     Que nous romp iss ions
                                     Que vous romp iss iez
                                     Qu'ils romp iss ent

Դերայ և ընդունկերչիւնը

34. Ինչպէս ըսինք 3 անորիչ դերբայից վերջաւորութիւնք են er, ir, re.

35. Ամէն լծորդութեանց ընդունկերչիւն ներկայն ant է, chant ant, finiss ant, rend ant.

36. Անցեալ դերբայի վերջաւորութիւնքն են Ա. լծոր-

դութեան համար é, aimé, Բ. ին համար i, fini, Գ. ին համար u, rompu.

37. Դերբայն ֆրանսերէն participe կը կոչուի, կցորդ կամ հարորդ կը նշանակէ, վասն զի բային և ածականին բնութեան հարորդ է. երբ գործ մը ցուցնէ. Ayant lu, marchant, կարդացած ըլլալով, քայլելով բայ է. և ածական՝ երբ վիճակ մը ցուցնէ, une histoire amusante, զրօւնչիչ պատմութիւն մը:

Պ Ր Ա Կ Գ

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ԲԱՂԱԳՐԵԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅ

FORMATION DES TEMPS COMPOSÉS

38. Պարզ ժամանակները խօսուած միջոցին մէջ զեռ չաւարտած գործ մը կը ցուցնեն. բաղադրեալ ժամանակները նոյն գործն իբրև լրացած մեզ կը ներկայացնեն:

39. Այս ժամանակները կը կազմուին խոնարհելու ռու զուած բային անցեալ դերբայն՝ օժանդակի մը քով դընելով, j'ai aimé, tu es parti.

40. Իւրաքանչիւր պարզ ժամանակ իրեն համապատասխանող բաղադրեալ ժամանակ ունի, որ նոյն գործը աւարտած ներկայացնելու կը ծառայէ. այսպէս je lis, կը կարդամ. կը պատասխանէ j'ai lu, կարդացած

եւ՛ ին, ինչպէս յաջորդ բայից խոնարհման մէջ կը տեսնուի :

41. Բաղադրեալ ժամանակները կազմելու համար Փրանսերէնը երկու օժանդակ կը գործածէ être որ ըլլալ կը նշանակէ, և avoir որ ունենալ կամ տաակալ կը ցուցնէ :

42. Սա être և avoir բայերն օժանդակ են միայն երբ ուրիշ բայ մը խոնարհելու կը ծառայեն. ուրիշ պարագայից մէջ մին էական բայ է՝ ինչպէս je suis heureux, երջանիկ եւ. և միւսը ներգործական՝ ինչպէս j'ai un bon livre, աղէկ գիրք մ'ունիմ :

43. Խոնարհումն Être բայի :

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ. *Passé indéfini.* — Յարակառար.

Je suis	J'ai été
Tu es	Tu as été
Il ou elle est	Il ou elle a été
Nous sommes	Nous avons été
Vous êtes	Vous avez été
Ils ou elles sont	Ils ou elles ont été

Imparfait. — Անկառար. *Plus-que-parf.* — Գերակառար.

J'étais	J'avais été
Tu étais	Tu avais été
Il ou elle était	Il ou elle avait été
Nous étions	Nous avions été
Vous étiez	Vous aviez été
Ils ou elles étaient	Ils ou elles avaient été

Passé défini. — Կառարեալ. *Passé antérieur.* — Վաղակառար.

Je fus	J'eus été
Tu fus	Tu eus été
Il ou elle fut	Il ou elle eut été
Nous fûmes	Nous eûmes été
Vous fûtes	Vous eûtes été
Ils ou elles furent	Ils ou elles eurent été

Futur. — Ապանի. *Futur antér.* — Անց. ապանի.

Je serai	J'aurai été
Tu seras	Tu auras été
Il ou elle sera	Il ou elle aura été
Nous serons	Nous aurons été
Vous serez	Vous aurez été
Ils ou elles seront	Ils ou elles auront été

CONDITIONNEL — ԹԷԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ. *Passé.* — Անցեալ

Je serais	J'aurais été
Tu serais	Tu aurais été
Il ou elle serait	Il ou elle aurait été
Nous serions	Nous aurions été
Vous seriez	Vous auriez été
Ils ou elles seraient	Ils ou elles auraient été

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցեալ.

Sois   Aie été
Soyons   Ayons été
Soyez   Ayez été

SUBJONCTIF — ԱՏՈՐԱԳՈՍԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցեալ.

Que je sois   Que j'aie été
Que tu sois   Que tu aies été
Qu'il ou qu'elle soit   Qu'il ou qu'elle ait été

Que nous soyons   Que nous ayons été
Que vous soyez   Que vous ayez été
Qu'ils ou qu'elles soient   Qu'ils ou qu'elles aient été

Imparfait. — Անկառար. *Plus-que-parf.* — Գերակառար.

Que je fusses   Que j'eusse été
Que tu fusses   Que tu eusses été
Qu'il ou qu'elle fût   Qu'il ou qu'elle eût été

Que nous fussions   Que nous eussions été
Que vous fussiez   Que vous eussiez été
Qu'ils ou qu'elles fussent   Qu'ils ou qu'elles eussent été

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՅ

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցեալ.

Être   Avoir été

Part. prés. — Բնդ. ներկ.   *Part. Passé* — Բնդ. անցեալ.

Étant   Êté, ayant été

44. Խոնարհումն AVOIR բայի:

MODE INDICATIF — ԱՍՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ.   *Passé indéfini.* — Յարակառար.

J'ai   J'ai eu
Tu as   Tu as eu
Il ou elle a   Il ou elle a eu

Nous avons   Nous avons eu
Vous avez   Vous avez eu
Ils ou elles ont   Ils ou elles ont eu

Imparfait. — Անկառար. *Plus-que-parf.* — Գերակառար.

J'avais   J'avais eu
Tu avais   Tu avais eu
Il ou elle avait   Il ou elle avait eu

Nous avons	Nous avons eu
Vous aviez	Vous aviez eu
Ils ou elles avaient	Ils ou elles avaient eu

Parfait. - Կարողութեայ. *Passé antér.* - Վարդականայ.

J'eus	J'eus eu
Tu eus	Tu eus eu
Il ou elle eut	Il ou elle eut eu
Nous eûmes	Nous eûmes eu
Vous eûtes	Vous eûtes eu
Ils ou elles eurent	Ils ou elles eurent eu

Futur. - Ապառնի. *Futur antér.* - Ակց. ապառնի.

J'aurai	J'aurai eu
Tu auras	Tu auras eu
Il ou elle aura	Il ou elle aura eu
Nous aurons	Nous aurons eu
Vous aurez	Vous aurez eu
Ils ou elles auront	Ils ou elles auront eu

CONDITIONNEL — ԹԷՍԿԱՆ

Présent. - Կերկայ. *Passé.* - Անկեայ.

J'aurais	J'aurais eu
Tu aurais	Tu aurais eu
Il ou elle aurait	Il ou elle aurait eu

Nous aurions	Nous aurions eu
Vous auriez	Vous auriez eu
Ils ou elles auraient	Ils ou elles auraient eu

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Présent. - Կերկայ. *Passé.* - Անկեայ.

Aie	Aie eu
Ayons	Ayons eu
Ayez	Ayez eu

SUBJONCTIF — ԱՏՈՐԱԳԱՍԱԿԱՆ

Présent. - Կերկայ. *Passé.* - Անկեայ.

Que j'aie	Que j'aie eu
Que tu aies	Que tu aies eu
Qu'il ou qu'elle ait	Qu'il ou qu'elle ait eu
Que nous ayons	Que nous ayons eu
Que vous ayez	Que vous ayez eu
Qu'ils ou qu'elles aient	Qu'ils ou qu'elles aient eu

Imparfait. - Անկանայ. *Plus-que-parf.* - Գերականայ.

Que j'eusse	Que j'eusse eu
Que tu eusses	Que tu eusses eu
Qu'il ou qu'elle eût	Qu'il ou qu'elle eût eu
Que nous eussions	Que nous eussions eu

Que vous eussiez   Que vous eussiez eu
Qu'ils ou qu'elles eussent   Qu'ils ou qu'elles eussent eu

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՅ

Présent. — Ներկայ.   Passé. — Անցեալ.

Avoir   Avoir eu

Part. Présent.- Բեր. ներկայ.   Part. passé.- Բեր. անցեալ.

Ayant   Eu, ayant eu.

Պ Ր Ա Կ Դ

ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ԲԱՅ — VERBE ACTIF

45. Առաջին կանոնաւոր լծորդութիւն Aimer

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵԳԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ.   Passé indéfini. — Յարակաւար.

Ներկայն խօսուած ժամանակը կատարուող գործ մը կը ցուցնէ. Maintenant, chaque jour.
Այս ժամանակս որոշեալ կամ անորոշ ատեն կատարուած գործ մը կը ցուցնէ. Ce matin, cette année.

J'aim e   J'ai aim é
Tu aim es   Tu as aim é
Il aim e   Il a aim é

Nous aim ons   Nous avons aim é
Vous aim ez   Vous avez aim é
Ils aim ent   Ils ont aim é

Imparfait. — Անկաւար.   Plus-que-parf. — Գերակաւար.

Անկաւարը կը ցուցնէ գործ մը որ կ'ըլլար ուրիշ գործ մ'ըլլալու ժամանակը: Quand j'étais jeune.
Կը ցուցնէ գործ մը որ կատարուած էր՝ իրմէ առաջ կատարուած գործէ մ'առաջ: Quand vous arrivâtes.

J'aim ais   J'avais aim é
Tu aim ais   Tu avais aim é
Il aim ait   Il avait aim é

Nous aim ions   Nous avions aim é
Vous aim iez   Vous aviez aim é
Ils aim aient   Ils avaient aim é

Passé défini. — Կաւարեալ.   Passé antèr. — Վաղակաւար.

Այս ժամանակս բոլորովին անցած և որոշ ատենի մը մէջ կատարուած գործ մը կը ցուցնէ: Hier, l'an passé.
Այս ժամանակս ուրիշ կատարուած գործէ մ'անմիջապէս առաջ կատարուած գործ մը կը ցուցնէ: Quand je fus heureux.

J'aim ai   J'eus aim é
Tu aim as   Tu eus aim é
Il aim a   Il eut aim é

Nous aim <i>âmes</i>	Nous eûmes aim <i>é</i>
Vous aim <i>âtes</i>	Vous eûtes aim <i>é</i>
Ils aim <i>èrent</i>	Ils eurent aim <i>é</i>

Futur. — Ապառնի.   *Futur antèr.* — Անց. ապառնի.

Ապառնին ըլլալիք գործ մը կը ցուցնէ: *Demain, dorénavant.*   Անց. ապառնին ուրիշ ըլլալիք գործէ մ'առաջ կատարուելիք գործ մը կը ցուցնէ: *Quand vous arriverez.*

J'aim <i>erai</i>	J'aurai aim <i>é</i>
Tu aim <i>eras</i>	Tu auras aim <i>é</i>
Il aim <i>era</i>	Il aura aim <i>é</i>
Nous aim <i>erons</i>	Nous aurons aim <i>é</i>
Vous aim <i>erez</i>	Vous aurez aim <i>é</i>
Ils aim <i>eront</i>	Ils auront aim <i>é</i>

CONDITIONNEL — ԹԷԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցեալ.

Պայմանաւ կամ թէ ու թեամբ մը կատարուելիք գործ մը կը ցուցնէ: *Si j'étais heureux.*   Կը ցուցնէ գործ մը որ կատարուած պիտի ըլլար եթէ պայմանն կատարուած ըլլար: *Si j'avais été heureux.*

J'aim <i>er ais</i>	J'aurais aim <i>é</i>
Tu aim <i>er ais</i>	Tu aurais aim <i>é</i>
Il aim <i>er ait</i>	Il aurait aim <i>é</i>

Nous aim <i>er ions</i>	Nous aurions aim <i>é</i>
Vous aim <i>er iez</i>	Vous auriez aim <i>é</i>
Ils aim <i>er aient</i>	Ils auraient aim <i>é</i>

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅՆԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցեալ.

Պատուէրով կամ յորդորով կատարուելիք գործ մը կը ցուցնէ: Պատուէրով կամ յորդորով ուրիշ գործէ մ'առաջ ըլլալիք գործ մը կը ցուցնէ:

Aim <i>e</i>	Aie aim <i>é</i>
Aim <i>ons</i>	Ayons aim <i>é</i>
Aim <i>ez</i>	Ayez aim <i>é</i>

SUBJONCTIF — ՍՏՈՐԱԳԱՍՍԱԿԱՆ

Այս եղանակս՝ ինչպէս որ ըսինք՝ ուրիշ ժամանակէ մը ստորակարգեալ կամ կախմունք ունեցող գործ կամ վիճակ կը ցուցնէ:

Présent. — Ներկայ.   *Passé.* — Անցեալ.

Il faut, il faudra   Il faut, il faudra

Que j'aim <i>e</i>	Que j'aie aim <i>é</i>
Que tu aim <i>es</i>	Que tu aies aim <i>é</i>
Qu'il aim <i>e</i>	Qu'il ait aim <i>é</i>

Que nous aim <i>ions</i>	Que nous ayons aim <i>é</i>
Que vous aim <i>iez</i>	Que vous ayez aim <i>é</i>
Qu'ils aim <i>ent</i>	Qu'ils aient aim <i>é</i>

Imparfait. — Անկատար *Plus-que-parf.* — Գերակատար .

Il fallait, il faudrait   Il fallait, il faudrait

Que j'aim ass *e*   Que j'eusse aim *é*
Que tu aim ass *es*   Que tu eusses aim *é*
Qu'il aim *ét*   Qu'il eût aim *é*

Que nous aim ass *ions*   Que nous eussions aim *é*
Que vous aim ass *iez*   Que vous eussiez aim *é*
Qu'ils aim ass *ent*   Qu'ils eussent aim *é*

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲՈՅ

Présent. — Դերկայ .   *Passé.* — Անցեայ .

Aim *er*   Avoir aim *é*

Part. prés. — Բեր . ներկ .   *Part. Passé* — Բեր . անցեայ .

Aim *ant*   Aim *é*, ayant aim *é*, (*f.*) aim *ée*

46. Բ . կանոնաւոր լծորդութիւն Finir

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

Présent. — Դերկայ . *Passé indéfini.* — Յարակատար .

Je fin *is*   J'ai fin *i*
Tu fin *is*   Tu as fin *i*
Il fin *it*   Il a fin *i*

Nous fin iss *ons*   Nous avons fin *i*
Vous fin iss *ez*   Vous avez fin *i*
Ils fin iss *ent*   Ils ont fin *i*

Imparfait. — Անկատար . *Plus-que-parf.* — Գերակատար .

Je fin iss *ais*   J'avais fin *i*
Tu fin iss *ais*   Tu avais fin *i*
Il fin iss *ait*   Il avait fin *i*

Nous fin iss *ions*   Nous avions fin *i*
Vous fin iss *iez*   Vous aviez fin *i*
Ils fin iss *aient*   Ils avaient fin *i*

Passé défini. — Կատարեայ . *Passé antèr.* — Վարակատար .

Je fin *is*   J'eus fin *i*
Tu fin *is*   Tu eus fin *i*
Il fin *it*   Il eut fin *i*

Nous fin *imes*   Nous eûmes fin *i*
Vous fin *ites*   Vous eûtes fin *i*
Ils fin *ir ent*   Ils eurent fin *i*

Futur. — Ապառնի .   *Futur antèr.* — Անց . ապառնի .

Je fin *ir ai*   J'aurai fin *i*
Tu fin *ir as*   Tu auras fin *i*
Il fin *ir a*   Il aura fin *i*

Nous fin *ir ons*   Nous aurons fin *i*
Vous fin *ir ez*   Vous aurez fin *i*
Ils fin *ir ont*   Ils auront fin *i*

CONDITIONNEL — ԹԵՍԿԱԾՆ

Présent. — Ներկայ.   Passé. — Անցեալ.

Je fin ir <i>ais</i>	J'aurais fin <i>i</i>
Tu fin ir <i>ais</i>	Tu aurais fin <i>i</i>
Il fin ir <i>ait</i>	Il aurait fin <i>i</i>
Nous fin ir <i>ions</i>	Nous aurions fin <i>i</i>
Vous fin ir <i>iez</i>	Vous auriez fin <i>i</i>
Ils fin ir <i>aient</i>	Ils auraient fin <i>i</i>

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅՈՒԿԱԾՆ

Présent. — Ներկայ.   Passé. — Անցեալ.

Fin <i>is</i>	Aie fin <i>i</i>
Fin iss <i>ons</i>	Ayons fin <i>i</i>
Fin iss <i>ez</i>	Ayez fin <i>i</i>

SUBJONCTIF — ՍՏՈՐԱԴԱՍՍԿԱԾՆ

Présent. — Ներկայ.   Passé. — Անցեալ.

Que je fin iss <i>e</i>	Que j'aie fin <i>i</i>
Que tu fin iss <i>es</i>	Que tu aies fin <i>i</i>
Qu'il fin iss <i>e</i>	Qu'il ait fin <i>i</i>
Que nous fin iss <i>ions</i>	Que nous ayons fin <i>i</i>
Que vous fin iss <i>iez</i>	Que vous ayez fin <i>i</i>
Qu'ils fin iss <i>ent</i>	Qu'ils aient fin <i>i</i>

Imparfait. — Անկառար.   Plus-que-parf. — Գերակառար.

Que je fin iss <i>e</i>	Que j'eusse fin <i>i</i>
Que tu fin iss <i>es</i>	Que tu eusses fin <i>i</i>
Qu'il fin <i>ît</i>	Qu'il eût fin <i>i</i>
Que nous fin iss <i>ions</i>	Que nous eussions fin <i>i</i>
Que vous fin iss <i>iez</i>	Que vous eussiez fin <i>i</i>
Qu'ils fin iss <i>ent</i>	Qu'ils eussent fin <i>i</i>

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՅ

Présent. — Ներկայ.   Passé. — Անցեալ.

Fin <i>ir</i>	Avoir fin <i>i</i>
Part. Présent. — Բեր. ներկայ.	Part. passé. — Բեր. անցեալ.
Fin iss <i>ant</i>	Fini, ayant fin <i>i</i> , (f.) fin <i>ie</i>

47. Գ. Կանոնաւոր լծորդութիւն Rompre

MODE INDICATIF — ՍՍՀՄԱՆԱԿԱԾՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ.   Passé indéfini. — Յարակառար.

Je romp <i>s</i>	J'ai romp <i>u</i>
Tu romp <i>s</i>	Tu as romp <i>u</i>
Il romp <i>t</i>	Il a romp <i>u</i>
Nous romp <i>ons</i>	Nous avons romp <i>u</i>
Vous romp <i>ez</i>	Vous avez romp <i>u</i>
Ils romp <i>ent</i>	Ils ont romp <i>u</i>

Imparfait. - Անկատար. *Plus-que-parf.* - Գերպիսան.

Je romp <i>ais</i>	J'avais romp <i>u</i>
Tu romp <i>ais</i>	Tu avais romp <i>u</i>
Il romp <i>ait</i>	Il avait romp <i>u</i>

Nous romp <i>ions</i>	Nous avions romp <i>u</i>
Vous romp <i>iez</i>	Vous aviez romp <i>u</i>
Ils romp <i>aient</i>	Ils avaient romp <i>u</i>

Passé défini. - Կրկնապիսայ. *Passé antérieur.* - Վարպիսան.

Je romp <i>is</i>	J'eus romp <i>u</i>
Tu romp <i>is</i>	Tu eus romp <i>u</i>
Il romp <i>it</i>	Il eut romp <i>u</i>

Nous romp <i>îmes</i>	Nous eûmes romp <i>u</i>
Vous romp <i>îtes</i>	Vous eûtes romp <i>u</i>
Ils romp <i>irent</i>	Ils eurent romp <i>u</i>

Futur. - Ապանկի. *Futur antèr.* - Անց. ապանկի.

Je romp <i>r ai</i>	J'aurai romp <i>u</i>
Tu romp <i>r as</i>	Tu auras romp <i>u</i>
Il romp <i>r a</i>	Il aura romp <i>u</i>

Nous romp <i>r ons</i>	Nous aurons romp <i>u</i>
Vous romp <i>r ez</i>	Vous aurez romp <i>u</i>
Ils romp <i>r ont</i>	Ils auront romp <i>u</i>

CONDITIONNEL - Թիկիսան

Présent. - Կերկայ. *Passé.* - Անցիկայ.

Je romp <i>r ais</i>	J'aurais romp <i>u</i>
Tu romp <i>r ais</i>	Tu aurais romp <i>u</i>
Il romp <i>r ait</i>	Il aurait romp <i>u</i>

Nous romp <i>r ions</i>	Nous aurions romp <i>u</i>
Vous romp <i>r iez</i>	Vous auriez romp <i>u</i>
Ils romp <i>r aient</i>	Ils auraient romp <i>u</i>

IMPÉRATIF - Հրամարտիսան

Présent. - Կերկայ. *Passé.* - Անցիկայ.

Romp <i>s</i>	Aie romp <i>u</i>
Romp <i>ons</i>	Ayons romp <i>u</i>
Romp <i>ez</i>	Ayez romp <i>u</i>

SUBJONCTIF - Ստորագրուսան

Présent. - Կերկայ. *Passé.* - Անցիկայ.

Que je romp <i>e</i>	Que j'aie romp <i>u</i>
Que tu romp <i>es</i>	Que tu aies romp <i>u</i>
Qu'il romp <i>e</i>	Qu'il ait romp <i>u</i>

Que nous romp <i>ions</i>	Que nous ayons romp <i>u</i>
Que vous romp <i>iez</i>	Que vous ayez romp <i>u</i>
Qu'ils romp <i>ent</i>	Qu'ils aient romp <i>u</i>

Imparfait. - Անկառար. Plus.-que-parf. - Գերակառար.

Que je romp iss e Que j'eusse romp u
Que tu romp iss es Que tu eusses romp u
Qu'il romp it Qu'il eût romp u

Que nous romp iss ions Que nous eussions romp u
Que vous romp iss iez Que vous eussiez romp u
Qu'ils romp iss ent Qu'ils eussent romp u

INFINITIF - ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՑ

Présent. - Ներկայ. Passé. - Արեւայ.

Romp re Avoir romp u

Part. prés.- Ընդ. Ներկայ. Part. passé.- Ընդ. սնցեայ.

Romp ant Romp u, ayant romp u,
(fém.) romp ue

48. Գ. կանոնաւոր լծորդութիւն Recevoir

MODE INDICATIF - ՍՍՀՄԱՆՍԱԿԱՆ

Présent. - Ներկայ. Passé indéfini. - Յարակառար.

Je reç ois J'ai reç u
Tu reç ois Tu as reç u
Il reç oit Il a reç u

Nous rec ev ons Nous avons reç u
Vous rec ev ez Vous avez reç u
Ils reç oiv ent Ils ont reç u

Imparfait. - Անկառար. Passé antér. - Վաղակառար.

Je rec ev ais J'avas reç u
Tu rec ev ais Tu avais reç u
Il rec ev ait Il avait reç u

Nous rec ev ions Nous avions reç u
Vous rec ev iez Vous aviez reç u
Ils rec ev aient Ils avaient reç u

Passé défini.-Կառարեայ. Passé antér.- Վաղակառար.

Je reç us J'eus reç u
Tu reç us Tu eus reç u
Il reç ut Il eut reç u

Nous reç ûmes Nous eûmes reç u
Vous reç ûtes Vous eûtes reç u
Ils reç urent Ils eurent reç u

Futur. - Ապառկի. Futur antér. - Այգ. ապառկի.

Je rec evr ai J'aurai reç u
Tu rec evr as Tu auras reç u
Il rec evr a Il aura reç u

Nous rec evr ons Nous aurons reç u
Vous rec evr ez Vous aurez reç u
Ils rec evr ont Ils auront reç u

CONDITIONNEL — ՌԷՍԿՈՆ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Je rec evr *ais*
Tu rec evr *ais*
Il rec evr *ait*

J'aurais rec *u*
Tu aurais rec *u*
Il aurait rec *u*

Nous rec evr *ions*
Vous rec evr *iez*
Ils rec evr *aient*

Nous aurions rec *u*
Vous auriez rec *u*
Ils auraient rec *u*

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Rec *ois*
Rec ev *ons*
Rec ev *ez*

Aie rec *u*
Ayons rec *u*
Ayez rec *u*

SUBJONCTIF — ԱՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Que je rec oiv *e*
Que tu rec oiv *es*
Qu'il rec oiv *e*

Que j'aie rec *u*
Que tu aies rec *u*
Qu'il ait rec *u*

Que nous rec ev *ions*
Que vous rec ev *iez*
Qu'ils rec oiv *ent*

Que nous ayons rec *u*
Que vous ayez rec *u*
Qu'ils aient rec *u*

Imparfait. — Անկաւար. Plus-que-parf. — Գերակաւար.

Que je rec *uss e*
Que tu rec *uss es*
Qu'il rec *ût*

Que j'eusse rec *u*
Que tu eusses rec *u*
Qu'il eût rec *u*

Que nous rec *uss ions*
Que vous rec *uss iez*
Qu'ils rec *uss ent*

Que nous eussions rec *u*
Que vous eussiez rec *u*
Qu'ils eussent rec *u*

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՆ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Rec *evoir*

Avoir rec *u*

Part. prés. — Ընդ. ներկայ.

Part passé. — Ընդ. անցեալ.

Rec ev *ant*

Rec *u*, ayant rec *u*,
(f.) rec *ue*

ՈՒՂՂԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ ՉՈՐՍ

ԼԾՈՐԳՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՅ

49. Cer աւարտեալ բայերը *c* գրին տակ սետիլլ (cédille) մը կ'առնուն՝ երբոր այս գրին առջև *a* կամ *o* կամ *u* ձայնաւորներէն մին գայ. Nous lançons, il avança, il reçut.

50. Ger աւարտեալ բայերուն *g* գրին առջև *e* մ'աւելցնելու է՝ երբոր այս բաղաձայնին առջև *a* կամ *o* գրերէն մին գայ. Il affligea, nous mangeons.

51. Er վերջաւորութենէն առաջ համր *e* մ'ունեցող բայերուն համր *en* բաց *è*ի կը փոխուի՝ երբոր յաջորդ վանկը համր ըլլայ. Amener, relever, assener; il amène, tu relèves, il assène.

52. Er վերջաւորութենէն առաջ *q*ոց *é* մ'ունեցող բայից *é* գերը *è*ի կը փոխուի, երբոր յաջորդ վանկը համր ըլլայ. Compléter, je complète; pénétrer, il pénétrera.

53. Eler, eter աւարտեալ բայերը ինչպէս appeler, jeter իրենց բաղաձայնը (*l* կամ *t*) կը կրկնեն երբոր համր *e*ի մ'առջև ըլլան. Etinceler, il étincelle; feuilleter, tu feuilletteras. Բաց *h* acheter, geler և peler բայերէն որոնք *ll*, *tt* առնուլ տեղ՝ *è* մը կ'առնուն:

54. Eer աւարտեալ բայերը ինչպէս créer, agréer երկու *e* կ'առնեն ամէն ժամանակաց մէջ յորս ծայրայանդը համր *eo*լ կը սկսի. Je supplée, tu créeras և այլ: Անցեալ գերբային իգականը երեք *e* կ'առնու. Une proposition agréée.

55. Uer վերջացող բայերը ինչպէս arguer, contigner, distribuer, saluer, tuer, և այլն, ընդհանրաւ

պէս սահմանական անկատարի և ստորագասական ներկայի յոգնակի առաջին և երկրորդ գէմքերուն *i* ին վրայ կրկնակէս մը կ'առնուն. Nous saluions, que vous continuiez. Ասոնցմէ զատ arguer բայը սահմանական և ստորագասական ներկայից համր *e* ին վրայ կրկնակէս մը կ'առնէ. J'arguë, tu arguës, qu'il arguët.

56. Guer վերջաւորող բայից մէջ, ինչպէս distinguer, naviguer, narguer, ուր *u* և *er* մի և նոյն վանկին կը վերաբերին, կրկնակէս չեն գործածեր. Nous distinguons, que vous naviguiez.

57. Ouer վերջաւորող բայից մէջ, ինչպէս nouer, dévouer, կրկնակէս չեն գործածեր, որովհետև *o* ին ներկայութիւնը հնչման ամէն սխալմունք կ'արգելու:

58. Haïr բայը ամբողջ լծորգութեանը մէջ երկիկտ (tréma) կ'առնու, բաց *h* սահմանական ներկային եզակի երեք գէմքերէն. Je hais, tu hais, il hait, և հրամայականին եզակի *h* գէմքէն hais.

59. Fleurir, fleurissant, je fleurissais, ծաղկել կը նշանակէ, բայց կայ նաև Florir, florissant, je florissais, որ ծաղկել կամ բարգաւաճել կը նշանակէ. Un Etat florissant.

60. Bènr բային անցեալ գերբայն կ'ըլլայ bèni. Բայց կայ նաև bènir որ օրհնեալ ըսել է, բայց եկեղեցական արարողութեամբ մը de l'eau bénite, օրհնեալ ջուր:

61. Devoir, redevoir, բայերուն անցեալ գերբայն կ'ըլլայ dù (du յօդէն զանազանելու համար) և նմանութեամբ redù; բայց իգականն կամ յոգնակին երկար շեշտը կը կորսնցունէ:

62. Երբոր լծորգութեան *d* արմատականն ունեցող բայերը այս տառս կը պահեն սահմանական ներկային եզակի երրորդ գէմքին: Il rend, il répond, il apprend. Բայց եթէ բայը indre կամ soudre աւարտեալ ըլլայ, *d* արմատականը *t* ի կը փոխուի. Il peint, il absout.

63. Որ և իցէ լծորգութեան բայի մը ընդունելու

Թիւն ներկայն եթէ յոյ կամ յոյ մ'ըլլայ, այս գրեւ
րէս վերջը յ մ'աւելցնելու է Սահմանական անկատա-
րին և ստորագասական ներկային յոգնակի առաջին և
երկրորդ դէմքերուն:

Prier, pri-ant; que nous priions, que vous priez.
Ployer, ployant; nous ployions, que vous ployiez,
և այլն:

Այս կանոնէս բացառութիւն կ'ընէ միայն avoir
բայը:

64. Ընդունելութեան ներկային յ մ'ունեցող բայե-
րուն յը՛ իի կը փոխուի համբ օի մ'առջև: Fuir, fu-
yant, ils fuient, Appuyer, appuyant, il appuya, il
appuiera.

Բայց աս յը ընդհանրապէս անփոփոխ կը մնայ եր-
բոր yer էն առաջ a կամ e գիրը գտնուի. payer,
grasseyer, ils payeront, tu grasseyes.

ՀԱՐՅԱԿԱՆ — INTERROGATIF

65. Բայը հարցական ընելու համար բաւական է պարզ
ժամանակներուն մէկ դերանունը բայէն վերջը դնել.
Aimez-vous? Բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ օժան-
դակին և անցեալ դերբային մէջ տեղ. Avez-vous ai-
mé?

66. Վերջաւորութեանց մասին հարցական խոնար-
հումը պարզ խոնարհմանէն երկու կէտերու մէջ միայն
կը տարբերի.

Ա. Երբոր եզակի Ս. դէմքը համբ վանկով մ'աւար-
տի (j'aime, que je puisse) հարցականին մէջ այս վան-
կը չեղտելու է. Aimé-je? puissé-je?

Բ. Երբոր բային եզակի Գ. դէմքը ձայնաւորով մ'ա-
ւարտի (ինչպէս il aime, il va), t մը կ'աւելցուի բա-
յին և դերանունան մէջ¹. Aime-t-il, va-t-il?

1. Ծանօթ. — Տեսանք արդէն որ այս t գիրը սխաղամբ անջա-
տուած է Գ. դէմքերուն ծայրերէն ուր բնական է:

67. Բայերը բացասական (négatif) կ'ըլլան ne, pas
կամ ne, point աւելցնելով՝ պարզ ժամանակաց համար
դերանունան և բայից մէջտեղ. Je ne viens pas, և բա-
ղադրեալ ժամանակաց համար օժանդակին և անցեալ
դերբային մէջ pas դնելով. Je n'ai pas voulu.

ՊՐԱԿ Ե

ԿՐԱՒՈՐԱԿԱՆ ԲՍՅ — VERBE PASSIF

68. Տեսանք որ ֆրանսերէն լեզուն իսկապէս կրաւո-
րական բայի ձև մը չունի, այլ որ և իցէ ներգործա-
կան բայի մ'անցեալ դերբայն étroit խոնարհելով կրա-
ւորական կ'ըլլայ. հետևաբար այս տեսակ բայերուն հա-
մար մէկ օրինակ կայ որ ի ստորեւ գրած ենք.

69. Կրաւորական բայերուն մէջ անցեալ դերբայն
պարզապէս անական մ'ըլլալով, միշտ տէր բային հետ
կը համաձայնի. Il est mordu, elle est mordue, ils
sont mordus, elles sont mordues.

70. Օրինակ կրաւորական բայի:

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ. Passé indéfini. — Յարակատար.

Je suis aimé
Tu es aimé
Il est aimé

J'ai été aimé
Tu as été aimé
Il a été aimé

Nous sommes aimés	Nous avons été aimés
Vous êtes aimés	Vous avez été aimés
Ils sont aimés	Ils ont été aimés

Imparfait. - Անկատար. *Plus-que-parf.* - Չերսական.

J'étais aimé	J'avais été aimé
Tu étais aimé	Tu avais été aimé
Il était aimé	Il avait été aimé

Nous étions aimés	Nous avions été aimés
Vous étiez aimés	Vous aviez été aimés
Ils étaient aimés	Ils avaient été aimés

Passé défini. - Դառնարեալ. *Passé antérieur.* - Վարդական.

Je fus aimé	J'eus été aimé
Tu fus aimé	Tu eus été aimé
Il fut aimé	Il eut été aimé

Nous fûmes aimés	Nous eûmes été aimés
Vous fûtes aimés	Vous eûtes été aimés
Ils furent aimés	Ils eurent été aimés

Futur. - Ապանկի. *Futur antèr.* - Անց. ապանկի.

Je serai aimé	J'aurais été aimé
Tu seras aimé	Tu auras été aimé
Il sera aimé	Il aura été aimé

Nous serons aimés	Nous aurons été aimés
Vous serez aimés	Vous aurez été aimés
Ils seront aimés	Ils auront été aimés

CONDITIONNEL — ԹԵՍԱԿԱՆ

Présent. - Ներկայ. *Passé.* - Անցեալ.

Je serais aimé	J'aurais été aimé
Tu serais aimé	Tu aurais été aimé
Il serait aimé	Il aurait été aimé

Nous serions aimés	Nous aurions été aimés
Vous seriez aimés	Vous auriez été aimés
Ils seraient aimés	Ils auraient été aimés

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅՈՒԿԱՆ

Présent. - Ներկայ. *Passé.* - Անցեալ.

Sois aimé	Aie été aimé
Soyons aimés	Ayons été aimés
Soyez aimés	Ayez été aimés

SUBJONCTIF — ՍՏՈՐԱԳՈՍՍԱԿԱՆ

Présent. - Ներկայ. *Passé.* - Անցեալ.

Que je sois aimé	Que j'aie été aimé
Que tu sois aimé	Que tu aies été aimé
Qu'il soit aimé	Qu'il ait été aimé

Que nous soyons aimés	Que nous ayons été aimés
Que vous soyez aimés	Que vous ayez été aimés
Qu'ils soient aimés	Qu'ils aient été aimés

Imparfait. — Անկատար. *Plus.-que-parf.* — Գերակատար.

Que je fusse aimé	Que j'eusse été aimé
Que tu fusses aimé	Que tu eusses été aimé
Qu'il fût aimé	Qu'il eût été aimé

Que nous fussions aimés	Que nous eussions été aimés
Que vous fussiez aimés	Que vous eussiez été aimés
Qu'ils fussent aimés	Qu'ils eussent été aimés

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՅ

Présent. — Ներկայ. *Passé.* — Անցեալ.

Être aimé   Avoir été aimé

Part. prés. — Բնդ. Ներկայ. *Part. passé.* — Բնդ. անցեալ.

Étant aimé   Ayant été aimé, (f.) aimée

Պ Ր Ա Կ Զ

ՉԷՂՈՒՐ ԲԱՅ — VERBE NEUTRE

71. Տեսանք թէ չէգոք բայ մը ինչպիսի կը տարբերի ներործականէն:

72. Չէգոք բայից պարզ ժամանակները յար և նման են ներգործական բայից:

Բազադրեալ ժամանակաց մէջ ոմանք avoir օժանդակը կ'առնուն, ինչպէս j'ai dormi, այլք être, ինչպէս il est arrivé. êtreով խոնարհեալ բայերը 12 հաս են միայն՝ aller, arriver, choir, décéder, éclore, entrer, mourir, naître, partir, sortir, tomber, venir. ասոնց անցեալ դերբայն être բային հետ համաձայնելու է միշտ. il est parti, elle est partie, ils sont partis, elles sont parties.

73. Օրինակ չէգոք բայի Tomber.

MODE INDICATIF — ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ. *Passé indéfini.* — Յարակատար.

Je tomb e	Je suis tomb é
Tu tomb es	Tu es tomb é
Il tomb e	Il est tomb é

Nous tomb <i>ons</i>	Nous sommes tomb <i>és</i>
Vous tomb <i>ez</i>	Vous êtes tomb <i>és</i>
Ils tomb <i>ent</i>	Ils sont tomb <i>és</i>

Imparfait. — Անկատար *Plus-que-parf.* — Գերակատար.

Je tomb <i>ais</i>	J'étais tomb <i>é</i>
Tu tomb <i>ais</i>	Tu étais tomb <i>é</i>
Il tomb <i>ait</i>	Il était tomb <i>é</i>
Nous tomb <i>ions</i>	Nous étions tomb <i>és</i>
Vous tomb <i>iez</i>	Vous étiez tomb <i>és</i>
Ils tomb <i>aient</i>	Ils étaient tomb <i>és</i>

Parfait. — Կատարիւի. *Passé anter.* — Վարդարարար.

Je tomb <i>ai</i>	Je fus tomb <i>é</i>
Tu tomb <i>as</i>	Tu fus tomb <i>é</i>
Il tomb <i>a</i>	Il fut tomb <i>é</i>
Nous tomb <i>âmes</i>	Nous fûmes tomb <i>és</i>
Vous tomb <i>âtes</i>	Vous fûtes tomb <i>és</i>
Ils tomb <i>èr ent</i>	Ils furent tomb <i>és</i>

Futur. — Ապանկի. *Futur anter.* — Անգ. սպանկի.

Je tomb er <i>ai</i>	Je serai tomb <i>é</i>
Tu tomb er <i>as</i>	Tu seras tomb <i>é</i>
Il tomb er <i>a</i>	Il sera tomb <i>é</i>
Nous tomb er <i>ons</i>	Nous serons tomb <i>és</i>
Vous tomb er <i>ez</i>	Vous serez tomb <i>és</i>
Ils tomb er <i>ont</i>	Ils seront tomb <i>és</i>

CONDITIONNEL — ԹԷՍԿԱՆ

Présent. — Ներկայ. *Passé.* — Անցիւի.

Je tomb er <i>ais</i>	Je serais tomb <i>é</i>
Tu tomb er <i>ais</i>	Tu serais tomb <i>é</i>
Il tomb er <i>ait</i>	Il serait tomb <i>é</i>
Nous tomb er <i>ions</i>	Nous serions tomb <i>és</i>
Vous tomb er <i>iez</i>	Vous seriez tomb <i>és</i>
Ils tomb er <i>aient</i>	Ils seraient tomb <i>és</i>

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ. *Passé.* — Անցիւի.

Tomb <i>e</i>	Sois tomb <i>é</i>
Tomb <i>ons</i>	Soyons tomb <i>és</i>
Tomb <i>ez</i>	Soyez tomb <i>és</i>

SUBJONCTIF — ՍՏՈՐԱԳԱՍԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ. *Passé.* — Անցիւի.

Que je tomb <i>e</i>	Que je sois tomb <i>é</i>
Que tu tomb <i>es</i>	Que tu sois tomb <i>é</i>
Qu'il tomb <i>e</i>	Qu'il soit tomb <i>é</i>
Que nous tomb <i>ions</i>	Que nous soyons tomb <i>és</i>
Que vous tomb <i>iez</i>	Que vous soyez tomb <i>és</i>
Qu'ils tomb <i>ent</i>	Qu'ils soient tomb <i>és</i>

Imparfait. — Անկատար. *Plus-que-parf.* — Գերանկատար.

Que je tomb ass e   Que je fusse tomb é
Que tu tomb ass es   Que tu fusses tomb é
Qu'il tomb át   Qu'il fût tomb é

Que nous tomb ass ions   Que nous fussions tomb és
Que vous tomb ass iez   Que vous fussiez tomb és
Qu'ils tomb ass ent   Qu'ils fussent tomb és

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՅ

Présent. — Երկայ.   *Passé.* — Անցկայ.

Tomb er   Être tomb é

Part. prés. — Բնդ. ներկ.   *Part. Passé* — Բնդ. անցկայ.

Tomb ant   Étant tomb é, (f.) tomb ée

Պ Ր Ա Կ Է

ԱՆԴՐԱԴԱՐՉ ԲԱՅ — VERBE RÉFLÉCHI

74. Անդրադարձ բայերը (Տես Գ) իմաստի նկատմամբ կրնան երկու դասի բաժնուել, մէկը բուն անդրադարձ՝ որոց ցուցած զործը տէր բային իւր վրայ կը կատարէ՝ ինչպէս. Je me blesse, ես կը վիրաւորեմ զիս. մէյ մ'ալ փոխադարձ (réciproque), երբ տէր բայինքը իրարու վրայ կը կատարեն զործը. Ces deux soldats se sont blessés. այս երկու զինուորացիք զիրար վիրաւորեցին:

75. Չեի նկատմամբ ալ անդրադարձ բայերն երկու տեսակի կը բաժնուին. Ա. անոնք որ խիստակապէս (essentiellement) անդրադարձ են, այսինքն ուրիշ կերպով չեն կրնար խոնարհիլ, ինչպէս se cabrer. s'emparer, s'arroger. Բ. և անոնք որ ներգործական կամ չէզոք բայէ մը ձեւացած են, և դիպուածով (accidentellement) անդրադարձ են, ինչպէս se laver, se nuire.

76. Անդրադարձ բայերն իրենց ամբողջ լծորգութեան մէջ երկու գերանուն կ'առնուն, որոց առաջինը տէր բայի և երկրորդը խնդիր է՝ ինչպէս. Je me lave, il se nuit, այս երկու գերանուանք նոյն դեմքով ըլլալու են միշտ:

77. Անդրադարձ բայից պարզ ժամանակները ներգործական բայից յար և նման են բայց իրենց լծորգութեան մէջ être կ'առնուն avoirի նշանակութեամբ:

78. Երբ բայն իսկապէս անդրադարձ է անցեալ դերբայն կը համաձայնի գերանուան հետ. Il se sont re-

pentis. Բայց եթէ բայը զիպուածով անդրադարձ ըլլայ՝ երբոր ներգործական է՝ սեռի խնդրոյն հետ կը համաձայնի. Ils se sont aimés. — և անխափօխ կը մնայ եթէ չէրդք է. Ils se sont plu.

79. Օրինակ անդրադարձ բայի Se reposer.

MODE INDICATIF — ՍՍՀՄՍՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Présent. — Ներկայ. Passé indéfini. — Յարսկանար.

Je me repos e   Je me suis repos é
Tu te repos es   Tu t'es repos é
Il se repos e   Il s'est repos é

Nous nous repos ons   Nous nous sommes repos és
Vous vous repos ez   Vous vous êtes repos és
Ils se repos ent   Ils se sont repos és

Imparfait. — Անկանար. Passé antèr. — Վարսկանար.

Je me repos ais   Je m'étais repos é
Tu te repos ais   Tu t'étais repos é
Il se repos ait   Il s'était repos é

Nous nous repos ions   Nous nous étions repos és
Vous vous repos iez   Vous vous étiez repos és
Ils se repos aient   Ils s'étaient repos és

Parfait. — Կանարիայ. Passé antèr. — Վարսկանար.

Je me repos ai   Je me fus repos é
Tu te repos as   Tu te fus repos é
Il se repos a   Il se fut repos é

Nous nous repos âmes   Nous nous fûmes repos és
Vous vous repos âtes   Vous vous fûtes repos és
Ils se repos èr ent   Ils se furent repos és

Futur. — Ապանի. Futur antèr. — Անց. ապանի.

Je me repos er ai   Je me serai repos é
Tu te repos er as   Tu te seras repos é
Il se repos er a   Il se sera repos é

Nous nous repos er ons   Nous nous serons repos és
Vous vous repos er ez   Vous vous serez repos és
Ils se repos er ont   Ils se seront repos és

CONDITIONNEL — ԹԷԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ. Passé. — Անցիայ.

Je me repos er ais   Je me serais repos é
Tu te repos er ais   Tu te serais repos é
Il se repos er ait   Il se serait repos é

Nous nous repos er ions   Nous nous serions repos és
Vous vous repos er iez   Vous vous seriez repos és
Ils se repos er aient   Ils se seraient repos és

IMPÉRATIF — ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.

Repos e-toi   Անցիայն անսովոր է:
Repos ons-nous
Repos ez-vous

SUBJONCTIF — ՍՏՈՐԱԴԱՍՍԿԱՆ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Que je me repos *e*
Que tu te repos *es*
Qu'il se repos *e*

Que je me sois repos *é*
Que tu te sois repos *é*
Qu'il se soit repos *é*

Que nous nous repos
ions

Que nous nous soyons
repos *és*

Que vous vous repos *iez*

Que vous vous soyez re-
pos *és*

Qu'ils se repos *ent*

Qu'ils se soient repos *és*

Imparfait. — Անկատար. Plus-que-parf. — Գերակատար.

Que je me repos ass *e*
Que tu te repos ass *e*
Qu'il se repos *ât*

Que je me fusse repos *é*
Que tu te fusses repos *é*
Qu'il se fût repos *é*

Que nous nous repos ass
ions

Que nous nous fussions
repos *és*

Que vous vous repos ass
iez

Que vous vous fussiez re-
pos *és*

Qu'ils se repos ass *ent*

Qu'ils se fussent repos *és*

INFINITIF — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՅ

Présent. — Ներկայ.

Passé. — Անցեալ.

Se repos *er*

S'être repos *é*

Part. prés. — Ընդ. ներկայ.

Part passé. — Ընդ. անցեալ.

Se repos *ant*

S'étant repos *é*

Պ Ր Ա Կ Ը

ՄԻՍԳԷՄ ԿԱՄ ԱՆԴԷՄ ԲԱՅ — VERBE

IMPERSONNEL

80. Տեսանք (3) թէ դաս մը բայեր կան՝ որոց ցուցած գործողութիւններն որոշ անձի կամ զէմքի մը յատկացընել անհնար ըլլալով՝ անդիմ կոչուած են: Այս բայերս միադէմ ալ ըսուեցան՝ միայն մէկ զէմք ունենալուն: Ֆրանսերէնի մէջ այս բայերը միշտ ընդերս նուամբ կը գործածուին՝ որոյ նշանակութիւնն այս բայից առջև բոլորովին անորոշ է: Խոնարհման մասին՝ այս երրորդ զէմքը՝ միշտ իրեն համապատասխանող ներգործական բային պէս կը խոնարհի:

81. Ահա Անդէմ Neiger, ձիւնել բային խոնարհումը:

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Ներկայ

Յարակատար

Il neige

Il a neigé

Անկատար

Գերակատար

Il neigeait

Il avait neigé

Կատարեալ	Վաղակատար
Il neigea	Il eut neigé
Ապառնի	Անց. սպառնի
Il neigera	Il aura neigé

ԹԻՍԿԱՆ

Ներկայ	Անցեալ
Il neigerait	Il aurait neigé

ՍՏՈՐԱԴԱՍՍԿԱՆ

Ներկայ	Անցեալ
Qu'il neige	Qu'il ait neigé

Անկատար	Գերակատար
Qu'il neigeât	Qu'il eût neigé

ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՅ

Ներկայ	Անցեալ
Neiger	Avoir neigé

ԱՆՅԵԱԼ ԴԵՐԲԱՅ (անփոփոխ)

Neigé

82. Իսկապէս անդէմ բայերէն զատ շատ ներգործական կամ չէզոք բայեր ալ անդիմաբար կը գործածուին, ինչպէս. Il fait beau; il tombe de l'eau.

Պ Ր Ա Կ Թ

ՉԱՐՏՈՒՂԻ ԲՍՅԵՐ — VERBES

IRRÉGULIERS

83. Վերոյիշեալ կազմութեան կանոնաց համաձայնող ամէն բայերը կանոնաւոր կը կոչուին, և անկանոն կամ զարտուղի անոնք որ այս օրինաց չեն համաձայնիր:

84. Բայ մը երկու կերպով կրնայ անկանոն ըլլալ. կամ կանոնաւոր բայից շատ մը ժամանակներէն ու եղանակներէն զուրկ է՝ և այն ատեն կը կոչուի պակասաւոր¹ (verbe défectif), կամ ունի ամէն եղանակներն ու ժամանակները, բայց կազմութեան մասին անոնց սահմանեալ կանոններէն կը խտորի և անով անկանոն բայ կ'ըլլայ:

85. Կանոնաւոր և անկանոն բայերն իրարմէ իսկապէս զանազանողն այս իսկ է՝ որ կանոնաւոր բայից արմատն անփոփոխ է, և ծայրայանգք միայն կը փոխուին ժամանակաց և դիմաց համեմատ. մինչդեռ անկանոն բայից արմատը նոյն ուղղագրութիւնը չպահէր բովանդակ լծորդութեան մէջ. Օր. Voul oir, je veux, veuillez, և այլն:

1. Մասնով. — Բայի մը պակասաւոր ըլլալէն՝ անկանոն ըլլալը չհետեւի. որովհետեւ այժմու պակասաւորք՝ ունէին երբեմն իրենց ամէն դէպքերն ու ժամանակները: Բայի մը պակասաւոր ըլլալը պատճառական դէպք մ'է ստակ, որ կրնայ ամէն լծորդութեանց բայերուն պատահիլ:

86. Անկանոն բայերուն զարտուղութեանց պատճառները կրնան մեկնուիլ լեզուին պատմութեամբը. առ այժմ բաւականանք զանազան լծորդութեանց անկանոնութիւնները նշանակել:

Ա. Լծորդութիւն օր

87. Առաջին լծորդութիւնը երկու զլիաւոր անկանոն բայեր ունի միայն envoyer, յղել, և aller, երթալ:

88. Envoyer ըստ կանոնի՝ envoyant, envoyé, j'envoyai կ'ըլլայ. բայց չը ՚ի կը փոխուի՝ համբ օր մ'առջև. j'envoie, tu envoies, և այլն: Envoyerին միայն ապառնին ու թէականը զարտուղութեամբ կ'ըլլան j'enverrai. j'enverrais, և այլն (փոխանակ j'envoierai ըսելու, ինչպէս je nettoierai):

89. Aller կրկնակի անկանոն է՝ վասն զի տարբեր արմատներէ կ'անու իր ժամանակները:

Առհմ. ներկ. je vais, tu vas, il va; nous allons, vous allez, ils vont. անկատար. j'allais, և այլն. nous allions, և այլն. կատ. j'allai, tu allas, և այլն. տպ. j'irai, tu iras և այլն. թէակ. j'irais, tu irais, և այլն. հրամ. va, allons, allez. ստոր. ներկ. que j'aïlle, և այլն. que nous allions, que vous alliez, qu'ils aillent. անկատ. que j'allasse, և այլն. անորիշ դերբ. aller, ընդ. ներկ. allant. անց. դերբ. allé.

Բ. Լծորդութիւն իր

90. Տեսանք որ իր վերջաւորութեամբ երկու կանոնաւոր լծորդութիւն կայ. մին՝ որ 300էն աւելի բայ կը պարունակէ՝ արմատին և ծայրայանգին մէջ տեղ iss կը յաւելու. միւսը՝ որ 20ի չափ բայ կը պարունակէ՝ պարզապէս արմատին վրայ ծայրայանգը կը յաւելու: Այս երկրորդ տեսակի բայերը պարզ ժամանակաց կազմութեան մէջ չսովորեցանք. զանոնք ուղղակի լծորդութիւն կ'անուանեմք, և հոս մի առ մի կը դնենք:

1. Ուղղակի լծորդութիւն իր ուլ

91. Այս լծորդութեան մէկ քանի բայերն առաջնոյն անցնելու միտում կը ցուցնեն. այսպէս vêtir, որ je vêts, je vêtais, vêtant, կ'ըլլայ, քաջ հեղինակաց մէջ գործածուած կը տեսնենք vêtissant, je vêtissais. Կամ նապէս saillir որ կ'ըլլար saillant, je saillais, և այլն. այսօր կ'ըլլայ je saillis, je saillissais. բայց անկէ ածանցեալ assaillir, tressaillir, կ'ըլլան՝ ըստ նախկին ձևոյն՝ je tressaille, j'assaillais, և այլն:

92. Իր ուլ ուղղակի լծորդութեան բայերը՝ իրենց կատարեալին ձևոյն համեմատ՝ երեք խումբի կը բաժնուին. Dormir, je dormis; courir, je courus; tenir, je tins. Ուստի առաջին խումբին կը պատկանին այն բայերը որոց կատարեալը կ'ըլլայ is, երկրորդին՝ us, երրորդին՝ ins.

93. Առաջին խումբին բայերը երեք դասի կը ստորաբաժնուին իրենց անցեալ դերբային ձևին համեմատ:

94. Առաջին դասը 13 բայ կը պարունակէ, որոց անցեալ դերբայն ՚ի կ'ըլլայ. և են Dormir (քնանալ). Bouillir (եռալ). Cueillir (քաղել). Faillir (պակասել). Fuir (փախչել). Mentir (ստել). Ouïr (լսել). Partir (մեկնիլ). Se repentir (զղջալ). Servir (ծառայել). Tressaillir (տարտել). Sortir (ելլել), և ստոնց ածանցները:

95. Երկրորդ դասուն անցեալ դերբայն ս կ'ըլլայ և երկու բայ ունի Vêtir (զգեցնել) և Férir (վիրաւորել). որոց անցեալ դերբայն է vêtu, fêru.

96. Երրորդ դասը կը պարունակէ souffrir (տառապել), souffert. Offrir (ընծայել) offert. Ouvrir (բանալ) ouvert. Couvrir (ծածկել) couvert. Acquérir (ստանալ) acquis. Requérir (խնդրել) requis. Conquérir (տիրել, նուաճել) conquis. ստոնց անցեալ դերբայն՝ բային արմատն է՝ շեշտեալ:

97. Իր աւարտեալ բայերուն երկրորդ խմբին մէջ 3 բայ կայ որոց կատարեալը us կ'ըլլայ, Courir (վազել),

je courus, Mourir (*մեռել*), je mourus, *և* Gésir (*անկեալ դնել*) որոյ անտոյոր կատարեալը կ'ըլլար երբեմն il jut. Ստոնց անցեալ դերբայք կ'ըլլան couru, mort, *և* géü (*անտոյոր և անգործածելի*):

98. Երբորդ խմբին կատարեալը կ'ըլլայ՝ բային արմատը շեշտելով Tenir (*բռնել*) je tins. Venir (*գալ*) je vins. Սնցեալ դերբայն tenu, venu.

Սհա մի առ մի այս բայերուն անկանոնութիւններն:

Acquérir. Սհմ. ներ. J'acquiers, tu acquiers; il acquiert; nous acquérons, vous acquérez, ils acquièrent. Սնկատ. J'acquerais, ect.; nous acquérons, ect. Կատար. J'acquies, ect.; nous acquimes, ect. Սպատ. J'acquerrai, tu acquerras, il acquerra; nous acquerrons, vous acquérerez, ils acquerront. Թէակ. J'acquerrais, ect.; nous acquerrions, ect. Հրամ. acquiers, acquérons, acquérez. Ստոր. ներ. que j'acquière, que tu acquières, qu'il acquière; que nous acquérions, que vous acquériez, qu'ils acquièrent, Սնկատ. que j'acquiesse, ect.; que nous acquissions, ect. Սնորիչ դերբ. acquérir. Ընդ. ներկ. acquérant. Սնց. դերբ. acquis.

Bouillir. Սահմ. ներ. Je bous, tu bous, il bout; nous bouillons, vous bouillez, ils bouillent. Սնկատ. Je bouillais, etc.; nous bouillions, etc. Կատար. Je bouillis, etc.; nous bouillimes, etc. Սպատ. Je bouillirai, etc.; nous bouillirons, etc. Թէակ. Je bouillirais, etc.; nous bouillirions, etc. Հրամ. bous, bouillons, bouillez. Ստոր. ներ. que je bouille, que tu bouilles, qu'il bouille; que nous bouillions, que vous bouilliez, qu'ils bouillent. Սնկատ. que je bouillisse, etc.; que nous bouillions, etc. Սնոր. դերբ. bouillir. Ընդ. ներկ. bouillant. Սնց. դերբ. bouilli.

Courir. Սահմ. ներ. Je cours, tu cours, il court;

nous courons, vous courez, ils courent. Սնկատ. Je courais, ect.; nous courions, etc. Կատ. Je courais, etc.; nous courimes, etc. Սպատ. Je courrai, ils courront. Թէակ. Je courrais, etc.; nous courrions, etc. Հրամ. cours, courons, courez. Ստոր. ներ. que je coure, que tu coures, qu'il coure; que nous courions, que vous couriez, qu'ils courent. Սնկ. que je courusse, etc.; que nous courussions, etc. Սնոր. դերբ. courir. Ընդ. ներկ. courant. Սնցեալ դերբ. couru.

Cueillir. Սահմ. ներկ. Je cueille, tu cueilles, il cueille; nous cueillons, vous cueillez, ils cueillent. Սնկ. Je cueillais, etc.; nous cueillions, etc. Կատ. Je cueillis, etc.; nous cueillimes, etc. Սպատ. Je cueillerai, etc.; nous cueillerons, etc. Թէակ. Je cueillerais, etc.; nous cueillerions, etc. Ստոր. ներկ. que je cueille, que tu cueilles, qu'il cueille. Սնկատ. que je cueillisse, etc.; que nous cueillions, etc. Սնոր. դերբ. cueillir. Ընդ. ներկ. cueillant. Սնց. դերբ. cueilli.

Dormir, աես Mentir.

Faillir. Սահմ. ներ. Je faux, tu faux, il faut; nous faillons, vous faillez, ils faillent. Սնկատ. Je faillais, tu faillais, il faillait; nous faillions, vous failliez, ils faillaient. Կատ. Je faillis, etc.; nous faillimes, etc. Սպատ. Je faillirai, etc.; nous faillirons, etc. Թէակ. Je faillirais, etc. Հրամ. faulle, faillez, etc. Ստոր. ներկ. que je faulle, etc.; que nous faillions, etc. Սնկատ. que je faillisse, etc.; que nous faillions, etc. Սնոր. դերբ. faillir. Ընդ. ներ. faillant. Սնց. դերբ. failli.

Fuir. Սահմ. ներկ. Je fuis, tu fuis, il fuit; nous

fuyons, vous fuyez, ils fuient. **Անկաստ**. Je fuyais etc.; nous fuyions, etc. **Կաստ**. Je suis, etc.; nous fuimes, etc. **Ապաստ**. Je fuirai, etc.; nous fuirons, etc. **Թէակ**, Je fuirais etc.; nous fuirions, etc. **Հրամ**. fuis, fuyons, fuyez. **Ստոր**. ներկ. que je fuie, etc.; que nous fuyons, que vous fuyez, qu'ils fuient. **Անկաստ**. que je fusse, etc.; que nous fuissions, etc. **Անոր դերբ**. fuir. **Ընդ**. ներկ. fuyant. **Անց**. դերբ. fui.

Mentir. **Սահմ**. ներկ. Je mens, tu mens, il ment; nous mentons, vous mentez, ils mentent. **Անկաստ**. Je mentais, etc.; nous mentions, etc. **Կաստ**. Je mentis, etc.; nous mentimes, etc. **Ապաստ**. Je mentirai, etc.; nous mentirons, etc. **Թէակ**. Je mentirais, etc.; nous mentirions, etc. **Հրամ**. mens, mentons, mentez. **Ստոր**. ներկ. que je mente, etc.; que nous mentionns, etc. **Անկաստ**. que je mentisse, etc.; que nous mentissions, etc. **Անոր**. դերբ. mentir. **Ընդ**. ներկ. mentant. **Անց**. դերբ. menti.

Mourir. **Սահմ**. ներկ. Je meurs, tu meurs, il meurt; nous mourons, vous mourez, ils meurent. **Անկ**. Je mourais, etc.; nous mourions, etc. **Կաստ**. Je mourus, etc.; nous mourûmes, etc. **Ապաստ**. Je mourrai, etc.; nous mourrons, etc. **Թէակ**. Je mourrais, etc.; nous mourrions, etc. **Հրամ**. meurs, mourons, mourez. **Ստոր**. ներկ. que je meure, etc.; que nous mourions, que vous mouriez, qu'ils meurent. **Անկաստ**. que je mourusse, etc. **Անորիչ** դերբ. mourir. **Ընդ**. ներկ. mourant. **Անց**. դերբ. mort.

Offrir. **Սահմ**. ներկ. J'offre, tu offres, il offre; nous offrons, vous offrez, ils offrent. **Անկաստ**. J'offrais, etc.; nous offrions, etc. **Կաստ**. J'offris,

etc.; nous offrimes, etc. **Ապաստ**. J'offrirai, etc.; nous offrirons, etc. **Թէակ**. J'offrirais, etc.; nous offririons, etc. **Հրամ**. offre, offrons, offrez. **Ստոր**. ներկ. que j'offre, etc.; que nous offrons, etc. **Անկաստ**. que j'offrisse, etc.; que nous offrissions, etc. **Անոր**. դերբ. offrir, **Ընդ**. ներկ. offrant. **Անց**. դերբ. offert.

Ouïr. **Սյո բային** գործածուած ժամանակներն են՝ **Անորիչ** դերբ. ouïr. **Անց**. դերբ. ouï. **Կաստ**. J'ouïs, tu ouïs, ե այլն. **Ստոր**. անկ. que j'ouïsse, que tu ouïs- ses, ե այլն:

Ouvrir, **Տես** *Offrir*.

Partir, **Տես** *Mentir*.

Sentir, **Տես** *Mentir*.

Sortir, **Տես** *Mentir*.

Souffrir, **Տես** *Offrir*.

Tenir, **Տես** *Venir*.

Tressaillir. **Սահմ**. ներկ. Je tressaille, tu tressailles, il tressaille; nous tressaillons, vous tressaillez, ils tressaillent. **Անկաստ**. Je tressaillais, etc.; nous tressaillions, etc. **Կաստոր**. Je tressaillais, etc.; nous tressaillimes, etc. **Ապաստ**. Je tressaillirai, etc.; nous tressaillirons, etc. **Թէակ**. Je tressaillirais, etc.; nous tressaillirions, etc.; **Հրամ**. tressaille, tressaillons, tressaillez **Ստոր** ներկ. que je tressaille etc.; que nous tressaillions, etc. **Անկ**. que je tressaillisse, etc.; que nous tressaillissions, etc. **Անոր**. դերբ. tressaillir. **Ընդ**. ներկ. tressaillant. **Անց** դերբ. tressailli.

Venir. ՍաՀմ. ներկ. Je viens, tu viens, il vient; nous venons, vous venez, ils viennent. Անկատ. Je venais, etc.; nous venions, etc. Կատար. Je vins, etc.; nous vîmes, etc. Ապառ. Je viendrai, etc.; nous viendrons, etc. Թէակ. Je viendrais, etc.; nous viendrions, etc. Հրամ. viens, venons, venez. Ստոր. ներ. que je vienne, etc.; que nous venions, que vous veniez, qu'ils viennent. Անկ. que je vinsse, etc.; que nous vinssions, etc. Անոր. գերբ. venir. Ընդ. ներկ. venant. Անց. գերբ. venu.

Vêtir. ՍաՀմ. ներ. Je vêts, tu vêts, il vêt; nous vêtons, vous vêtez, ils vêtent. Անկատ. Je vêtais, etc.; nous vêtions, etc. Կատ. Je vêtis, etc.; nous vêtîmes, etc. Ապառ. Je vêtirai, etc.; nous vêtirons, etc. Թէակ. Je vêtirais, etc.; nous vêtirions, etc. Հրամ. vêts, vêtons, vêtez. Ստոր. ներկ. que je vête, etc.; que nous vêtions, etc. Անկատ. que je vêtisse, etc.; que nous vêtissions, etc. Անոր. գերբ. vêtir. Ընդ. ներկ. vêtant. Անցեալ գերբայ vêtü.

Գ. Լծորդոչիւն յe

99, Տեսանք որ այս լծորդութիւնը 50ի չափ բայեր կը պարունակէ, որոց քսանը միայն ըստ կանոնի կը խոնարհին, իսկ մնացեալք զարտուղի են:

100. Re աւարտեալ անկանոն բայերը կրնան երկու խմբի բաժնուիլ իրենց կատարեալին ձևոյն համեմատ: Առաջինն կը պարունակէ զանոնք՝ որոց կատարեալը կ'ըլլայ is. Craindre (վախնալ), je craign-is երկրորդը՝ որոց կատարեալն է us. Connaitre (ճանաչել), je conn us.

101. Առաջին խմբին բայերն երկու որոշ դասերու կը ստորաբաժնուին՝ իրենց անցեալ գերբային ձևոյն համեմատ.

1. դասի անցեալ գերբայն կը կազմէ՝ բային արմատին վրայ i աւելցնելով. Suivre հետեւել, suiv i.

2. անցեալ գերբայն կը կազմէ՝ բային արմատը զեղջելով. Rire (խնտալ), ri. Suffire (բաւել), suffi. Nuire (վնասել), nuï. Conduire (առաջնորդել), conduït. Confire (անուշ եփել), confit. Dire (ըսել), dit. Ecrire (գրել), écrit. Faire (ըսել), fait. Oindre (օծել), oïns. Craindre (վախնալ), craint. Joindre (զօդել, joint. Teindre (ներկել), teint. Prendre (առնուլ), pris. Mettre (դնել), mis. Naître (ծնանել), nè.

102. Երկրորդ խմբին կատարեալն us կ'ըլլայ, և անցեալ գերբայն u. Conclure (եզրակացնել), je concl us, concl u. Plaire (հաճոյ ըլլալ), je pl us, pl u. Paraitre (երևել), je par us. par u. Boire (խմել), je b us, b u. Connaitre (ճանաչել), je conn us, conn u. Croire (հաւատալ, կարծել), je cr us, cr u. Lire (կարգալ), je l us, l u. Moudre (աղալ), je moult us, moult u. Paître (արածել), je p us, pu, Repaitre (ճարակիլ), je rep us, rep u. Résoudre (լուծել, որոշել), je résol us, résol u. Taire (լռել), je t us, t u. Vivre (ապրիլ), je vèc us, vèc u.

Ահա այբուբենի կարգաւ այս զարտուղի բայից ցուցակը:

Absoudre, Տես Résoudre.

Boire. ՍաՀմ. ներկ. Je bois, tu bois, il boit; nous buvons, vous buvez, ils boivent. Անկատ. Je buvais, etc.; nous buvions, etc. Կատ. Je bus, etc.; nous bûmes, etc. Ապառ. Je boirai, etc.; nous boirons, etc. Թէակ. Je boirais, etc.; nous boirions, etc. Հրամ. bois, buvons, buvez. Ստոր. ներկ. que je boive, que tu boives, qu'il boive; que nous buvions, que vous buviez, qu'ils boivent. Անկատ. que je busse, etc.; que nous bussions, etc. Անոր. գերբ. boire. Ընդ. ներկ. buvant. Անց. գերբ. bu.

Braire. Այս բային հետեւեալ ժամանակները ու դէմ-

քերն միայն կը գործածուին. Braire զաւլ. il brait կը զաւլ, ils braient կը զաւն. il braira պիտի զաւլ. ils brairont պիտի զաւն. Il brairait պիտի զաւր, ils brairaient պիտի զաւյին:

Bruire. Այս բային յետագայ ժամանակը միայն կը գործածուին: Bruire շառաչել, il broit կը շառաչէ. il bruyait կը շառաչէր, ils bruyaient կը շառաչէին: Bruyant շառաչուն, աւելի անականի պէս կը գործածուի:

Clôre. Այս բային գործածական ժամանակներն են. Clôre, փակել, clos փակեալ. Je clos, կը փակեմ, tu clos, il clôt. Je clorai, պիտի փակեմ, և այլն, tu cloras, etc.; Je clorais, պիտի փակէի, և այլն:

Conclure. Սահմ. ներկ. Je conclus, tu conclus, il conclut; nous concluons, vous concluez, ils concluent. Անկատ. Je conclusais, etc.; nous concluions, etc. Կատ. Je conclus, etc.; nous conclûmes, etc.; Ապառ. Je conclurai, etc.; nous conclurons, etc. Թէակ. Je conclurais, etc.; nous conclurions, etc. Հրամ. conclus, concluons, concluez. Սոր. ներկ. que je conclue, etc.; que nous concluions, etc. Անկատ. que je conclusse, etc.; que nous conclusion, etc. Անոր. դերբ. conclure. Ընդ. ներ. concluant. Անց. դերբ. conclu.

Conduire, Տես Nuire.

Confire. Սահմ. ներկ. Je confis, tu confis, il confit; nous confisons, vous confisez; ils confisent. Անկատ. Je confisais, etc.; nous confisions, etc. Կատ. Je confis, etc.; nous confimes, etc. Ապառ. Je confirai, etc.; nous confirons, etc. Թէակ. Je confirais, etc.; nous confirions, etc. Հրամ. confis,

confisons, confisez. Սոր. ներկ. que je confise, etc.; que nous confisions, etc. Անոր. դերբ. confire. Ընդ. ներկ. confisant. Անց. դերբ. confit.

Connaitre. Սահմ. ներկ. Je connais, tu connais, il connaît; nous connaissons, vous connaissez, ils connaissent. Անկատ. Je connaissais, etc.; nous connaissions, etc. Կատ. Je connus, etc.; nous connûmes, etc. Ապառ. Je connaîtrai, etc.; nous connaîtrons, etc. Թէակ. Je connaîtrais, etc.; nous connaîtrions, etc. Հրամ. connais, connaissons, connaissez. Սոր. ներկ. que je connaisse etc.; que nous connaissions, etc. Անկատ. que je connusse, etc.; que nous connussions, etc. Անոր. դերբ. connaître. Ընդ. ներ. connaissant. Անց. դերբ. connu.

Coudre. Սահմ. ներկ. Je couds, tu couds, il coud; nous cousons, vous cousez, ils cousent. Անկատ. Je cousais, etc.; nous cousions, etc. Կատ. Je cousis, etc.; nous cousîmes, etc. Ապառ. Je coudrai, etc.; nous coudrons, etc. Թէակ. Je coudrais, etc.; nous coudrions, etc. Հրամ. couds, cousons, cousez. Սոր. ներկ. que je couse, etc.; que nous cousions, etc. Անկատ. que je cousisse, etc.; que nous cousissions, etc. Անոր. դերբ. coudre. Ընդ. ներկ. cousant. Անց. դերբ. cousu.

Craindre. Սահմ. ներկ. Je crains, tu crains, il craint; nous craignons, vous craignez, ils craignent. Անկատ. Je craignais, etc.; nous craignons, etc. Կատ. Je craignis, etc.; nous craignîmes, etc. Ապառ. Je craindrai, etc.; nous craindrions, etc. Թէակ. Je craindrais, etc.; nous craindrions, etc. Հրամ. crains, craignons, craignez. Սոր. ներկ. que je craigne, etc.; que nous craignons, etc. Անկատ. que je craignisse, etc.; que nous crai-

gnissions, etc. Անոր գերբ. craindre. Ընդ ներկ. craignant. Անց գերբ. craint.

Croire. Սահմ. ներկ. Je crois, tu crois, il croit; nous croyons, vous croyez, ils croient. Անկատ. Je croyais, etc.; nous croyons, etc. Կատար. Je crus, etc.; nous crûmes, etc. Ապառ. Je croirai, etc.: nous croirons, etc. Թէակ. Je croirais, etc.; nous croirions, etc. Հրամ. crois, croyons, croyez. Սոր ներկ. que je croie, etc.; que nous croyons, etc. Անկատ. que je crusse, etc.; que nous crussions, etc. Անոր գերբ. croire. Ընդ ներկ. croyant. Անց գերբ. cru.

Croître. Սահմ. ներկ. Je crois, tu crois, il croît; nous croissons, vous croissez, ils croissent. Անկատ. Je croissais, etc.; nous croissons, etc. Կատ. Je crûs, etc.; nous crûmes, etc. Ապառ. Je croitrai, etc.; nous croîtrons, etc. Թէակ. Je croitrais, etc.; nous croîtrions, etc. Հրամ. crois, croissons, croissez. Սոր ներկ. que je croisse, etc.; que nous croissions, etc. Անկատ. que je crusse, etc.; que nous crussions, etc. Անոր գերբ. croître. Ընդ ներկ. croissant. Անց գերբ. crû.

Dire. Սահմ. ներկ. Je dis, tu dis, il dit; nous disons, vous dites, ils disent. Անկատ. Je disais, etc.; nous disions, etc. Կատ. Je dis, etc.; nous dimes, etc. Ապառ. Je dirai, etc.; nous dirons, etc. Թէակ. je dirais, etc.; nous dirions, etc. Հրամ. dis, disons, dites. Սոր ներկ. que je dise, etc.; que nous disions, etc. Անկատ. que je disse, etc.; que nous dissions, etc. Անոր գերբ. dire. Ընդ ներկ. disant. Անց գերբ. dit.

Éclore. Այս բայը յաջորդ ձևերն ունի միայն. Սահմ. ներկ. Il éclot, ils éclosent. Ապառ. Il éclora, ils

écloront. Թէակ. Il éclorait, ils écloraien. Սոր ներկ. qu'il éclosse, qu'ils éclosent. Անց գերբ. éclos.

Écrire. Սահմ. ներկ. J'écris, tu écris, il écrit; nous écrivons, vous écrivez; ils écrivent. Անկատ. J'écrivais, etc.; nous écrivions, etc. Կատ. J'écrivis, etc.; nous écrivîmes, etc. Ապառ. J'écrirai, etc.; nous écrirons, etc. Թէակ. J'écrirais, etc.; nous écririons, etc. Հրամ. écris, écrivons, écrivez. Սոր ներկ. que j'écrive, etc.; que nous écrivions, etc. Անկատ. que j'écrivisse, etc.; que nous écrivissions, etc. Անոր գերբ. écrire. Ընդ ներկ. écrivant. Անց գերբ. écrit.

Faire. Սահմ. ներկ. Je fais, tu fais, il fait; nous faisons, vous faites, ils font. Անկատ. Je faisais, etc.; nous faisons, etc. Կատ. Je fis, etc.; nous fîmes, etc. Ապառ. Je ferai, etc.; nous ferons, etc. Թէակ. Je ferais, etc.; nous ferions, etc. Հրամ. fais, faisons, faites. Սոր ներկ. que je fasse, etc.; que nous fassions, etc. Անկատ. que je fisse, etc.; que nous fissions, etc. Անոր գերբ. faire. Ընդ ներկ. faisant. Անց գերբ. fait.

Frîre. Այս բայիս գործածական ժամանակներն են. Սահմ. ներկ. Je fris, tu fris, il frit. Ապառ. Je fri-
rai, etc. Թէակ. Je frirais, etc. Հրամ. եզ. բ. գէմբ. fris. Անց գերբ. fri, frite. Պակաս ժամանակները լրացընելու համար կը գործածուի faire frîre: nous faisons frîre, vous faites frîre, և այլն:

Joindre, Տես Craindre.

Lire. Սահմ. ներկ. Je lis, tu lis, il lit; nous lisons, vous lisez, ils lisent. Անկատ. Je lisais, etc.;

nous lisions, etc. **Կառ**. Je lus, etc.; nous lûmes, etc. **Ազառ**. Je lirai, etc.; nous lirons, etc. **Թէակ**. je lirais, etc.; nous lirions, etc. **Հրամ**. lis, lisons, lisez. **Սոր**. ներկ. que je lise, etc.; que nous lissions, etc. **Անկառ**. que je lusse, etc.; que nous lussions, etc. **Անոր**. գերբ. lire. **Ընդ**. ներկ. lisant. **Անց**. գերբ. lu.

Luire. **Սյս** և *անոր բազազրեալ* reluire բային *անց*. գերբայն՝ lui, relui է: **Սյս** բայերը ոչ կատարեալ ոչ հրամայական, ոչ ստորադասական անկատար ունին:

Mettre. **Սահմ**. ներկ. Je mets, tu mets, il met; nous mettons, vous mettez, ils mettent. **Անկառ**. Je mettais, etc.; nous mettions, etc. **Կառ**. Je mis, etc.; nous mîmes, etc. **Ազառ**. Je mettrai etc.; nous mettrons, etc. **Թէական**. Je mettrais, etc.; nous mettrions, etc. **Հրամ**. mets, mettons mettez. **Սոր**. ներկ. que je mette, etc.; que nous mettions, etc. **Անկառ**. que je misse, etc.; que nous missions, etc. **Անոր**. գերբ. mettre. **Ընդ**. ներկ. mettant. **Անց**. գերբ. mis.

Moudre. **Սահմ**. ներկ. Je mouds, tu mouds, il moud; nous moulons, vous moulez, ils moulent. **Անկառ**. Je moulais, etc.; nous moulions, etc. **Կառ**. Je moulus, etc.; nous moulûmes, etc. **Ազառ**. Je moudrai, etc.; nous moudrons, etc. **Թէակ**. Je moudrais, etc.; nous moudrions, etc. **Հրամ**. mouds, moulons, moulez. **Սոր**. ներկ. que je moule, etc.; que nous moulions, etc. **Անկառ**. que je moulusse, etc.; que nous moulussions, etc. **Անոր**. գերբ. mou-dre. **Ընդ**. ներկ. moulant. **Անց**. գերբ. moulu.

Naitre. **Սահմ**. ներկ. Je nais, tu nais, il naît; nous naissons, vous naissez, ils naissent. **Անկառ**. Je nais-sais, etc.; nous nais-sions, etc. **Կառ**. Je na-

quis, etc. ; nous naquîmes, etc. **Ազառ**. Je naitrai, etc.; nous naitrons, etc. **Թէակ**. Je naitrais, etc.; nous naitrions, etc. **Հրամ**. nais, naissons, naissez. **Սոր**. ներկ. que je naisse, etc.; que nous nais-sions, etc. **Անկառ**. que je naquisse, etc.; que nous naquissions, que vous naquissiez, qu'ils naquissent. **Անոր**. գերբ. naitre. **Ընդ**. ներկ. naissant. **Անց**. գերբ. nè.

Nuire. **Սահմ**. ներկ. Je nuis, tu nuis, il nuit; nous nuisons, vous nuisez ils nuisent. **Անկառ**. Je nuisais, etc.; nous nuisions, etc. **Կառ**. Je nuisis, etc.; nous nuisîmes, etc. **Ազառ**. Je nuirai, etc.; nous nuirons, etc. **Թէակ**. Je nuirais, etc.; nous nuirions, etc. **Հրամ**. nuis, nuisons, nuisez. **Սոր**. ներկ. que je nuisisse, etc.; que nous nuisissions, etc. **Անոր**. գերբ. nuire. **Ընդ**. ներկ. nuisant. **Անց**. գերբ. nui.

Paitre. **Սահմ**. ներկ. Je pais, tu pais, il pait; nous paissons, vous paisez, ils paissent. **Անկառ**. Je paissais, etc.; nous paissions, etc. **Ազառ**. Je paîtrai, etc.; nous paîtrons, etc. **Թէակ**. Je paîtrais, etc.; nous paîtrions, etc. **Հրամ**. pais, paissons, paisez. **Սոր**. ներկ. que je paise, etc.; que nous paissions, etc. **Անոր**. գերբ. paitre. **Ընդ**. ներկ. pais-sant, (pu, *անցեալ գերբայն անգործածելի է*): **Սյս** բայը ոչ **Սահմ**. կատարեալ և ոչ **Սոր**. անկառ. ունի:

Repaitre. **Սյս** բայը paitreի պէս կը խոնարհի, բայց կատարեալ ունի, և է je repus, և *անց*. գերբ. repu.

Paraître, Տես Connaitre

Peindre, Տես Craindre.

Plaire. Սահմ. ներկ. Je plais, tu plais, il plaît; nous plaisons, vous plaisez, ils plaisent. *Անկատ.* Je plaisais, etc.; nous plaisons, etc. *Կատ.* Je plus, etc.; nous plûmes, etc. *Ապատ.* Je plirai, etc.; nous plirons, etc. *Թեակ.* Je plirais, etc.; nous plirions, etc. *Հրամ.* plais, plaisons, plaisez. *Սոր.* ներկ. que je plaise, etc.; que nous plaisons, etc. *Անկատ.* que je plusse, etc.; que nous plussions, etc. *Անոր դերբ.* plaire. *Ընդ. ներկ.* plaisant. *Անց. դերբ.* plu.

Prendre. Սահմ. ներկ. Je prends, tu prends, il prend; nous prenons, vous prenez, ils prennent. *Անկատ.* Je prenais, etc.; nous prenions, etc. *Կատ.* Je pris, etc.; nous primes, etc. *Ապատ.* Je prendrai, etc.; nous prendrons, etc. *Թեակ.* Je prendrais, etc.; nous prendrions, etc. *Հրամ.* prends, prenons, prenez. *Սոր.* ներկ. que je prenne, que tu prennes, qu'il prenne; que nous prenions, que vous preniez, qu'ils prennent. *Անկատ.* que je prise, etc.; que nous prissions, etc. *Անոր. դերբ.* prendre. *Ընդ. ներկ.* prenant. *Անց. դերբ.* pris.

Résoudre. Սահմ. ներկ. Je résous, tu résous, il résout, nous résolvons, vous résolvez, ils résolvent. *Անկատ.* Je résolvais, etc.; nous résolvions, etc. *Կատ.* Je résolu, etc.; nous résolûmes, etc. *Ապատ.* Je résoudrais, etc.; nous résoudrons, etc. *Թեակ.* Je résoudrais, etc.; nous résoudrions, etc. *Հրամ.* résous, résolvons, résolvez. *Սոր.* ներկ. que je résolve, etc.; que nous résolvions, etc. *Անկատ.* que

je résolusse, etc.; que nous résolussions, etc. *Անոր. դերբ.* résoudre. *Ընդ. ներկ.* résolvant. *Անց. դերբ.* résolu ou résous, (*Այս վերջինը քիչ գործածական է*):

Rire. Սահմ. ներկ. Je ris, tu ris, il rit; nous rions, vous riez, ils rient. *Անկատ.* Je riaais, etc.; nous rions, etc. *Կատ.* Je ris, nous rimes, etc. *Ապատ.* Je rirai, etc.; nous rirons, etc. *Հրամ.* ris, rions, riez. *Սոր.* ներկ. que je rie, que tu ries, qu'il rie; que nous riions, que vous riiez, qu'ils rient. *Անկատ.* que je risse, etc.; que nous rissions, etc. *Անոր. դերբ.* rire. *Ընդ. ներկ.* riant. *Անց. դերբ.* ri.

Suivre. Սահմ. ներկ. Je suis, tu suis, il suit; nous suivons, vous suivez, ils suivent. *Անկատ.* Je suivais, etc.; nous suivions, etc. *Կատ.* Je suivis, etc.; nous suivîmes, etc. *Ապատ.* Je suivrai, etc.; nous suivrons, etc. *Թեակ.* Je suivrais etc.; nous suivrions, etc. *Հրամ.* suis, suivons, suivez. *Սոր. ներկ.* que je suive, etc.; que nous suivions, etc. *Անկատ.* que je suivisse, etc.; que nous suivissions, etc. *Անոր. դերբ.* suivre. *Ընդ. ներկ.* suivant. *Անց. դերբ.* suivi.

Taire, Տես Plaire.

Traire. Սահմ. ներկ. Je traais, tu traais, il traait; nous trayons, vous trayez, ils traient. *Անկատ.* Je traiais, etc.; nous trayions, etc. *Ապատ.* Je traierai, etc.; nous traierons, etc. *Թեակ.* Je traierais, etc.; nous traierions, etc. *Հրամ.* traais, trayons, traye. *Սոր. ներկ.* que je traie, etc.; que nous trayons, etc. *Անոր. դերբ.* traire. *Ընդ. ներկ.* trayant. *Անց. դերբ.* trait. *Այս բայը ոչ Կատարեալ և ոչ Սոր. Անկատ. ունի:*

Vaincre. Սահմ. ներկ. Je vains, tu vains, il vainc, nous vainquons, vous vainquez, ils vainquent. Անկատ. Je vainquais, etc.; nous vainquions, etc. Կատար. Je vainquis, etc.; nous vainquimes, etc. Ապատ. Je vaincrai, etc.; nous vaincrons, etc. Թէակ. Je vaincrais, etc.; nous vaincristions, etc. Հրամ. vains, vainquons, vainquez. Ստոր. ներկ. que je vainque, etc.; que nous vainquions, etc. Անկատ. que je vainquisse, etc.; que nous vainquissions, etc. Անոր. դերբ. vaincre. Ընդ. ներկ. vainquant. Անց. դերբ. vaincu.

Vivre. Սահմ. ներկ. Je vis, tu vis, il vit; nous vivons, vous vivez, ils vivent. Անկատ. Je vivais, etc.; nous vivions, etc. Կատ. Je vécus, etc.; nous vécûmes, etc. Ապատ. Je vivrai, etc.; nous vivrons, etc. Թէակ. Je vivrais, etc.; nous vivrions, etc. Հրամ. vis, vivons, vivez. Ստոր. ներկ. que je vive, etc.; que nous vivions, etc. Անկատ. que je vécusse, etc.; que nous vécussions, etc. Անոր. դերբ. vivre. Ընդ. ներկ. vivant. Անցեալ դերբայ vécû.

Գ. Լծորդաշրիւն օիր.

103. Օիր վերջաւորութեամբ բայերէն միայն 6 հատը կանոնաւոր են, *devoir, պարտիլ. recevoir, ընդունել. percevoir, ժողովել (հարկս). apercevoir, նշմարել. concevoir, յղանալ. décevoir, խաբել:*

104. Այս բայերը որոց ամենը *exoir* կ'աւարտին՝ *ex* մասնիկը դանազան ժամանակներուն մէջ կը կորսնցնեն՝ ինչպէս կը տեսնուի վերը զրուած լծորդութեան մէջ: Մնացեալ բայերը՝ իրենց զարտուղութեամբբ հոս կը դնենք այբուբենի կարգաւ:

Assavoir. Սահմ. ներկ. J'assieds, tu assieds, il assied; nous asseyons, vous asseyez, ils asseyent.

Անկատ. J'asseyait, etc.; nous asseyions, etc. Կատ. J'assis, etc.; nous assimes, etc. Ապատ. J'assiérai, etc.; nous assiérons, etc. Կըսեն նաև. J'asseyerai, etc.; nous asseyerons, etc. Թէակ. J'assiérais, etc.; nous asseyerions, etc. Հրամ. assieds, asseyons, asseyez. Ստոր. ներկ. que j'asseye, etc.; que nous asseyons, etc. Անկատ. que j'assisse, etc.; que nous assissions, etc. Անոր. դերբ. asseoir. Ընդ. ներկ. asseyant. Անց. դերբ. assis. Այս բայը հեռեկալ կերպով ալ կը խոնարհի: Սահմ. ներկ. J'assois, tu assois, il assoit; nous assoyons, vous assoyez, ils assoient. Անկատ. J'assoiais, etc.; բայց զրոց մէջ այս կերպը զործածական չէ:

Choir. Այս բային հիմայ միայն անոր. դերբ. և այն ևս սակաւաթիւ պարագայից մէջ կը զործածուի:

Déchoir. Սահմ. ներկ. Je déchois, tu déchois, il déchoit; nous déchoyons, vous déchoyez, ils déchoient. Անկատ. Je déchoyais, etc.; nous déchoyions, etc. Կատ. Je déchus, etc.; nous déchûmes, etc. Ապատ. Je décherrai, etc.; nous décherrions, etc. Թէակ. Je décherrais, etc.; nous décherrions, etc. Հրամ. déchois, déchoyons, déchoyez. Ստոր. ներկ. que je déchoie, etc.; que nous déchoyions, etc. Անկատ. que je déchusse, etc.; que nous déchussions, etc. Անոր. դերբ. déchoir. Անց. դերբ. déchû.

Echoir. Այս բայը *déchoir*-ի վերայ կը խոնարհի. զործածական ժամանակներն են. Ընդ. ներկ. échant. Անց. դերբ. échu, Սահմ. եղ. գ. գէմբ. il échoit. Կատ. J'échus. Ապատ. J'écherrai. Թէակ. J'écherrais. Ստոր. անկատ. que j'échusse.

Falloir. Սահմ. ներկ. il faut. Անկատ. il fallait. Կատ. il fallut. Յարակ. il a fallu. Ապատ. il faut

dra. **Թէակ**. il faudrait. **Ստոր. ներկ**. qu'il faille. **Անկաս**. qu'il fallût. **Անոր. գերբ**. falloir. **Անց. գերբ**. fallu.

Mouvoir. **Սահմ. ներկ**. Je meus, tu meus, il meut; nous mouvons, vous mouvez, ils meuvent. **Անկաս**. Je mouvais, etc.; nous mouvions, etc. **Կաս**. Je mus, etc.; nous mûmes, etc. **Ապաս**. Je mouvrai, etc.; nous mouvrons, etc. **Թէակ**. Je mouvrais, etc., nous mouvriions, etc. **Հրամ.** meus, mouvons, mouvez. **Ստոր. ներկ**. que je meuve, que tu meuves, qu'il meuve; que nous mouvions, que vous mouviez, qu'ils meuvent. **Անկաս**. que je musse, etc.; nous mussions, etc. **Անոր. գերբ**. mouvoir. **Ընդ. ներկ**. mouvant. **Անց. գերբ**. mû.

Pleuvoir. **Սահմ. ներկ**. il pleut. **Անկաս**. il pleuvait. **Կաս**. il plût. **Ապաս**. il pleuvra. **Թէակ**. il pleuvrait, **Ստոր. ներկ**. qu'il pleuve. **Անկաս**. qu'il plût. **Անոր. գերբ**. pleuvoir. **Անց. գերբ**. plu.

Pouvoir. **Սահմ. ներկ**. Je peux ou je puis, tu peux, il peut; nous pouvons, vous pouvez, ils peuvent. **Անկաս**. Je pouvais, etc.; nous pouvions, etc. **Կաս**. Je pus, etc.; nous pûmes, etc. **Ապաս**. Je pourrai, etc.; nous pourrons, etc. **Թէակ**. Je pourrais, etc.; nous pourriions, etc. **Հրամայականը անսովոր է**: **Ստոր. ներկ**. que je puisse, etc.; que nous puissions, etc. **Անկաս**. que je pusse, etc.; que nous pussions, etc. **Անոր. գերբ**. pouvoir. **Ընդ. ներկ**. pouvant. **Անց. գերբ**. pu.

Savoir. **Սահմ. ներկ**. Je sais, tu sais, il sait; nous savons, vous savez, ils savent. **Անկաս**. Je savais, etc.; vous savions, etc. **Կաս**. Je sus, etc.; nous sûmes, etc. **Ապաս**. Je saurai, etc.; nous saurons,

etc. **Թէակ**. Je saurais, etc.; nous saurions, etc. **Հրամ.** sache, sachons, sachez. **Ստոր. ներկ**. que je sache, etc.; que nous sachions, etc. **Անկաս**. que je susse, etc.; que nous sussions, etc. **Անոր. գերբ**. savoir. **Ընդ. ներկ**. sachant. **Անց. գերբ**. su.

Seoir. **Սյս բայը՝ նստիլ, գետեղել, նշանակութեամբ միայն, ընդ. ներկ**. séant և անց. **գերբ** sis, sise, **կը գործածուի**: **Վայլելի նշանակութեամբ կը գործածուի հետեւող ժամանակաց եղ. և յոգ. երբորդ գէմքին միայն** il siéd, ils siédent, il seyait, il siéra.

Valoir. **Սահմ. ներկ**. Je vaux, tu vaux, il vaut; nous valons, vous valez, ils valent. **Անկաս**. Je valais, etc.; nous valions, etc. **Կաս**. Je valus, etc.; nous valûmes, etc. **Ապաս**. Je vaudrai, etc.; nous vaudrons, etc. **Թէակ**. Je vaudrais, etc.; nous vaudriions, etc. **Հրամ.** vaux, valons, valez. **Ստոր. ներկ**. que je vaille, que tu vailles, qu'il vaille; que nous valions, que vous valiez, qu'ils vaillent. **Անկաս**. que je valusse, etc.; que nous valussions, etc. **Անոր. գերբ**. valoir. **Ընդ. ներկ**. valant. **Անց. գերբ**. valu.

Voir. **Սահմ. ներկ**. Je vois, tu vois, il voit; nous voyons, vous voyez, ils voient. **Անկաս**. Je voyais, etc.; nous voyions, etc. **Կաս**. Je vis, etc. nous vîmes, etc. **Ապաս**. Je verrai, etc.; nous verrions, etc. **Թէակ**. Je verrais, etc.; nous verrriions, etc. **Հրամ.** vois, voyons, voyez. **Ստոր. ներկ**. que je voie, etc.; que nous voyions, etc. **Անկաս**. que je visse, etc.; que nous vissions, etc. **Անոր. գերբ**. voir. **Ընդ. ներկ**. voyant. **Անց. գերբ**. vu.

Vouloir. **Սահմ. ներկ**. Je veux, tu veux, il veut; nsus voulons, vous voulez, ils veulent. **Անկաս**. Je

voulais, etc.; nous voulions, etc. **Կաա**. Je voulus, etc.; nous voulûmes, etc. **Ազաա**. Je voudrai, etc.; nous voudrions, etc. **Թէակ**. Je voudrais, etc.; nous voudrions, etc. **Հրաա**. veuille, veuillons, veuillez. **Սաոր**. ներկ. que je veuille, etc.; que nous voulions, que vous vouliez, qu'ils veuillent. **Անկաա**. que je voulusse, etc.; que nous voulussions, etc. **Անոր**. դերբ. vouloir. **Ընդ**. ներկ. voulant. **Անց**. դերբ. voulu.

Յ Ա Ն Կ Ն Ի Ի Թ Ո Յ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՒՐ ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ	Էջ 9
Հնչումն տառից	9
Ընթերցանութիւն	11
Բացառութիւնք	12
Գոյական անուն և յօդ	17
Հոլով յատուկ անուանց	30
Հոլովացոյց պատկեր	41
Բաղդատական և Գերադրական	51
Անկատարի գործածութիւն	60
Զարտուղի իրական ունեցող ածականք	66
Հարց. բացասական	72
Թէականին գործածութիւնը	75
Ա. Լծորդութեան բայից վրայ գիտելիք	94
Գերանուանք	100
Անդրադարձ բայ	108
Սեռ անուանց	115
ՊՐԱԿ Ա. — Բայ	124
ՊՐԱԿ Բ. — Կազմութիւն պարզ ժամանակաց	130
ՊՐԱԿ Գ. — Կազմութիւն բաղադրեալ ժամանակաց	137
ՊՐԱԿ Դ. — Ներգործական բայ	144
Ուղղագրական դիտողութիւնք չորս լծորդութեանց վրայ	158
ՊՐԱԿ Ե. — Կրաւորական բայ	161
ՊՐԱԿ Ձ. — Չէզոք բայ	165
ՊՐԱԿ Է. — Անդրադարձ բայ	169
ՊՐԱԿ Ը. — Միադէմ բայ	173
ՊՐԱԿ Թ. — Զարտուղի բայեր	175

«Ազգային գրադարան»

NL0238649

